

‘Zoekt eerst het rijk Gods en Zijn Gerechtigheid, en alle dingen zullen u toegeworpen worden.’ (Mattheüs 6:33).

GENESIS – ACHTSTE HOOFDSTUK

Vervolg over de hellen.

*Hier over de hellen van degenen,
die het leven in echtbreuk en in wulpsheid geleid hebben;
voorts over de hellen van de bedriegers en de tovenaressen.*

824. Onder de hiel van de rechtervoet is de hel, waar diegenen zijn, die behagen schepten in wreedheid en tevens in echtbreuk; en daarin de hoogste lust van hun leven vonden.

Het is opmerkelijk, dat zij die in het leven van het lichaam wreed waren, ook meer dan de anderen echtbrekers waren.

Zij die van zo'n aard waren, bevinden zich in deze hel.

Hier plegen zij wreedheden op ongehoorde wijze; zij vervaardigen zich met behulp van hun fantasieën iets als stampvaten, zoals vijzels om kruiden fijn te malen, en stampwerkhuizen, waarmee zij zo eenieder, die zij maar grijpen kunnen, verbrijzelen en martelen.

Voorts vervaardigen zij ook een soort van brede bijlen, zoals beulen wel hebben, alsook boren, waarmee de een de ander wreedaardig mishandelt, behalve nog zoveel ander afgrijselijks meer.

Hier bevinden zich enigen uit de Joden, die eertijds op deze barbaarse wijze tegen de heidenen waren opgetreden, en heden ten dage groeit deze hel voornamelijk aan met het aantal van diegenen, die tot de zogenaamde christenheid behoren en heel de lust van hun leven in echtbreuk hebben gesteld en voor het merendeel ook wreed zijn.

Soms verandert hun lust in de stank van mensendrek, welke stank, wanneer deze hel geopend wordt, in dikke walmen opstijgt.

Deze stank werd in de wereld van de geesten waargenomen, en ik ben er toen bijna door in zwijm gevallen.

Deze drekstank vervult bij tijden de hel en houdt bij tijden op; het is hun verlustiging in echtbreuk, die zich in zo'n vreselijke lucht verandert.

Wanneer zij zo een zekere tijd lang in dergelijke dingen hebben geleefd, worden zij alleen gelaten en verkeren in martelingen, en worden als wanstaltige geraamten, niettemin leven zij wel.

825. In het vlak van de voetzolen, vooraan en op tamelijk grote afstand, is de hel, welke gehenna wordt genoemd; daar bevinden zich de ontuchtige vrouwen, die hun gehele lust in echtbreken hebben gesteld en de echtbreuk niet alleen voor geoorloofd, maar ook voor eerbaar hebben gehouden en die, onder allerlei voorwendsels van eerbaarheid, argeloze en onschuldige wezens tot dergelijke dingen hebben verleid.

Iets als een vuurgloed verschijnt daar, zoals bij een geweldige brand die tegen de lucht aanvlamt, en ook van hitte vergezeld wordt; dit werd mij te voelen gegeven door de vandaar naar mijn gezicht toestromende warmte; en de stank, welke van die plaats opwalmt, is als die van verbrande beenderen en haren.

Deze hel wordt soms in afgrijselijke slangen veranderd, die hen bijten; dan verlangen zij de dood, maar zij kunnen niet sterven.

Enigen, die daaruit losgelaten waren, kwamen tot mij en zeiden, dat daar een verzengende hitte heerste, en dat deze hitte, wanneer het hun wordt toegestaan enig gezelschap van goede geesten te naderen, in een snijdende koude verandert, en dan golft bij hen de hitte en de koude van het ene uiterste naar het andere, waardoor zij eveneens jammerlijk gekweld worden.

Toch hebben zij tussenpozen, gedurende welke zij in de hitte van hun vurige wellusten zijn; maar, als gezegd, wisselen hun staten.

826. Er waren enigen van beiderlei geslacht uit de zogenaamde christenheid, die tijdens het leven de echtbreuk niet alleen voor geoorloofd, maar zelfs voor heilig hadden gehouden, en dus gemeenschappelijke huwelijken, zoals zij dat goddeloos noemden, waren aangegaan, onder de schijn van heiligheid.

Ik zag dat zij in de gehenna werden gezonden, maar toen zij daar aankwamen, greep er een verandering plaats; het vuur van de gehenna, dat meer roodachtig van gloed is, werd bij hun aankomst meer witgloeiend, en het viel waar te nemen, dat zij met deze plaats niet konden overeenstemmen, waarom deze goddeloze troep daarvan werd afgescheiden en verplaatst naar een streek achteraan, en wel, naar gezegd werd, in een andere wereld, waar zij in poelen zouden worden ondergedompeld, en vandaar naar een nieuwe, voor hen bestemde gehenna. In de gehenna werd een soort gefluit gehoord, dat niet beschreven kan worden, maar het gefluit of gesis van de gehenna was scheller dan dat van hen, die de heiligheid hadden beoedeld door echtbreuk.

827. Zij, die bedriegen door een hoogachting voor de echtelijke liefde en van de liefde tot de kinderen, voor te wenden, door zich zo te gedragen, dat de echtgenoot allermintst verdenking heeft, dat de gasten niet kuis, onschuldig en oprechte vrienden zijn, en die, onder dergelijk en veel ander vertoon meer, des te vrijer echtbreken, bevinden zich in de hel onder de billen, temidden van de afschuwelijkste uitwerpselen, en worden verwoest, totdat zij als beenderen worden, daar zij tot de bedriegers behoren.

Dezen weten zelfs niet eens wat een geweten is.

Ik sprak met hen, en zij verwonderden zich, dat iemand een geweten heeft, en dat men zegt dat echtbreuk tegen het geweten is.

Er werd hun gezegd, dat het voor zulke gewetenloze echtbrekers even onmogelijk was om in de hemel te komen, als voor een vis om in de lucht, of voor een vogel om in de ether te komen, daar zij, zodra zij de hemel maar even naderen, iets als een verstikking voelen, en dergelijke lust in afgrijpselijke stank verandert; voorts, dat zij wel niet anders dan in de hel geworpen moesten worden en tenslotte als een geraamte worden, met slechts weinig leven, daar zij zich zo'n leven hebben eigen gemaakt, dat er hun, wanneer zij het verliezen, zo weinig waarlijk menselijk leven overblijft.

828. Zij die niets feller begeren dan maagden te onteren, dat wil zeggen: van wie de hoogste lust bestaat in het nemen van maagden en in de roof van maagdelijkheid, zonder enige gedachten aan huwelijk en aan kinderen, en die, wanneer zij de bloem van de maagdelijkheid geroofd hebben, haar verlaten, van haar walgen en haar openlijk aan ontucht prijsgeven. Dezen, die zo'n leven hebben geleid, moeten, daar het tegen de natuurlijke, geestelijke en hemelse orde indruist, en niet alleen tegen de echtelijke liefde, welke in de hemel hoogst heilig wordt gehouden, maar ook tegen de onschuld die zij kwetsen en vermoorden, doordat zij onschuldige meisjes, aan wie echtelijke liefde in te boezemen was geweest, in een leven van ontucht voeren – het is bekend, dat het de eerste bloem van de liefde is, welke de maagden in de kuise, echtelijke liefde binnenleidt, en het gemoed van de echtgenoten verbindt – en daar de heiligheid van de hemel is gegrondvest in de echtelijke liefde en in de onschuld, en zij zulke innerlijke moordenaars zijn, de zwaarste straffen verduren.

Het schijnt hun toe, alsof zij op een woest paard zaten, die hen in de hoogte werpt, zodat zij als het ware met levensgevaar van het paard worden geworpen; een dergelijke schrik wordt hun aangejaagd.

Daarna komt het hun voor, als bevonden zij zich onder de buik van een woest paard, en dan, als gleden zij door het achterste deel van het paard in diens buik, en plotseling is het hun te

moede, als waren zij in de buik van een vuile hoer, welke hoer in een grote draak verandert, en hier blijven zij in de marteling aldus gevangen.

Deze straf keert herhaaldelijk terug, binnen honderden en duizenden jaren, totdat zij van afgrijzen voor zulke begeerten vervuld worden.

Aangaande hun spruiten werd mij gezegd, dat zij erger zijn dan andere kinderen, daar zij iets dergelijks van hun vader erfelijk overnemen; daarom worden dan ook zelden kinderen uit dergelijke verhoudingen geboren, en die er uit geboren worden, blijven niet lang in leven.

829. Zij, die in het leven van het lichaam wulps denken, en alles wat anderen zeggen in het wulpse verkeren, ook het heilige, en zelfs ook nog als volwassene en grijsaards, wanneer toch geen natuurlijke wulpsheid daartoe meer aandrijft, dezen laten ook in het andere leven niet na, zo te denken en te spreken, en aangezien hun voorstellingen zich daar meedelen, en zich soms bij andere geesten tot ontuchtige uitbeeldingen ontwikkelen, ontstaan daar ergernissen uit.

Hun straf is deze, dat zij voor de geesten die zij gekrenkt hebben, horizontaal uitgestrekt, en als een rol van links naar rechts snel rondgerold worden, en daarna overdwars in een andere ligging, en dan weer in een andere, naakt ten aanschouwe van allen, of halfnaakt, naar de aard van hun wulpsheid, en tevens wordt hun schaamte aangejaagd.

Voorts worden zij met hoofd en voeten overdwars als een as omgedraaid; dit prikkelt tot verzet en veroorzaakt tevens pijn, want twee krachten zijn werkzaam, de ene geeft een ronddraaiende beweging, de andere een achterwaartse, en hieruit volgt dan een pijnlijke verrekking.

Is dit voorbij, dan wordt hem gelegenheid gegeven, om zich aan de aanblik van de geesten te onttrekken, en hem wordt schaamte ingeboezemd; nochtans zijn er geesten, die hem uitproberen of hij nog in dergelijke dingen volhardt.

Zolang hij echter in deze toestand van schaamte en pijn is, wacht hij zich daarvoor.

Dus verbergt hij zich, hoewel zij weten waar hij zich bevindt.

Deze straf verscheen aan de voorzijde, op enige afstand.

Er zijn ook knapen, jongelingen en jonge mannen, die, in de dwaasheid van hun leeftijd en in hun geslachtsdrift, de afschuwelijke stelling hebben aangenomen, dat getrouwde vrouwen, vooral de jonge en mooie, niet voor de echtgenoot behoren te zijn, maar voor hen en hun gelijken, terwijl de echtgenoot alleen maar de familievader en de opvoeder van de kinderen blijft.

Zij worden in het andere leven ook onderkent aan de toon van hun kwajongenspraak; zij zijn daar aan de achterzijde op een bepaalde hoogte.

Diegenen onder hen, die zich in deze beginselen hebben bevestigd, en in een daadwerkelijk daarmee overstemmend leven, worden in het andere leven jammerlijk gestraft met martelingen, die hierin bestaan, dat zij worden uitgerekt of verdraaid in alle richtingen en bochten, door geesten die de kunst verstaan hun de verbeelding van een lichaam en tevens het gevoel van lichamelijke pijn bij te brengen.

Door deze ontwrichtingen en tevens door de teweeggebrachte tegenspartelingen, worden zij zo vaneen gereten, dat het hun onder onmenselijke pijnen voorkomt, als werden zij, om zo te zeggen, in kleine stukjes gescheurd; en dit zo vaak, tot zij geslagen zijn van afgrijzen voor zulke levensbeginselen en er vanaf zien om zo te denken.

830. Zij, die met uiterste geslepenheid de mensen bedriegen door een beminnelijk gezicht en zoetsappige woorden, terwijl zij van binnen giftige listen verbergen, en zo dus de mensen voor zich innemen met het doel om hen te verderven, hun hel is gruwelijker dan die van anderen, en zelfs nog gruwelijker dan de hel van moordenaars.

Het schijnt hun toe, alsof zij onder slangen leven, en hoe verderfelijker hun lusten waren, des te afgrijselijker en giftiger en talrijker verschijnen de slangen, welke hen omkronkelen en folteren.

Zij weten niet beter of het zijn slangen, zij voelen soortgelijke pijnen en soortgelijke kwellingen, hetgeen misschien weinigen zullen geloven, toch is dit waar. Het zijn zij, die met voorbedachten rade bedrog plegen, en daarin het genot van hun leven vinden.

De straffen van de bedriegers verschillen al naar de aard van de listen van eenieder. In het algemeen worden zij in de gezelschappen niet geduld, maar er van verdreven, want alles wat een geest denkt, wordt onmiddellijk door de naburige geesten geweten en waargenomen, ook of er bedrog in het spel is, en wat voor bedrog.

Vandaar dat zij, uit de gezelschappen verstoten, tenslotte eenzaam neerzitten, en dan met een breed gezicht verschijnen, vier of vijfmaal groter dan het gezicht van anderen, met brede hoed van witachtige vleeskleur, en zo zitten zij dan als een beeld van de dood in kwelling.

Er zijn anderen, die van nature bedrog plegen, maar niet zozeer met voorbedachte rade, en niet op stiekeme wijze met een bedrieglijk uiterlijk; dezen worden onmiddellijk herkend, en hun gedachten duidelijk waargenomen; ook laten zij zich voorstaan op hun listigheid, alsof zij heel bedreven willen lijken; dezen hebben zo'n hel niet.

Doch over de bedriegers, door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, meer in hetgeen volgt.

831. Er zijn vrouwen, die naar hun neigingen hebben geleefd, en die zich alleen met zichzelf en de wereld hebben beziggehouden, en het gehele leven en alle levensvreugde hebben gezocht in uiterlijke praal, en daarom ook in de burgerlijke samenleving meer dan anderen geacht werden; vandaar hebben zij uit hun daadwerkelijke leven en hun aangenomen natuur, zich het vermogen verworven, door hoffelijke manieren zich in de begeerten en lusten van anderen te nestelen, onder de schijn van eerbaarheid, maar met het doel om te heersen; om die reden is hun leven tot een en al geveinsdheid en bedrog geworden.

Evenals andere vrouwen hebben zij de kerken bezocht, maar met geen ander oogmerk dan om eerbaar en vroom te schijnen; voor het overige waren zij zonder geweten en heel licht geneigd tot schanddaden en echtbreuk, telkens wanneer deze maar in het geheim bedreven kon worden.

Zulken denken in het andere leven op dezelfde manier; wat geweten is, weten zij niet, en lachen hen uit, die van geweten spreken.

Zij sluipen in elke neiging van een ander binnen, terwijl zij eerbaarheid, vroomheid, barmhartigheid en onschuld veinzen, welke voor hen de middelen tot bedrog zijn, en telkens, wanneer hun de uiterlijke banden worden afgenomen, storten zij zich in de meest misdadige en ontuchtige praktijken.

Dit zijn de vrouwen die in het andere leven magiërs of tovenaressen zijn, en sommigen onder hen werden sirenen genoemd.

Daar maken zij zich kunsten eigen, welke in de wereld onbekend zijn.

Zij zijn als sponzen, die afschuwelijke kunstgrepen opzuigen, en zij hebben daarvoor zo'n aanleg, dat zij deze met de grootste vaardigheid toepassen.

De in de wereld onbekende kunstgrepen, waarin zij zich daar bekwamen, bestaan hierin, dat zij als van elders vandaan kunnen spreken, zodat hun stem wordt gehoord als die van goede geesten op een andere plaats; voorts dat zij tegelijkertijd als het ware bij meer dan één kunnen zijn, en anderen zo wijsmaken, dat zij om zo te zeggen alomtegenwoordig zijn; verder dat zij tegelijk als meer dan één persoon en op verscheidene plaatsen tegelijkertijd spreken; dat zij al wat van goede geesten en ook wat van engelgeesten invloeit, kunnen afwenden en het onmiddellijk ten gunste van henzelf op verschillende manieren verdraaien; dat zij de gedaante van een ander kunnen aannemen door voorstellingen, welke zij opvangen en uitbeelden; dat zij ieders genegenheid voor zich weten in te boezemen door zich toegang te verschaffen in de staat zelf van de neiging van die ander; zich plotseling aan het gezicht kunnen onttrekken en onopgemerkt wegglijden; zich aan geesten voordoen met een blanke vlam om het hoofd,

hetgeen een engelenteken is, en dit ten aanschouwe van velen; onschuld veinzen op verschillende manieren, ook door kinderen voor te stellen, die zij kussen. Ook geven zij anderen die zij haten, de begeerte in hen te doden, daar zij weten dat zij toch niet kunnen sterven, waarna zij hen dan als moordenaars aanklagen en hun opzet openbaar maken.

Zij wekten uit mijn geheugen al het kwade op, dat ik gedacht en gedaan had, en dit met de allergrootste bedrevenheid.

Zij spraken, terwijl ik in slaap lag, geheel als uit mij met anderen, zodat de geesten tot de overtuiging werden gedwongen, dat ik sprak, en wel valsheden en ontuchtige dingen. En dergelijke andere kunststukken meer.

Zij beschikken van nature over zo'n overredingskracht, dat bij hen niets was dat twijfel wekt, te bespeuren valt.

Vandaar worden hun voorstellingen niet als die van andere geesten meegedeeld. Zij hebben, zoals men zegt, als het ware slangenogen, en met hun blik en hun voorstelling overal tegenwoordig te zijn.

Deze tovenaressen of sirenen worden zwaar gestraft; sommigen in de gehenna; anderen in een soort van binnenplaats onder slangen; weer anderen door uiteengerekt en op verschillende manieren gekneusd te worden onder de hevigste pijn en foltering.

Na verloop van tijd worden zij afgescheiden, en worden als geraamten van top tot teen. De voortzetting volgt aan het einde van dit hoofdstuk.

GENESIS 8 : 1 - 22

- 1. En God gedacht aan Noach, en aan al het wilde dier, en aan alle beest, welke met hem in de ark waren; en God deed een wind over de aarde doorgaan, en de wateren werden stil.*
- 2. En de fonteinen van de afgrond, en de sluizen van de hemel werden gesloten, en de plasregens van de hemel werd opgehouden.*
- 3. En de wateren keerden weer van boven de aarde, heen en weer vloeiende, en de wateren namen af ten einde van vijftig en honderd.*
- 4. En de ark rustte in de zevende maand, op de zeventiende dag van de maand, op de bergen Ararat.*
- 5. En de wateren waren gaande en afnemende tot aan de tiende maand; op de tiende, op de eerste van de maand, verschenen de toppen van de bergen.*
- 6. En het geschiedde, ten einde van veertig dagen, en Noach opende het venster van de ark, die hij gemaakt had.*
- 7. En hij liet een raaf uit, en zij ging uit heen en weer komende, tot aan de uitdroging van de wateren van boven de aarde.*
- 8. En hij liet een duif van zich uit, om te zien, of de wateren verminderd waren van boven de aangezichten van de aardbodem.*
- 9. En de duif vond geen rust voor het hol van haar voet, en zij keerde weer tot hem in de ark, want de wateren waren op de aangezichten van de ganse aarde; en hij stak zijn hand uit, en nam haar, en bracht haar tot zich in de ark.*
- 10. En hij wachtte nog zeven andere dagen af, en hij voer voort de duif uit te laten uit de ark.*
- 11. En de duif keerde tot hem weer tegen de avondtijd, en zie, een afgebroken olijfblad was in haar mond; en Noach erkende dat de wateren van boven de aarde verminderd waren.*

12. En hij wachtte nog zeven andere dagen af, en hij liet de duif uit, en zij voer niet meer voort met tot hem weer te keren.

13. En het geschiedde in het eerste en zeshonderdste jaar, in het begin, op de eerste van de maand, dat de wateren droogden van boven de aarde, en Noach deed het dak van de ark af, en hij zag, en ziet, de aangezichten van de aardbodem waren gedroogd.

14. In de tweede maand, op de zeven en twintigste dag van de maand, was de aarde opgedroogd.

15. En God sprak met Noach, zeggende:

16. Ga uit de ark, gij, en uw vrouw, en uw zonen, en de vrouwen van uw zonen met u.

17. Al het wilde dier dat met u is, van alle vlees, van de vogel en van het beest, en van al het kruipende gedierte dat op de aarde kruipt, doe met u uitgaan, en dat zij zich verbreiden over de aarde, en vruchtbaar zijn, en vermenigvuldigen op aarde.

18. En Noach ging uit, en zijn zonen, en zijn vrouw, en de vrouwen van zijn zonen met hem.

19. Al het wilde dier, al het kruipende gedierte, en alle vogels, al het kruipende over de aarde; naar hun families gingen zij uit de ark.

20. En Noach bouwde Jehovah een altaar, en hij nam van alle reine beest en van alle reine vogel, en hij offerde brandoffers op het altaar.

21. En Jehovah rook de reuk van rust, en Jehovah zei in Zijn hart: Ik zal voortaan de aardbodem niet meer vervloeken om des mensen wil, want het gedichtsel van het mensenhart is boos van zijn jeugd aan, en Ik zal voortaan niet meer al het levende slaan, gelijk als Ik gedaan heb.

22. Voortaan al de dagen der aarde zullen zaaiing en oogst, en koude en hitte, en zomer en winter, en dag en nacht, niet ophouden.

INHOUD.

832. In hetgeen nu volgt wordt in volgorde gehandeld over de mens van de nieuwe Kerk, die Noach genoemd wordt, en wel over zijn staat na de verzoeking tot aan zijn wedergeboorte, en verder.

833. Over de eerste staat na de verzoeking; over zijn wankelen tussen het ware en het valse, totdat de waarheden aan de dag beginnen te treden; vers 1 tot 5.

834. Over de tweede staat, welke uit drie delen bestaat: het eerste, wanneer er nog geen waarheden van het geloof zijn; het tweede, wanneer de waarheden van het geloof met de naastenliefde, en het derde, wanneer de goedheden van de naastenliefde te voorschijn komen; vers 6 tot 14.

835. Over de derde staat, wanneer deze mens uit naastenliefde begint te handelen en te denken, hetgeen de eerste staat van de wedergeborene; vers 15 tot 19.

836. Over de vierde staat, wanneer hij uit de naastenliefde handelt en denkt, hetgeen de tweede staat van de wedergeborene is; vers 20 en 21.

837. Tenslotte over deze nieuwe Kerk, welke in de plaats van de vorige is verwekt, en beschreven wordt; vers 21 en 22.

DE INNERLIJKE ZIN.

838. In de beide voorgaande hoofdstukken is gehandeld over de nieuwe Kerk, Noach geheten, of over de mens van die Kerk, en wel eerst over zijn voorbereiding tot het ontvangen van het geloof en van de naastenliefde door middel van het geloof.

Daarna over zijn verzoeking, vervolgens over de bescherming van hem bij de ondergang van de Oudste Kerk.

In hetgeen nu volgt, wordt gehandeld over zijn staat na de verzoeking, en wel in de volgorde, hoe het zich heeft toegedragen, en tevens in de volgorde hoe het daarmee gesteld is bij eenieder, die wedergeboren moet worden; want het Woord van de Heer is van dien aard, dat het daar, waar er van een enkeling sprake is, over alle en eenieder wordt gehandeld, met een onderscheid overeenkomstig het gemoed en elk mens.

Dit is de allesomvattende zin van het Woord.

839. *vers 1.*

En God gedacht aan Noach, en aan al het wilde dier, en aan alle beest, welke met hem in de ark waren; en God deed een wind over de aarde doorgaan, en de wateren werden stil.

God gedacht, betekent het einde van de verzoeking en het begin van de vernieuwing; door Noach wordt, als eerder, de mens van de Oude Kerk aangeduid; door al het wilde dier en al het beest, welke met hem in de ark waren, wordt alles wat bij hem was, aangeduid; en God deed een wind over de aarde doorgaan, en de wateren werden stil, betekent dat alle dingen in hun orde waren gesteld.

840. Dat de woorden ‘en God gedacht’ het einde van de verzoeking en het begin van de vernieuwing betekenen, blijkt uit hetgeen voorafgaat, en uit hetgeen volgt; dat God gedenkt, betekent in het bijzonder, dat Hij Zich erbarmt; Zijn gedenken is barmhartigheid, welke Hem bovenal na de verzoeking wordt toegeschreven, daar dan een nieuw licht straalt.

Zolang de verzoeking aanhoudt, meent de mens, dat de Heer verre is, aangezien hij door de kwade geesten heen en weer gedreven wordt, en wel zo, dat hij soms in zo’n vertwijfeling is, dat hij nauwelijks aan het bestaan van een God gelooft; maar de Heer is dan meer tegenwoordig dan hij ooit geloven kan.

Wanneer daarentegen de verzoeking ophoudt, ontvangt hij vertroosting, en eerst dan gelooft hij de Heer aanwezig, waarom hier, daar het zo schijnt, het gedenken van God het einde van de verzoeking betekent, en het begin van de vernieuwing.

Er staat God gedenkt, maar niet Jehovah, omdat hij nog in de staat vóór de wedergeboorte is. Wanneer hij echter is wedergeboren, wordt de naam Jehovah genoemd, zoals aan het eind van dit hoofdstuk, vers 20 en 21; de reden hiervan is, dat het geloof nog niet verbonden is met de naastenliefde.

Eerst dan heet de mens wedergeboren, wanneer hij uit naastenliefde handelt; in de naastenliefde is Jehovah, niet zozeer in het geloof vooraleer dit met naastenliefde is verbonden.

De naastenliefde is het eigenlijke zijn en leven van de mens in het andere leven; het eigenlijke Zijn en Leven Zelf is Jehovah, vandaar dat er, vooraleer de mens is en leeft, niet gezegd wordt, dat Jehovah bij hem is, maar God.

841. Dat door Noach, als eerder, de mens van de Oude Kerk wordt aangeduid, en door al het wilde dier, en alle beest, welke met hem in de ark waren, alles wordt aangeduid, wat bij hem

was, kan blijken uit hetgeen eerder over Noach en de betekenis van het wilde dier en het beest is gezegd.

Het wilde dier wordt in het Woord in dubbele zin genomen, voor datgene bij de mens wat levend is en voor datgene wat dood is.

Dat het voor het levende staat, komt, omdat dit woord in de Hebreeuwse taal het levende betekent, maar omdat de Oudsten in hun nederigheid zichzelf erkenden als wilde dieren, daarom is door hetzelfde woord al datgene aangeduid, wat bij de mens dood is.

Hier wordt door het wilde dier zowel hetgeen levend is als hetgeen dood is, aangeduid in één samenvatting, zoals dat na de verzoeking het geval pleegt te zijn bij de mens, in wie de levende en de dode dingen, of hetgeen van de Heer is en hetgeen tot het eigene van de mens behoort, zo door elkaar verward verschijnen, dat de mens nauwelijks weet, wat waar en wat goed is.

Maar de Heer brengt en stelt dan alles in orde, zoals blijken kan uit hetgeen volgt.

Dat het wilde dier de dingen betekent, welke bij de mens levend zijn, zie men in het voorgaande zevende hoofdstuk bij vers 14, voorts ook in dit hoofdstuk bij vers 17 en 19; dat het de dingen beduidt, welke bij de mens zijn, ook de dode dingen, blijkt uit hetgeen eerder enige malen ten aanzien van de wilde dieren en de beesten is aangetoond, zoals in de nrs. 45, 46, 142, 143 en 246.

842. Uit de betekenis van de wind in het Woord, blijkt dat de woorden ‘en God deed een wind over de aarde doorgaan en de wateren werden stil’ betekenen, dat alles in zijn orde is gebracht.

Alle geesten, zowel de goede als de kwade, worden met de wind vergeleken en vereenzelvigd, en ook winden genoemd.

In de oorspronkelijke taal dient hetzelfde woord, waarmee winden worden aangeduid, ook om geesten aan te duiden.

In de verzoeken, welke hier de wateren zijn, die stil werden, zoals eerder is aangetoond, zijn het de kwade geesten, die overstromen, die bij drommen invloeien met hun fantasieën, en soortgelijke fantasieën bij de mens opwekken.

Wanneer deze geesten of deze fantasieën verstrooid worden, wordt dit in het Woord beschreven door een wind, en wel door de oostenwind.

Het is met de mens in verzoeking, wanneer de beroeringen of de wateren van de verzoeking ophouden, zo gesteld als in het algemeen, hetgeen mij door vele ervaringen is te weten gegeven, namelijk, dat de kwade geesten in de wereld van de geesten zich soms tot hele benden samenklitten, en zo beroeringen verwekken, maar uiteengejaagd worden door andere geestenscharen, welke meestal van de rechterzijde, dus van de oostelijke streek toestromen, en de kwaden zo’n grote schrik en vrees aanjagen, dat zij aan niets anders dan aan vluchten denken; dan worden zij, die samenschoolden, over alle streken verstrooid, en zo worden dus de bij elkaar gekomen groepen van deze geesten ontbonden.

De geestenscharen, die hen zo uiteenjagen, worden oostenwind genoemd.

Bovendien worden zij nog op ontelbare andere manieren verstrooid, welke ook oostenwinden zijn; hierover door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, in hetgeen volgt.

Wanneer kwade geesten op deze wijze verstrooid zijn, ontstaat, na de beroering of na de verstoorde staat, als het ware een vredige kalmte of stilte.

Evenzo is het gesteld met de mens, die in verzoeking is; terwijl hij in verzoeking is, bevindt hij zich temidden van het gewoel van dergelijke geesten; na hun verdrijving of verstrooiing wordt hij als het ware vredig, en dit is het begin van de herstelling van alle dingen in hun orde.

Vooraleer iets in orde gebracht wordt, is het heel gewoon, dat het eerst in een zekere wanorde, om zo te zeggen, in een chaos wordt gebracht; op deze wijze worden de dingen, die niet goed samenhangen, gescheiden, en wanneer zij gescheiden zijn, brengt de Heer ze in orde.

Dit kan vergeleken worden met de dingen in de natuur, waar ook alles en elke bijzonderheid eerst in een zekere wanorde wordt gebracht, voordat er orde in gesteld wordt.

Als er geen stormen in de atmosfeer waren, die de ongelijksoortige bestanddelen uiteenjoegen, dan zou de lucht nooit gereinigd worden, maar zouden de verpestende dampen zich ten verderve ophopen.

Op dezelfde wijze in het menselijk lichaam: indien niet alle bloeddeeltjes, zowel de ongelijksoortige als de gelijksoortige, voortdurend en bij beurten eerst in een hart samenvloeien, en daar vermengd werden, zo zouden de vochten ten verderve samenklonten, en geen van de delen zou meer in het bijzonder voor zijn werk geschikt zijn.

Zo is het ook gesteld met de mens, die moet worden wedergeboren.

Dat de wind, en in het bijzonder de oostenwind, niets anders betekent dan de verstrooiing van de valsheden en de kwaadheden, of wat hetzelfde is, van de kwade geesten en genieën, en daarna het in orde stellen, kan blijken in het Woord, zoals bij Jesaja: *'Gij zult ze wannen, en de wind zal ze wegnemen, en de stormwind zal ze verstrooien; en gij zult u verheugen in Jehovah, in de heilige Israëls zult gij u beroemen'*, (Jesaja 41 : 16); waar het wannen wordt vergeleken met de wind, en het verstrooien met de stormwind, welke de kwaadheden betreft; *'dan zullen de wedergeborenen zich in Jehovah verheugen'*.

Bij David: *'Ziet, de koningen hebben zich verzameld, zij zijn tezamen doorgetogen, zij zagen, also waren zij verwonderd, zij werden verward, zij haastten weg, beving greep hen aldaar aan, smart als van een barende vrouw, met een oostenwind zult gij verbreken'*, (Psalm 48 : 16, 17); hier staat op dezelfde wijze oostenwind voor het verstrooien van de valsheden.

Iets dergelijks wordt uitgebeeld door de oostenwind, waardoor de zee Suph werd uitgedroogd, opdat de zonen van Israël doorgingen, waarover in Exodus als volgt: *'Jehovah deed de zee weggaan door een hevige oostenwind, de ganse nacht, en maakte de zee droog, en de wateren werden gekliefd'*, (Exodus 14 : 21); dat de wateren van de Suph iets dergelijks uitbeeldden als hier door de wateren van de vloed is aangeduid, blijkt hieruit, dat de Egyptenaren, waarmee de kwaden zijn uitgebeeld, verzonken, en de zonen van Israël, waarmee de wedergeborenen zijn uitgebeeld, zoals hier Noach, doorgingen; en door de zee Suph werd, gelijk als door de vloed, de verdoemenis alsmede de verzoeking uitgebeeld, en dus door de oostenwind de verdeling van de wateren en van de boosheden van de verdoemenis, of van de verzoeking; zoals ook blijkt uit het lied van Mozes na hun doortocht, (Exodus 15 : 1 tot 19) en bij Jesaja: *'Jehovah zal de tong van de zee van Egypte verwensen, en Hij zal Zijn hand bewegen over de rivier in de hevigheid van Zijn wind, en hij zal deze slaan in zeven rivieren, en een weg maken, dat men met schoenen daardoor zal gaan; dan zal er een pad zijn voor de overblijfselen van Zijn volk, dat overgebleven zal zijn van Aschur, gelijk als Israël geschiedde toen het uit het land Egypte optoog'*, (Jesaja 11 : 15, 16); waar het pad voor de overblijfselen van het volk dat overgebleven zal zijn van Aschur, staat voor het in orde stellen.

843. vers 2.

En de fonteinen van de afgrond, en de sluizen van de hemel werden gesloten, en de plasregens van de hemel werd opgehouden.

Dit betekent, dat de verzoeking ophield; de fonteinen van de afgrond betekenen de boosheden, welke tot de wil behoren; de sluizen van de hemel de valsheden welke tot het verstand behoren; de plasregens de verzoeking zelf in het algemeen.

844. Van dit vers tot het zesde wordt gehandeld over de eerste staat van de mens van deze Kerk na de verzoeking; en hetgeen in dit vers voorkomt, betekent het ophouden van de verzoeking.

Eerst was er sprake van zijn verzoeking ten aanzien van de dingen van de wil, daarna van zijn verzoeking ten aanzien van de dingen van het verstand; dat de verzoeking betreffende de

dingen van de wil ophield, wordt aangeduid door het sluiten van de fonteinen van de afgrond; en het ophouden van de verzoeking betreffende de dingen van het verstand, door het sluiten van de sluizen van de hemel.

Dat dit de betekenis is, werd eerder gezegd en aangetoond in het voorgaande zevende hoofdstuk bij vers 11, en dat de slagregen de verzoeking zelf is, eveneens daar in vers 12, waarom er bij de bevestiging van deze dingen niet langer wordt stilgestaan.

845. Dat door de fonteinen van de afgrond de verzoeking ten aanzien van de dingen van de wil wordt aangeduid en door de sluizen van de hemel, de verzoeking ten aanzien van de dingen van het verstand, komt omdat het de wil van de mens is, die vanuit de hel bewogen wordt, niet zozeer het verstand, wanneer het niet is ondergedompeld in begeerten, welke tot de wil behoren.

De boosheden, die tot de wil behoren, zijn het, die de mens verdoemen en hem in de hel neerstorten, niet zozeer de valsheden, tenzij met kwaadheden gekoppeld, waarbij dan het ene uit het andere voortvloeit, zoals men bij zeer velen kan zien, die in valsheden zijn en toch zalig worden, zoals zeer velen onder de heidenen, die in natuurlijke naastenliefde en barmhartigheid geleefd hebben, voorts christenen die uit de eenvoud van hun harten geloofd hebben; de onwetendheid en eenvoud zelf verontschuldigt, want daarin kan onschuld zijn. Anders is het gesteld met hen, die zich bevestigd hebben in de valsheden, en zich daarna zo'n leven van het valse hebben eigengemaakt, dat zij al het ware afwijzen en verwerpen; dit leven wordt eerst verwoest, voordat iets waars en zo dus iets goeds kan worden ingezaaid; maar erger is het gesteld met hen, die zich door begeerten in valsheden bevestigd hebben, zodat de valsheden en de begeerten één leven uitmaken; dezen zijn het die zich in de hel storten. Dit is de reden, waarom de verzoeking naar de dingen van de wil wordt aangeduid door fonteinen van de afgrond, welke hellen zijn, en de verzoeking naar de dingen van het verstand door sluizen van de hemel, welke wolken zijn, waaruit de plasregen komt.

846. *vers 3.*

En de wateren keerden weer van boven de aarde, heen en weer vloeiende, en de wateren namen af ten einde van vijftig en honderd.

Dat de wateren van boven de aarde weerkeerden, heen en weer vloeiende, betekent de schommelingen tussen het ware en het valse; dat de wateren afnamen ten einde van honderd en vijftig dagen, betekent, dat de verzoeken ophielden; vijftig en honderd dagen betekent hier, als eerder, een grens.

847 Dat de woorden ‘de wateren keerden weer van boven de aarde, heen en weer vloeiende’, de schommelingen tussen het ware en het valse betekenen, blijkt uit hetgeen gezegd is, namelijk, dat de wateren van de vloed of de overstromingen, voor zover zij Noach betroffen, verzoeken betekenden, en omdat hier gehandeld wordt over de eerste staat na de verzoeking, kunnen hier de wateren, die al heen en weer vloeiende weerkeren, niets anders betekenen dan het wankelen tussen waarheden en valsheden; maar hoe het met dit wankelen gesteld is, kan men niet weten wanneer men niet weet, wat verzoeking is, want zoals de verzoeking is, zo is ook de wankeling na de verzoeking.

Wanneer de verzoeking hemels is, dan is er een wankelen tussen het goede en het kwade; wanneer de verzoeking geestelijk is, dan is er een wankelen tussen het ware en het valse; wanneer de verzoeking natuurlijk is, dan is er een wankelen tussen de dingen die tot de begeerten behoren, en de dingen die daar tegenin druisen; want er bestaan tal van verzoeken.

In het algemeen zijn het hemelse, geestelijke en natuurlijke, die geenszins met elkaar verward mogen worden; hemelse verzoeken kunnen alleen bij hen zijn, die in de liefde tot de Heer

zijn; geestelijke verzoeken bij hen, die in de liefde jegens de naaste zijn; de natuurlijke verzoeken zijn geheel en al van deze beide gescheiden, en zijn eigenlijk geen verzoeken, maar slechts angsten, die hieruit voortvloeien dat hun natuurlijke liefden worden aangevochten, veroorzaakt door rampspoeden, ziekten en een slechte gesteldheid van bloed en lichaamsvochten.

Uit dit weinige kan men enigermate beseffen, wat verzoeking is, namelijk benauwdheid en angst vanwege deze dingen, welke de liefde weerstreven.

Bij hen, die in de liefde tot de Heer zijn, brengt alles wat de liefde tot de Heer bestrijdt, innerlijke kwelling teweeg; dit is hemelse verzoeking.

Bij hen die in de liefde tot de naaste zijn, of in de naastenliefde, veroorzaakt alles wat deze liefde bestrijdt, gewetenskwelling; dit is geestelijke verzoeking.

Daarentegen zijn de natuurlijke aanvechtingen, die de meesten verzoeken noemen en waarvan de smarten gewetenswroegingen heten, geen verzoeken, maar slechts angsten, die hieruit voortvloeien, dat hun liefden worden aangevochten, bijvoorbeeld, wanneer zij voorzien en voelen, dat zij beroofd worden van eer, wereldse goederen, goede naam, genoegens, van het leven van het lichaam en dergelijke dingen meer, maar nochtans plegen deze aanvechtingen iets goeds voort te brengen.

Bovendien komen ook nog verzoeken voor bij hen, die in de natuurlijke naastenliefde zijn, dus bij de aanhangers van de een of andere dwaalleer, bij de heidenen en de afgodendienaars, vanwege die dingen, welke hun geloofsleven, dat hun dierbaar is, bestrijden; maar dit zijn benauwdheden, welke in schijn met de geestelijke verzoeken overeenkomen.

848. Na afloop van de verzoeken treedt als het ware een wankelen in, en wanneer het geestelijke verzoeken zijn, is het een wankelen tussen het ware en het valse, hetgeen ook hieruit voldoende kan blijken, dat de verzoeking het begin van de wedergeboorte is.

Alle wedergeboorte immers heeft ten doel, dat de mens een nieuw leven, of liever, het leven ontvangt, en van geen mens tot een werkelijk mens wordt, of van een dood mens een levend mens.

Wanneer daarom zijn vroegere leven, dat slechts een dierlijk leven was, door verzoeken verwoest wordt, dan kan hij niet anders dan na de verzoeking wankelen tussen het ware en het valse; het ware behoort tot het nieuwe leven, het valse tot het oude.

Wanneer het vroegere leven niet wordt verwoest – en dit geschiedt - kan nooit enig geestelijk zaad worden ingezaaid, want er is geen aardbodem aanwezig.

Wanneer het vroegere leven echter verwoest is, en zo'n wankeling intreedt, dan weet de mens bijna in het geheel niet, wat waar en goed is, dermate zelfs, dat hij nauwelijks weet, dat er enig waars bestaat; zo, bijvoorbeeld, wanneer hij er ten aanzien van de goedheden van de naastenliefde of de goede werken, zoals ze genoemd worden, over nadenkt of hij ze niet uit het eigene zou kunnen doen, en of er in het eigene verdienste steekt, dan verkeert hij zozeer in donkerheid en duisternis, dat hij, als hem gezegd wordt dat niemand uit zichzelf of uit het eigene het goede kan doen, nog minder enige verdienste kan hebben, maar dat al het goede uit de Heer en alle verdienste van de Heer is, zich alleen maar verbazen kan.

Op dezelfde wijze in alle overige dingen, welke tot het geloof behoren, niettemin wordt deze donkerheid of duisternis, waarin hij verkeert, langzamerhand en graad voor graad opgehelderd.

Het is met de wedergeboorte net zo gesteld als wanneer de mens als kind geboren wordt: hij is dan in het donkerste leven en weet bijna niets; vandaar dat dan eerst het algemene van de dingen invloeit en graad voor graad helderder onderscheiden wordt, zoals de bijzonderheden zich in de algemeenheden dringen en verder de afzonderlijke delen in de bijzonderheden.

Op deze wijze worden de algemeenheden door de afzonderlijke delen verhelderd, zodat hij niet alleen weet dat zij bestaan, maar ook hoedanig zij zijn.

Zo is het gesteld met eenieder, die uit een geestelijke verzoeking verrijst.

Een dergelijke staat is ook bij hen in het andere leven, die in valsheden waren en verwoest worden.

Deze staat heet wankeling, en wordt hier beschreven door de wateren, die weerkeren, heen en weer vloeiende.

849. Dat de woorden ‘de wateren namen af ten einde van vijftig en honderd dagen’, betekenen, dat de verzoeken ophielden, volgt hieruit nu duidelijk, dat vijftig en honderd dagen de grens betekenen, blijkt uit hetgeen in het voorgaande hoofdstuk bij vers 24 van ditzelfde getal is gezegd; dus hier het einde van het wankelen en het begin van het nieuwe leven.

850. *vers 4. En de ark rustte in de zevende maand, op de zeventiende dag van de maand, op de bergen Ararat.*

Dat de ark rustte, betekent de wedergeboorte; de zevende maand het heilige; de zeventiende dag van de maand betekent het nieuwe; de bergen Ararat het schijnsel.

851. Dat het rusten van de ark de wedergeboorte betekent, kan hieruit blijken, dat de ark de mens van deze Kerk betekent, en dat alle dingen, welke in de ark zijn, datgene aanduiden, wat bij deze mensen is, zoals eerder uitvoerig is aangetoond.

Wanneer dus wordt gezegd dat de ark rust, betekent dit, dat deze mens wordt wedergeboren. In de volgorde naar de zin van de letter schijnt weliswaar vervat te zijn, dat door het rusten van de ark wordt aangeduid, dat de wankelingen na de verzoeking, waarvan in het vorige vers sprake was, ophielden; maar de wankelingen, welke twijfel en duisternissen met betrekking tot de waarheden en goedheden zijn, houden zo niet op, maar duren lange tijd voort, zoals ook uit het volgende zal blijken.

Hieruit volgt, dat er in de innerlijke zin voortdurend iets anders gelegen is, en omdat dit verborgenheden zijn, mag ik ze hier onthullen, namelijk, dat de geestelijke mens, wanneer hij verzoeken heeft doorstaan, op dezelfde wijze een rust van de Heer wordt als de hemelse mens, verder ook, dat hij op dezelfde wijze een zevende wordt, niet een zevende dag, zoals de hemelse mens, maar een zevende maand; over de hemelse mens, dat hij een rust van de Heer of een sabbat en dat hij de zevende dag is, zie men bij nrs. 84 tot 88; daar er echter een onderscheid bestaat tussen de hemelse mens en de geestelijke mens, wordt de rust van de eerste in de oorspronkelijke taal uitgedrukt door een woord dat sabbat betekent, de rust van de laatste echter door een ander woord, waarnaar Noach genoemd is, wiens naam eigenlijk ‘rust’ betekent.

852. Dat de zevende maand het heilige betekent, blijkt overvloedig uit hetgeen eerder is aangetoond in de nrs. 84 tot 87, 395 en 716; hier stemt het heilige overeen met hetgeen in het tweede hoofdstuk, vers 3, gezegd is ten aanzien van de hemelse mens, namelijk dat de zevende dag geheiligd is, daar God op dezelfde gerust heeft.

853. Dat de zeventiende dag het nieuwe betekent, blijkt uit hetgeen over ditzelfde getal in het voorgaande zevende hoofdstuk bij het elfde vers, nummer 755, is gezegd en aangetoond, alwaar dit het begin betekent, en alle begin is het nieuwe.

854. Dat de bergen Ararat het schijnsel betekenen, kan blijken uit de betekenis van de berg, namelijk dat deze het goede van de liefde en de naastenliefde is, nummer 795, en uit de betekenis van Ararat, dat schijnsel is, en wel het schijnsel van de wedergeborene. Het nieuwe of het eerste schijnsel van de wedergeborene ontstaat geenszins uit de erkenningen van de geloofswaarheden, maar uit de naastenliefde, want het is met de geloofswaarheden gesteld als met de stralen van het licht: de liefde of de naastenliefde is als

de vlam; het schijnsel in de mens, die wedergeboren moet worden, komt niet voort uit de waarheden van het geloof, maar uit de naastenliefde; de geloofswaarheden zelf zijn de stralen, die van het schijnsel uitgaan.

Aldus blijkt, dat de bergen Ararat zo'n schijnsel betekenen; dit schijnsel is het eerste schijnsel na de verzoeking; daar dit het eerste is, is het donker, en wordt het schijnsel genoemd, en niet licht.

855. Hieruit kan nu blijken wat de in dit vers voorkomende dingen in de innerlijke zin betekenen, namelijk: dat de geestelijke mens een heilige rust is door het nieuwe verstandelijke schijnsel, dat van de naastenliefde komt; dit wordt met wonderbaarlijke verscheidenheid en in een bekoorlijke orde door de engelen dermate waargenomen, dat als de mens slechts in één voorstelling van dien aard zou kunnen zijn, er duizenden en nog eens duizenden in menigvuldige reeks zouden zijn, welke hem zouden doordringen en met ontroering vervullen, en wel zulke voorstellingen, dat zij geenszins beschreven zouden kunnen worden.

Van dien aard is het Woord van de Heer overal in de innerlijke zin, hoewel het in de zin van de letter slechts als een stuk geschiedenis verschijnt, zoals hetgeen bedoeld is met de woorden, de ark rustte in de zevende maand en op de zeventiende dag van de maand, op de bergen Ararat.

856. *vers 5.*

En de wateren waren gaande en afnemende tot aan de tiende maand; op de tiende, op de eerste van de maand, verschenen de toppen van de bergen.

Dat de wateren waren gaande en afnemende, betekent, dat de valsheden begonnen te verdwijnen; de tiende maand betekent de waarheden welke tot de overblijfselen behoren; dat op de eerste van de maand de toppen van de bergen verschenen, betekent de geloofswaarheden, welke toen zichtbaar begonnen te worden.

857. Dat de woorden 'de wateren waren gaande en afnemende', betekenen dat de valsheden begonnen te verdwijnen, blijkt uit de woorden zelf en uit hetgeen kort tevoren in vers 3 is gezegd, waar staat dat de wateren zijn weergekeerd, heen en weer vloeiende, hier echter dat de wateren gaande en afnemende waren; door het laatste zowel als door het eerste worden de wankelingen tussen het ware en het valse aangeduid, hier echter, dat deze wankelingen verminderden; het is met de wankelingen na de verzoeking, als gezegd, zo gesteld, dat de mens niet weet wat het ware is, maar naarmate die geleidelijk ophouden, naar die mate verschijnt het licht van de waarheid.

De reden hiervan is deze, dat zolang de mens in zo'n staat verkeert, de innerlijke mens, dat wil zeggen: de Heer door middel van de innerlijke mens, niet kan inwerken op de uiterlijke mens; in de innerlijke mens bevinden zich de overblijfselen, welke de neigingen tot het goede zijn en tot het ware daaruit, waarover eerder.

In de uiterlijke mens bevinden zich de begeerten en de valsheden daaruit.

Zolang deze uiterlijke dingen niet zijn getemd en uitgeblust, staat de weg niet open voor de goedheden en de waarheden van de innerlijke mens, dat wil zeggen: van de Heer door de innerlijke mens.

De verzoeking strekken er derhalve ook toe, dat de uiterlijke dingen van de mens worden onderworpen en zo ondergeschikt gemaakt aan de innerlijke dingen.

Dit kan eenieder daaruit opmaken, dat zodra de liefden van de mens worden aangevochten en gebroken, zoals door rampspoeden, ziekten, zielelijden, dan ook zijn begeerten beginnen op te houden, en hij, wanneer deze ophouden, vrome dingen begint te spreken.

Zodra hij echter in zijn vorige staat terugkeert, heerst de uiterlijke mens en denkt hij nauwelijks meer aan de vrome dingen.

Zo ook in het stervensuur, wanneer het lichamelijke begint uit te doven.

Hieruit kan eenieder zien, wat de innerlijke mens is en wat de uiterlijke, voorts wat de overblijfselen zijn, alsmede hoe de begeerten en lusten, welke tot de uiterlijke mens behoren, beletten, dat de Heer door de innerlijke mens kan werken.

Hieruit is tevens voor eenieder duidelijk, wat ook de verzoeking en de innerlijke smarten, welke gewetenskningingen worden genoemd, uitwerken, namelijk dat de uiterlijke mens aan de innerlijke gehoorzaamheid bewijst; de ondergeschiktheid van de uiterlijke mens bestaat in niets anders, dan dat de neigingen tot het goede en het ware niet gedwarsboomd noch tegengehouden en verstikt worden door de begeerten en valsheden daarvan.

Het ophouden van de begeerten en valsheden wordt hier beschreven door de wateren die gaande waren en afnemende.

858. Dat ‘de tiende maand’ de waarheden betekent, welke tot de overblijfselen behoren, blijkt uit de betekenis van tien, welk getal de overblijfselen betekent, nummer 576; voorts uit hetgeen net hiervoor over de overblijfselen bij de innerlijke mens is gezegd.

859. Dat de woorden ‘op de eerste van de maand verschenen de toppen van de bergen’, de geloofswaarheden betekent, welke toen zichtbaar begonnen te worden, blijkt uit de betekenis van de bergen, nr. 795, namelijk dat zij de goedheden van de liefde en de naastenliefde zijn; deze toppen beginnen dan zichtbaar te worden, wanneer de mens wordt wedergeboren, en met geweten begiftigd, en door dit met naastenliefde.

Wie meent dat hij de toppen van de bergen of waarheden van het geloof uit een andere oorsprong ziet dan uit de goedheden van de liefde en van de naastenliefde, dwaalt volkomen; zonder deze goedheden kunnen de Joden en de profane heidenen ze eveneens zien.

De toppen van de bergen betekenen het eerste gloren van het verrijzende licht.

860. Hieruit kan ook blijken, dat alle wedergeboorte voortschrijdt van de avond tot de morgen, zoals in het eerste boek van Genesis zesmaal gezegd wordt, alwaar sprake is van de wedergeboorte van de mens.

De avond wordt hier beschreven in vers 2 en 3, de morgen in vers 3 en 4 en 5; hier het eerste gloren van het licht of de morgen van deze staat door het verschijnen van de toppen van de bergen.

861. *vers 6.*

En het geschiedde, ten einde van veertig dagen, en Noach opende het venster van de ark, die hij gemaakt had.

Het geschiedde ten einde van veertig dagen, betekent de duur van de vorige staat en het begin van de volgende; Noach opende het venster van de ark, die hij gemaakt had, betekent de tweede staat, toen de waarheden van het geloof hem verschenen.

862. Dat de woorden ‘het geschiedde ten einde van veertig dagen’, de duur van de vorige staat betekenen en het begin van de volgende, blijkt uit de betekenis van veertig, nr. 730, waar, aangezien er gehandeld wordt over de verzoeking, gezegd wordt veertig dagen en veertig nachten, en het de duur van de verzoeking betekende; hier, aangezien er van de staat na de verzoeking sprake is, heet het veertig dagen, niet echter nachten.

Dit komt, omdat nu de naastenliefde begint te verschijnen, welke in het Woord bij de dag wordt vergeleken en dag genoemd.

Daarentegen wordt het geloof, dat voorafgaat, en nog niet zo met de naastenliefde is verbonden, met de nacht vergeleken en nacht genoemd, zoals in hoofdstuk 1, vers 16, en elders in het Woord.

Het geloof wordt daarom vaak nacht genoemd in het Woord, omdat het zijn licht ontvangt van de naastenliefde, zoals de maan van de zon, vandaar ook dat het geloof met de maan wordt vergeleken en maan genoemd, en de liefde of de naastenliefde met de zon wordt vergeleken en zon wordt genoemd.

De veertig dagen, of de duur, welke zij betekenen, hebben zowel betrekking op hetgeen voorafgaat als op hetgeen volgt, vandaar dat gezegd wordt, ‘ten einde van veertig dagen’; zij betekenen dus de duur van de vorige staat, en het begin van de staat waarover nu gehandeld wordt; hier nu begint de beschrijving van de tweede staat van de mens van deze Kerk na de verzoeking.

863. Dat de woorden ‘Noach opende het venster van de ark, die hij gemaakt had de tweede staat aanduiden, toen de waarheden van het geloof aan hem verschenen, kan uit de laatste woorden van het vorige vers blijken, namelijk dat de toppen van de bergen verschenen, en uit de betekenis daarvan; voorts uit de betekenis van het venster, waarover eerder in nummer 655 werd gezegd, dat het het verstandelijke is, dus het ware van het geloof, wat hetzelfde is; en verder hieruit, dat dit het eerste gloren van het licht is.

Over het verstandelijke of het ware van het geloof, door het venster aangeduid, valt hier hetzelfde op te merken als eerder, namelijk dat er geenszins enig waars van het geloof kan bestaan, tenzij door het goede van de liefde of van de naastenliefde, zoals er nooit enig werkelijk verstandelijks kan bestaan, tenzij door de wil.

Wordt de wil verwijderd, dan is er geen verstand, zoals eerder al herhaaldelijk is aangetoond; evenzo, wordt de naastenliefde verwijderd, dan is er geen geloof.

Maar omdat de wil van de mens louter begeerte is, heeft de Heer er op wonderbaarlijke wijze in voorzien dat het verstandelijke of het ware van het geloof niet in zijn begeerte zou worden ondergedompeld en heeft Hij het verstandelijke van datgene, wat tot de wil van de mens behoort, gescheiden door iets dat tussen beide het midden houdt, en het geweten is, waarin door de Heer naastenliefde is gelegd.

Zonder deze wonderbaarlijke voorziening had nooit iemand gered kunnen worden.

864. *vers 7.*

En hij liet een raaf uit, en zij ging uit heen en weer komende, tot aan de uitdroging van de wateren van boven de aarde.

Hij liet een raaf uit en zij ging uit heen en weer komende, betekent, dat de valsheden nog stoornissen veroorzaakten; door de raaf worden de valsheden aangeduid; door uitgaan en weer komen wordt hun staat aangeduid, welke van dien aard was; tot aan de uitdroging van de wateren van boven de aarde, betekent de schijnbare verstrooiing van de valsheden.

865. Dat de woorden ‘hij liet een raaf uit, en zij ging heen en weer komende’, betekenen, dat de valsheden nog stoornis veroorzaakten, blijkt uit de betekenis van de raaf, en uit de betekenis van uitgaan en weerkomen, waarover in hetgeen volgt.

Hier wordt de tweede staat na de verzoeking van de mens, die wedergeboren moet worden, beschreven, wanneer de waarheden van het geloof, als de eerste stralen van het licht beginnen te verschijnen.

Deze staat is van dien aard, dat de valsheden voortdurend stoornis veroorzaken, zodat het een staat is als die van de morgenschemering, waarin nog de duisternis van de nacht hangt, en die vandaar hier door de raaf wordt aangeduid.

De valsheden bij de geestelijke mens, voornamelijk voordat hij wedergeboren is, gedragen zich als dichte wolkenvlekken; dit komt omdat hij niets van het ware van het geloof kan weten dan alleen uit hetgeen geopenbaard is in het Woord, waar alles op een algemene wijze is gezegd; de algemene dingen zijn niets anders dan wolkenvlekken; want elke algemeenheid

bevat in zich duizend en nog eens duizend afzonderlijke dingen, en elk afzonderlijke ding duizend en nog eens duizend bijzonderheden, en het zijn de bijzonderheden van de afzonderlijke dingen, welke de algemeenheden verhelderen.

Deze dingen zijn de mens nooit zo geopenbaard, zowel omdat zij niet beschreven kunnen worden, als omdat zij niet begrepen en dus niet erkend en geloofd kunnen worden, want zij druisen in tegen de drogbeelden van de zinnen waarin de mens verkeert, en welke hij zich niet licht laat ontnemen.

Geheel anders is het gesteld met de hemelse mens; deze heeft innerlijke gewaarwording van de Heer; hem kunnen de afzonderlijke dingen en de bijzonderheden van de afzonderlijke dingen worden ingegeven; zo bijvoorbeeld, dat het ware huwelijk is tussen één man en één vrouw, en dat een dergelijk huwelijk een uitbeelding is van het hemelse huwelijk, bijgevolg dat in een dergelijk hemelse gelukzaligheid zijn kan, maar nooit in het huwelijk van een man met meer dan één vrouw.

De geestelijke mens die dit uit het Woord van de Heer weet, legt er zich bij neer, en ontvangt daaruit het geweten, dat het huwelijk met meer dan één vrouw een zonde is; meer weet hij niet.

Daarentegen wordt de hemelse mens duizenden dingen innerlijk gewaar, welke hem bevestigen, zodat hij het huwelijk met meer dan één vrouw verafschuwt.

Daar de geestelijke mens alleen de algemeenheden weet, en uit de algemeenheden zich zijn geweten vormt, en de algemeenheden van het woord zijn aangepast bij de drogbeelden van de zinnen, is het duidelijk, dat zich talloze valsheden daaraan toevoegen, alsmede insluipen, welke niet verstrooid kunnen worden.

Deze valsheden worden hier met de raaf aangeduid, welke uitging, heen en weer komende.

866. Dat de raaf valsheden betekent, kan in het algemeen blijken uit hetgeen eerder over vogels is gezegd en aangetoond, namelijk, dat zij de dingen van het verstand, de rede en de wetenschap betekenen, en om die rede het tegendeel daarvan: de redeneringen en valsheden. Beide worden in het Woord beschreven door verschillende soorten van vogels: de verstandelijke waarheden door zachte, mooie en reine vogels; de valsheden echter door boosaardige, lelijke en onreine vogels, en wel al naar de aard van het ware en het valse. Grove en dichte valsheden door nachtuilen en raven; door nachtuilen, omdat zij in de duisternis van de nacht leven, en door raven omdat zij zwart van kleur zijn; zoals bij Jesaja: *‘De nachtuil en de raaf zullen in haar wonen’*, (Jesaja 34 : 11); waar gehandeld wordt over de Joodse Kerk, namelijk, dat daarin niets dan valsheden zijn, welke ook beschreven zijn door de nachtuil en de raaf.

867. Dat door het uitgaan en weerkomen hun staat wordt aangeduid, welke van dien aard was, blijkt uit de valsheden die bij de mens zijn, wanneer hij zich in de eerste en tweede staat na de verzoeking bevindt, want dan vliegen de valsheden zo rond dat zij uitgaan en weerkomen, om de eerder aangegeven reden, dat de mens alleen in het begrip van de meest algemene dingen is en zijn kan, waarin de fantasieën uit de lichamelijke, zinnelijke en wereldse dingen invloeien, welke niet overeenstemmen met de waarheden van het geloof.

868. Dat de woorden ‘tot aan de uitdroging van de wateren van boven de aarde’ de schijnbare verstrooiing van de valsheden betekenen, blijkt uit de staat van de mens wanneer hij wedergeboren wordt.

Heden ten dage is er niemand die niet gelooft, dat de kwaadheden en de valsheden bij de mens geheel en al verstrooid en vernietigd worden, wanneer hij wordt wedergeboren, zodat er, wanneer hij wedergeboren is, niets van het kwade en valse meer over is en hij zo dus rein en rechtvaardig is, als afgespoeld en afgewassen met water.

Maar dit is de grootste dwaling: nooit wordt één enkele boosheid of één enkele valsheid dermate verstrooid, dat zij vernietigd is, maar alles, wat de mens ook maar van zijn kindsheid af erfelijk in zich heeft opgenomen en daadwerkelijk heeft eigen gemaakt, blijft voortbestaan, zodat de mens, hoewel hij is wedergeboren, toch niets dan kwaadheid en valsheid is, hetgeen de zielen na de dood ten duidelijkste wordt aangetoond.

Dit kan ook hieruit duidelijk genoeg blijken, dat de mens niets goeds en niets waars heeft, tenzij dan van de Heer, en dat de mens al het kwade en valse heeft van het eigene, en dat de mens, alsmede de geest, ja zelfs de engel, wanneer hij ook maar in het minste aan zichzelf wordt overgelaten, uit zichzelf naar de hel rent; vandaar dat er ook in het Woord wordt gezegd, dat de hemel niet rein is.

De engelen erkennen dit, en wie dit niet erkent, kan niet onder de engelen zijn.

Het is de barmhartigheid van de Heer alleen, welke hen vrijmaakt, en hen zelfs ontrukkt aan en terughoudt van de hel, opdat zij er zich niet uit zichzelf instorten.

Dat zij door de Heer worden teruggehouden, opdat zij zich niet in de hel storten, worden de engelen duidelijk gewaar, enigermate ook de goede geesten,; de boze geesten echter, evenals de mensen, geloven het niet, maar het werd hun herhaaldelijk aangetoond.

Hierover zal uit ondervinding, door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, gesproken worden in hetgeen volgt.

Daar nu de staat van de mens van dien aard is, dat nooit enige kwaadheid en valsheid zo verstrooid kan worden, dat zij vernietigd is, omdat zijn eigen leven in het kwade en valse bestaat, temt de Heer, door de Goddelijke barmhartigheid, wanneer Hij de mens doet wedergeboren worden, zijn boosheden en valsheden door middel van verzoeken, op zo'n wijze, dat zij als dood schijnen, hoewel zij niet dood zijn, maar alleen getemd, zodat zij de goedheden en de waarheden, welke van de Heer zijn, niet zo kunnen bestrijden.

Verder geeft de Heer ook, door middel van verzoeken, een nieuw vermogen om de goedheden en de waarheden te ontvangen, door de mens voorstellingen en neigingen van het goede en het ware te schenken, waarnaar de boosheden en valsheden kunnen worden omgebogen; en door in zijn algemeenheden, waarvan eerder sprake was, de afzonderlijke dingen, en daarin bijzonderheden te leggen, welke bij de mens zijn verborgen, en waarvan de mens in het geheel niets weet, want zij liggen tussen de sfeer van zijn begrijpen en van zijn gewaarworden.

Zij zijn van dien aard, dat zij kunnen dienen tot vergaarplaatsen of vaten, zodat daarin door de Heer naastenliefde gelegd kan worden; en in de naastenliefde onschuld.

Door de wonderbaarlijke menging daarvan kan bij de mens, de geest en de engel iets als een regenboog worden voorgesteld, vandaar dat de regenboog tot teken van het Verbond geworden is, (Genesis 9 : 12, 13, 14, 15, 16); waarover door de barmhartigheid van de Heer, daar ter plaatse.

Wanneer de mens zo gevormd is, heet hij wedergeboren, terwijl nochtans al zijn boosheden en valsheden blijven bestaan, maar voorts ook al zijn goedheden en waarheden bewaard worden.

Al de boosheden en valsheden van hen, die in het kwade leeft, keren geheel en al zoals hij in het leven van het lichaam daarin verkeerde, in het andere leven terug, en worden veranderd in fantasieën en helse straffen.

Daarentegen worden al de staten van het goede en het ware van hem die goed is, zoals de staten van vriendschap, van naastenliefde en van onschuld, met hun verrukkingen en gelukzaligheden, welke in het onmetelijke toenemen en zich vermenigvuldigen, in het andere leven terugeroepen.

Dit nu is het, wat is aangeduid door de uitdroging van de wateren, welke een schijnbare verstrooiing van de valsheden is.

869. vers 8.

En hij liet een duif van zich uit, om te zien, of de wateren verminderd waren van boven de aangezichten van de aardbodem.

Door de duif worden de waarheden en de goedheden van het geloof aangeduid bij de mens die moet worden wedergeboren; dat hij een duif van zich uitliet om te zien, betekent de staat van opname van de waarheden en goedheden van het geloof; of de wateren verminderd waren, betekent de valsheden die in de weg staan; de aangezichten van de aardbodem zijn datgene, wat bij de mens de Kerk is; aardbodem wordt gezegd, omdat het de eerste staat is, wanneer de mens Kerk wordt.

870. Dat door de duif de waarheden en goedheden worden aangeduid bij de mens die wedergeboren moet worden, blijkt uit de betekenis van de duif in het Woord, vooral uit de duif, welke op Jezus kwam, toen Hij gedoopt werd, waarover bij Mattheüs: *‘Jezus, gedoopt zijnde, is terstond opgeklommen uit het water; en ziet, de hemelen werden geopend, en Hij zag de Geest Gods nederdalen, gelijk een duif, en op Hem komen’*, (Mattheüs 3 : 16, 17); en bij (Johannes 1 : 32; Lukas 3 : 21, 22; Markus 1 : 10, 11); waar de duif niets anders betekent dan het heilige van het geloof, de doop zelf de wedergeboorte.

Vandaar betekent de duif bij de nieuwe Kerk, welke verrijzen zou, het ware en goede van het geloof dat zij van de Heer ontvangen door de wedergeboorte.

Iets dergelijks was ook uitgebeeld door en bedoeld met de jonge duiven of tortelduiven, welke ten offer en ten brandoffer werden geofferd in de Joodse Kerk, waarover in (Leviticus 1 : 14 tot einde; 5 : 7 tot 10; 12 : 6; 14 : 21, 22; 15 : 15, 29, 30; Numeri 6 : 10, 11;

Lukas 2 : 22, 23, 24); hetgeen uit elk van deze plaatsen blijken kan.

Dat zij een dergelijke betekenis hebben, kan eenieder reeds daaruit alleen opmaken, dat zij wel noodzakelijk iets moesten uitbeelden, want als er niets mee was uitgebeeld, zou het iets zinloos geweest zijn en geenszins iets Goddelijks.

Het uiterlijke van de Kerk is iets onbeziels, maar het leeft door het innerlijke, en het innerlijke door de Heer.

Dat de duif in het algemeen de dingen van het verstand ten aanzien van het geloof betekent, blijkt ook bij de profeten, zoals bij Hosea: *‘Efraïm zal zijn als een botte duif, zonder hart, Egypte hebben zij aangeropen, tot Assyrië zijn zij heengegaan’*, (Hosea 7 : 11); bij dezelfde: *‘Efraïm, zij zullen bevreesd zijn als een vogeltje uit Egypte, en als een duif uit het land van Assyrië’*, (Hosea 11 : 11); waar Efraïm staat voor de mens met inzicht, Egypte voor de mens van wetenschap, Assyrië voor de mens met rede, de duif voor datgene, wat behoort tot de dingen van het verstand ten aanzien van het geloof, waar eveneens gehandeld wordt over de wedergeboorte van de geestelijke Kerk.

Bij David: *‘Jehovah, geef aan een wild gedierte de ziel van de tortelduif niet over’*, (Psalm 74 : 19); het wild gedierte voor hen, die geen naastenliefde hebben, de ziel van de duif voor het leven van het geloof.

Men zie hetgeen eerder in nummer 40 en 776 over de vogels is gezegd en aangetoond, namelijk dat zij de dingen van het verstand betekenen en wel de zachte, schone, reine en nuttige, de verstandelijke waarheden en goedheden; daarentegen de kwaadaardige, lelijke, onreine en schadelijke het tegenovergestelde, namelijk valsheden, zoals de raaf, welke hier tegenover de duif wordt gesteld.

871. Dat de woorden ‘hij liet een duif van zich uit om te zien’ de staat van opname van de waarheden en goedheden van het geloof betekenen, kan uit de samenhang van de dingen blijken, en voorts uit hetgeen volgt, waar over de drie staten van wedergeboorte van de mens na de verzoeken gehandeld wordt, welke staten worden aangeduid door het driemaal herhaalde uitlaten van de duif.

Hier betekenen de woorden in de dichtst nabij liggende zin zijn onderzoek, want er wordt gezegd dat hij een duif van zich heeft uitgelaten om te zien, namelijk, zoals dan volgt, of de wateren verminderd waren, dat wil zeggen: of de valsheden nog zo groot waren, dat de goedheden en de waarheden van het geloof niet konden worden opgenomen.

Doch de Heer behoeft nooit enig onderzoek te doen, daar Hij alles en elke bijzonderheid weet; daarom betekenen deze woorden in de innerlijke zin niet een onderzoek, maar de staat, en hier de eerste staat, wanneer de valsheden nog in de weg staan, hetgeen wordt aangeduid met de woorden, ‘of de wateren verminderd waren’.

872. Dat de aangezichten van de aardbodem de dingen betekenen, welke bij de mens de Kerk zijn, en dat aardbodem gezegd wordt, omdat het de eerste staat is, wanneer de mens Kerk wordt, blijkt uit de betekenis van de aardbodem, waarvan eerder is gezegd, dat deze de mens van de Kerk is, die dan een aardbodem heet wanneer in hem de goedheden en waarheden van het geloof kunnen worden ingezaaid; tevoren wordt hij aarde genoemd, zoals in het eerste hoofdstuk van Genesis, waar voor de mens, voordat hij hemels is geworden, het woord ‘aarde’ staat; is hij daarentegen hemels geworden, in het tweede hoofdstuk, dan staat ‘aardbodem’ en ‘veld’ voor hem; evenzo in dit hoofdstuk.

Reeds alleen uit het woord aarde en het woord aardbodem kan men zien, wat in de innerlijke zin wordt aangeduid, niet alleen hier maar ook overal elders in het Woord.

Door de aardbodem wordt in alomvattende zin de Kerk aangeduid, en omdat dit woord de Kerk aanduidt, betekent het ook de mens van de Kerk, want, als eerder gezegd, elk mens van de Kerk is een Kerk.

873. *vers 9.*

En de duif vond geen rust voor het hol van haar voet, en zij keerde weer tot hem in de ark, want de wateren waren op de aangezichten van de ganse aarde; en hij stak zijn hand uit, en nam haar, en bracht haar tot zich in de ark.

Dat de duif geen rust vond voor het hol van haar voet, betekent, dat nog niets goeds en waars van het geloof kon wortel schieten; en dat zij tot hem weerkeerde in de ark, betekent, dat het goede en ware bij hem verschenen als te behoren tot het geloof; want de wateren waren op de aangezichten van de gehele aarde, betekent, dat de valsheden nog overvloedig aanwezig waren; hij stak zijn hand uit, betekent zijn eigen vermogen; en hij nam haar, en bracht haar tot zich in de ark, betekent, dat hij uit zichzelf het goede deed, en het ware dacht.

874. Hier wordt de eerste staat beschreven van de wedergeboorte van de mens van deze Kerk na de verzoeking, welke allen, die wedergeboren worden, algemeen is, namelijk dat zij geloven, uit zichzelf het goede te doen en het ware te denken, en daar zij nog in de grootste duisternis verkeren, laat de Heer hen dan ook in deze waan, maar nochtans is al het goede dat zij doen en al het ware dat zij denken, wanneer zij in zo’n mening, die vals is, verkeren, niet het goede en ware van het geloof, want al wat de mens uit zichzelf voortbrengt, kan het goede niet zijn, want het komt uit hemzelf, en dit zelf is een onreine en hoogst onzuivere bron; uit een onreine en hoogst onzuivere bron kan nooit iets goeds voortkomen, want hij denkt steeds aan eigen verdienste en aan eigen rechtvaardigheid; sommigen gaan zelfs nog verder en verachten anderen bij zichzelf vergeleken, zoals de Heer leert in (Lukas 18 : 9 tot 14); anderen doen weer anders.

De eigen begeerten voegen er zich aan toe, zodat het van buiten een schijn van het goede heeft, maar toch is het vuil van binnen.

Daarom is het goede, dat de mens in deze staat doet, niet het goede van het geloof.

Zo is het ook gesteld met het ware dat hij denkt; zelfs wanneer datgene wat hij denkt ook de volste waarheid was, dan is het toch, zolang het uit zijn eigen ik komt, op zichzelf weliswaar het ware van het geloof, maar het goede van het geloof is er niet in.

Al het ware moet, om het ware van het geloof te zijn, het goede van het geloof van de Heer in zich hebben; eerst dan wordt het goed en waar.

875. Dat de woorden ‘de duif vond geen rust voor de hol van haar voet’, betekenen, dat nog niets goeds en niets waars van het geloof kon wortel schieten, blijkt uit de betekenis van de duif, namelijk dat zij het ware van het geloof is, voorts uit de betekenis van de rust voor het hol van de voet, dat wil zeggen: wortel schieten.

De reden waarom het niet wortel kan schieten, wordt in hetgeen volgt gezegd, namelijk dat het nog van valsheden overvloedde.

Hoe het echter daarmee gesteld is, kan niet verstaan worden, wanneer men niet weet, hoe de wedergeboorte van de geestelijke mens geschiedt; bij deze mens moeten de erkenningen van het geloof uit het Woord van de Heer, of uit de leerstellingen daarvan, welke de Oude kerk had uit de openbaringen van de Oudste Kerk, in zijn geheugen geplant worden, en vandaar moet zijn verstandelijk gemoed onderricht worden, maar zolang als het daar van valsheden overvloedt, kunnen de waarheden, hoezeer ook ingeplant, niet wortelen.

Zij hangen dan alleen aan de oppervlakte of in het geheugen, en de aardbodem is niet geschikt, vooraleer de valsheden verstrooid zijn, zodat zij niet verschijnen, zoals eerder is gezegd.

De aardbodem zelf wordt bij de mens voorbereid in zijn verstandelijk gemoed, en wanneer deze is voorbereid, wordt er door de Heer het goede van de naastenliefde ingelegd, en vandaar het geweten, waaruit hij dan vervolgens handelt, dat wil zeggen: door middel waarvan de Heer het goede en ware van het geloof werkt.

Aldus maakt de Heer scheiding tussen de dingen van het verstand van deze mens en de dingen van zijn wil, zodat zij nooit verenigd zijn; werden zij verenigd, dan moest hij noodwendig voor eeuwig verloren gaan.

Bij de mens van de Oudste Kerk waren de dingen van de wil met de dingen van het verstand verenigd, zoals dit ook het geval is bij hemelse engelen.

Bij de mensen van deze Kerk zijn zij echter niet verenigd; toch schijnt het alsof het goede van de naastenliefde, dat hij doet, als het ware uit zijn wil voortvloeit, maar het is slechts schijn en zelfbedrog; al het goede van de naastenliefde dat hij doet, komt van de Heer alleen en niet door middel van de wil, maar door middel van het geweten.

Als de Heer ook maar voor een weinig toestond dat de mens uit eigen wil handelde, zou hij in plaats van het goede het kwade doen uit haat, uit wraak en uit wreedheid.

Zo is het ook gesteld met het ware dat de geestelijke mens denkt en spreekt; wanneer hij niet uit het geweten en zo dus uit het goede van de Heer sprak en dacht, kon hij het ware niet anders denken en spreken dan zoals de duivelse bende het doet, wanneer zij zich als engelen van het licht voordoen.

Dit komt in het andere leven ten duidelijkste uit.

Hieruit blijkt hoe de wedergeboorte geschiedt, en wat de wedergeboorte van de geestelijke mens is, namelijk dat zij de scheiding is tussen zijn verstandsgedeelte en het gedeelte van zijn wil door middel van het geweten, dat door de Heer in zijn verstandelijk deel wordt gevormd, en hetgeen hieruit gedaan wordt, verschijnt alsof het uit de wil voortkwam, maar het komt van de Heer.

876. Dat de woorden ‘zij keerde weder tot hem in de ark’, betekenen dat het goede en ware verschenen als te behoren tot het geloof, dit blijkt uit hetgeen is gezegd, en voorts uit hetgeen volgt.

Weerkeren tot de ark betekent in de innerlijke zin niet bevrijding, maar de bevrijding is aangeduid door het losgelaten worden uit de ark en het niet weerkeren, zoals blijkt uit hetgeen volgt, als in vers 12, waar gezegd wordt dat hij de duif heeft uitgelaten en zij niet meer voortvoer met tot hem weer te keren; voorts uit vers 15 en 16, dat hem geboden is uit de ark te gaan, en uit vers 18, dat hij is uitgegaan.

De ark betekent zijn staat voor de wedergeboorte; toen hij daarin was, was hij in gevangenschap of in de gevangenis, van alle kanten belaagd door boosheden en valsheden, of door de wateren van de vloed; dat zij weerkeerde tot hem in de ark, betekent daarom, dat het onder de duif verstane goede en ware weer tot hem terugkeerde.

Al het goede, welke dan ook, dat de mens uit zichzelf meent te doen, keert tot hemzelf weer, want het heeft op hemzelf betrekking, of hij doet het opdat het voor de wereld uitkomt, of voor de engelen of opdat hij de hemel verdient of opdat hij de grootste in de hemel zal worden.

Dergelijke oogmerken bevinden zich in het eigen ik en in elke gedachte daarvan, hoewel het naar de uiterlijke vorm als het goede en ware van het geloof verschijnt.

Het goede en het ware van het geloof is innerlijk goed en waar; van het binnenste uit, dat wil zeggen, van de Heer uit door middel van het binnenste van de mens, vloeit al het goede en ware van het geloof in.

Wanneer het daarentegen uit het eigene of uit de gedachte aan verdienste voortvloeit, zijn de innerlijke dingen vuil, en verschijnen de uiterlijke dingen rein, geheel als een bedorven hoer, met schoon schijnend gelaat, of als een Ethiopiër of veeleer als een mummie in een wit kleed gehuld.

877. Dat ‘de wateren op de aangezichten van de aarde’, de valsheden betekenen, en dat zij nog overvloedig aanwezig waren, blijkt uit de betekenis van de wateren van de vloed, namelijk dat zij valsheden zijn, zoals eerder toereikend is aangetoond, dus uit de woorden zelf.

878. Dat de woorden ‘hij stak zijn hand uit’ zijn eigen vermogen betekenen, en ‘hij nam haar en bracht haar tot zich in de ark’, dat hij uit zichzelf het goede deed en het ware dacht, blijkt uit de betekenis van de hand, namelijk dat zij het vermogen is, hier dus dat zij het eigen vermogen is waaruit hij handelt, want de hand uitsteken en de duif nemen en tot zich binnenbrengen, betekent, zich het ware, onder de duif verstaan, toe-eigenen en toekennen. Dat de hand het vermogen betekent, voorts de macht en vandaar het vertrouwen, blijkt uit vele plaatsen in het Woord, zoals bij Jesaja: *‘Ik zal bezoeken de vrucht van de grootheid van het hart van de koning van Aschur, omdat hij gezegd heeft: door de kracht van mijn handen heb ik het gedaan, en door mijn wijsheid, want ik ben verstandig’*, (Jesaja 10 : 12, 13); waar hand duidelijk staat voor eigen vermogen, waaraan hij toeschreef hetgeen hij gedaan had; waarom de bezoeking over hem kwam.

Bij dezelfde: *‘Moab zal de handen uitbreiden in het midden van hem, gelijk als een zwemmer die uitbreidt om te zwemmen, en hij zal hun hoogmoed vernederen met de sluisen van hun handen’*, (Jesaja 25 : 11); handen voor eigen vermogen, uit zelfverheffing boven anderen, dus uit hoogmoed.

Bij dezelfde: *‘Haar inwoners, kort van hand, zijn verslagen en beschaamd’*, (Jesaja 37 : 27); kort van hand staat voor zonder kracht.

Bij dezelfde: *‘Zal ook het leem tot zijn formeerder zeggen: Wat maakt gij? en zal uw werk zeggen: Hij heeft geen handen?’*, (Jesaja 45 : 9); hij heeft geen handen voor: hij heeft geen kracht.

Bij Ezechiël: *‘De koning zal rouw bedrijven en de vorst zal met ontzetting bekleed zijn, en de handen van het volk van het land zullen beroerd zijn’*, (Ezechiël 7 : 27); handen voor krachten.

Bij Micha: *'Wee die, die ongerechtigheid bedenken, en kwaad werken op hun legers; in het licht van de morgenstond doen zij het, en omdat voor een god geldt hun hand'*, (Micha 2 : 1); hand voor de eigen kracht, waarop zij als hun god vertrouwen.

Bij Zacharia: *'Wee de nietige herder, de verlater van de kudde! Het zwaard zal over zijn arm zijn, en over het oog van zijn rechterhand; verdorrende zal zijn arm verdorren, en verduisterend zal het oog van zijn rechterhand verduisteren'*, (Zacharia 11 : 17).

Daar handen krachten betekenen krachten betekenen, daarom worden hier en daar in het Woord de boosheden en valsheden van de mens werken van hun handen genoemd; de boosheden komen voort uit het eigene van zijn wil, de valsheden uit het eigene van zijn verstand; dat de boosheden en de valsheden van deze oorsprong zijn, kan voldoende blijken uit de natuur van het eigene van de mens, namelijk dat het niets dan boosheid en valsheid is. Men zie ten aanzien van de natuur van het eigene, namelijk dat het van dien aard is, hetgeen eerder in de nrs. 39, 41, 141, 150, 154, 210, 215 is gezegd.

Daar de handen in het algemeen de kracht betekenen, worden Jehovah of de Heer in het Woord herhaaldelijk handen toegeschreven, en er wordt daar dan in de innerlijke zin onder handen de Almacht verstaan, zoals bij Jesaja: *'Jehovah, Uw hand is verhoogd'*, (Jesaja 26 : 11); voor de Goddelijke Macht.

De wedergeborenen worden in het Woord vaak het werk van de handen van Jehovah genoemd; bij dezelfde: *'Mijn hand heeft de aarde gegrond, en Mijn rechterhand heeft de hemelen met de palm afgemeten'*, (Jesaja 48 : 13); hand en rechterhand voor Almacht.

Bij dezelfde: *'Is Mijn hand dan verkort, dat er geen verlossing zij? en is in Mij dan geen kracht om uit te redden?'*, (Jesaja 50 : 2); voor de Goddelijke Macht.

Bij Jeremia: *'Gij hebt Uw volk Israël uit Egypteland uitgevoerd door tekenen en wonderen, en door een sterke hand en door een uitgestrekte arm'*, (Jeremia 32 : 17, 21); voor de Goddelijke Macht; in vers 17 staat macht, in vers 21 hand; dat zij door sterke hand en uitgestrekte arm uit Egypte zijn uitgevoerd, wordt vaak gezegd.

Bij Ezechiël: *'Alzo zegt de Heer Jehovih: Ten dage als Ik Israël verkoos, en Ik Mijn hand ophief tot het zaad van het huis Jakobs, en Ik Mijzelf aan hen in het Egypteland bekend maakte: Ik hief Mijn hand tot hen op om hen uit te voeren uit Egypteland'*, (Ezechiël 20 : 5, 6, 23); bij Mozes: *'Israël zag de grote hand, welke Jehovah aan de Egyptenaren bewezen had'*, (Exodus 14 : 31).

Dat door de hand de kracht wordt aangeduid, blijkt hieruit nu duidelijk, ja zelfs had de hand zozeer de betekenis van kracht, dat zij er ook de uitbeelding van is geworden, zoals uit de wonderen blijkt, welke in Egypte geschieden, namelijk dat Mozes bevolen werd de staf of de hand uit te strekken en dat zij aldus geschieden; bijvoorbeeld: *'Mozes strekte de hand uit, en er werd hagel over Egypte'*, (Exodus 9 : 22); *'Mozes strekte de hand uit, en er werd een dikke duisternis'*, (Exodus 10 : 21, 22); *'Mozes strekte de hand uit en de staf over de zee Suph, en zij verdroogde; en hij strekte de hand uit, en zij keerde weer'*, (Exodus 14 : 21, 27).

Niemand, die enig verstand heeft om waarlijk te denken, kan geloven dat er iets van kracht geweest is in de hand of in de staf van Mozes, maar daar het opheffen en het uitstrekken van de hand de Goddelijke Kracht betekende, werd het ook tot uitbeelding in de Joodse Kerk. Op dezelfde wijze toen Jozua de spies uitstreekte, waarvan het heet: *'Jehovah zei: strek de spies uit die in uw hand is, naar Ai, want Ik zal hen in uw hand geven; toen Jozua de spies die in zijn hand was uitstreekte, kwamen zij in de stad, namen ze in, en Jozua trok de hand niet terug, waarmee hij de spies had uitgestrekt, totdat hij alle bewoners van Ai verbannen had'*, (Jozua 8 : 18, 26).

Ook hieruit blijkt duidelijk, hoe het met de uitbeeldingen gesteld was, welke de uiterlijke dingen van de Joodse Kerk waren.

En tevens blijkt hieruit dat het Woord van dien aard is, dat de dingen welke zich in zijn uiterlijke zin bevinden, niet verschijnen alsof zij uitbeeldingen van de Heer en van Zijn rijk waren, zoals hier, dat zij de hand zouden uitstrekken en zo ook over al de overige dingen,

welke zich geenszins over zulke uitbeeldingen vertonen, wanneer het gemoed alleen aan het historische van de letter blijft hangen.

Ook hieruit blijkt, hoe ver de Joden zich van het ware verstaan van het Woord en de rituelen van de Kerk verwijderd hadden, doordat zij de gehele godsdienst alleen in de uiterlijke dingen stelden, en zelfs zo ver gingen, dat zij aan de staf van Mozes en aan de spies van Jozua kracht toeschreven, terwijl er toch in deze dingen niet meer kracht woonde dan in een stuk hout; daar zij echter de Almacht van de Heer betekenden, en deze dan in de hemel werd verstaan, wanneer zij op bevel de hand of de staf uitstrekten, kwamen daaruit de tekenen en wonderen voort.

Op dezelfde manier, dat, wanneer Mozes op de hoogte van de heuvel de handen ophief, Jozua overwinnaar was, en wanneer hij ze neerliet, Jozua overwonnen werd, en dat men daarom zijn handen ondersteunde, (Exodus 17 : 9-13).

Evenzo, dat de handen werden opgelegd, wanneer zij gewijd werden, zoals aan de Levieten door het volk, (Numeri 8 : 9, 10, 12); aan Jozua door Mozes, toen hij in zijn plaats werd aangesteld, (Numeri 27 : 18, 23); opdat zo kracht verleend werd.

Vandaar ook heden ten dage de rituelen van de inwijding en de zegening door handoplegging. In welke mate de hand de kracht betekende en uitbeelde, kan blijken uit Usa en Jerobeam, over wie in het Woord het volgende staat: over Usa, *'dat hij, uitstrekt naar de Ark Gods en ze aangreep en daarom stierf'*, (II Samuel 6 : 6, 7).

De Ark beeldde de Heer uit, dus al het heilige en hemelse; dat Usa uitstreekte naar de Ark, beeldde de eigen kracht uit of het eigene van de mens, en daar dit eigene onheilig is, leest men niet de hand, maar zij wordt toch verstaan, opdat de engelen niet zouden gewaar worden, dat zoiets onheiligs het heilige had aangeraakt; en daar hij uitstreekte, stierf hij.

Aangaande Jerobeam: *'Het geschiedde, als hij hoorde het woord van de Man Gods, hetwelk hij tegen het altaar geroepen had, en Jerobeam strekte zijn hand uit van op het altaar, zeggende: Grijpt hem! en zijn hand, die hij tegen hem had uitgestrekt, verdorde, en hij kon ze niet weer tot zich trekken; hij zei tot de Man Gods: Aanbid toch de aangezichten van Jehovah, uw God, dat mijn hand weer tot mij kome! En de Man Gods bad de aangezichten van Jehovah, en zijn hand kwam weer tot hem, en werd gelijk te voren'*, (I Koningen 13 : 4, 5, 6).

Hier betekent het uitstrekken van de hand eveneens de eigen kracht, of het eigene, dat onheilig is en dat het heilige schenden wilde door de uitstrekking van de hand tegen de Man Gods, waarom de hand verdorde, maar daar hij een afgodendienaar was en, als eerder gezegd, niet ontwijden kon, keerde zijn hand weer.

Dat de hand de kracht betekent en uitbeeldt, kan blijken uit de uitbeeldingen in de wereld van de geesten, alwaar zich soms een naakte arm zichtbaar vertoont, waarin zo'n grote kracht is, dat hij beenderen kan verbrijzelen en het binnenste merg als het ware tot niets vermorzelen, en hij jaagt zo'n schrik aan, dat het hart er van stilstaat; deze arm heeft ook inderdaad zo'n kracht.

879. vers 10 en 11.

En hij wachtte nog zeven andere dagen af, en hij voer voort de duif uit te laten uit de ark. En de duif keerde tot hem weer tegen de avondtijd, en zie, een afgebroken olijftak was in haar mond; en Noach erkende dat de wateren van boven de aarde verminderd waren.

Dat hij nog zeven dagen afwachtte, betekent het begin van de tweede staat van de wedergeboorte; zeven dagen betekent het heilige, omdat nu van de naastenliefde sprake is; en hij voer voort de duif uit te laten uit de ark, betekent de staat van opname van de goedheden en waarheden van het geloof; en de duif keerde tot hem weer tegen de avondtijd, betekent, dat deze goedheden en waarheden en enigszins begonnen te verschijnen; de avondtijd is als het ware in de schemering voor de morgen; en ziet, een afgebroken olijftak was in haar mond, betekent een weinig van het ware van het geloof; het blad is het ware; de olijf is het goede van

de naastenliefde; afgebroken wil zeggen, dat het ware van het geloof uit het goede van de naastenliefde voortkwam; in haar mond wil zeggen, dat het zich vertoonde; en Noach erkende dat de wateren van boven de aarde verminderd waren, betekent, dat het zo was, daar de valsheden, die in de weg stonden, niet meer zo groot waren als vroeger.

880. Dat de woorden ‘hij wachtte nog zeven dagen af’, het begin van de tweede staat van de wedergeboorte betekenen, kan hieruit blijken, dat daarmee de tijd beschreven wordt, welke verliep tussen de eerste staat, waarvan in het vlak voorafgaande 8ste en 9de vers, en deze tweede staat, waarvan in de verzen 10 en 11 sprake is.

Deze tijd nu welke daartussen ligt, wordt ter wille van de historische samenhang, uitgedrukt door de woorden ‘hij wachtte af’.

Hoe het met de tweede staat van de wedergeboorte gesteld is, kan enigermate blijken uit hetgeen ten aanzien van de eerste staat is gezegd en aangetoond, welke daarin bestond, dat de waarheden van het geloof nog niet wortel konden schieten, omdat de valsheden nog in de weg stonden.

Eerst dan schieten de waarheden van het geloof wortel, wanneer de mens begint te erkennen en te geloven, eerder zijn zij niet ingeworteld.

Wat de mens uit het Woord hoort en in het geheugen vasthoudt, is slechts het inzaaien; maar het wortel schieten begint nooit tenzij de mens eerst het goede van de naastenliefde aanneemt en opneemt.

Al het ware door het geloof wortelt door het goede van het geloof, dat wil zeggen, door het goede van de naastenliefde.

Het gaat hiermee als met zaad, dat in de aarde geworpen wordt, wanneer het nog winter is, of wanneer de aarde koud is; dan ligt het er weliswaar in, maar het schiet geen wortel.

Zodra echter de zon de aarde verwarmt, hetgeen met het begin van de lente gebeurt, begint het zaad eerst een wortel in zichzelf te vormen en daarna in de aarde uit te zenden.

Evenzo is het met het geestelijk zaad gesteld dat wordt ingeplant; dit wortelt geenszins, vooraleer het goede van de naastenliefde het als het ware verwarmt, dan vormt het eerst een wortel in zichzelf, die het daarna voortbrengt.

Er zijn drie dingen bij de mens, welke samenwerken en zich verenigen, namelijk het natuurlijke, het geestelijke en het hemelse.

Het natuurlijke van de mens ontvangt nooit enig leven dan door het geestelijke, en het geestelijke nooit enig leven dan door het hemelse, en het hemelse van de Heer alleen, Die het Leven Zelf is.

Maar om er nog een vollediger voorstelling van te krijgen: het natuurlijke is de vergaarplaats welke ontvangt, of het vat waarin het geestelijke wordt gegoten; en het geestelijke is de vergaarplaats welke ontvangt, of het vat waarin het hemelse wordt gegoten, en op deze wijze komt het leven door middel van de hemelse dingen van de Heer; van dien aard is de invloed. Het hemelse is al het goede van het geloof; bij de geestelijke mens is het het goede van de naastenliefde; het geestelijke is het ware, wat geenszins tot het ware van het geloof wordt, wanneer daarin niet het goede van het geloof is, of het goede van de naastenliefde, waarin het eigenlijke leven uit de Heer is.

Opdat men echter nog duidelijker weet hoe het hiermee gesteld is: het is het natuurlijke van de mens, dat het werk van de naastenliefde doet, en wel óf met de hand óf met de mond, dus door middel van de organen van het lichaam; maar dit alles is in zichzelf dood, en leeft niet dan alleen door het geestelijke dat in het werk is, en het geestelijke leeft niet dan alleen door het hemelse, dat van de Heer komt.

Omdat het hiermee zo gesteld is, kan het eenieder duidelijk zijn, dat in elk werk van de naastenliefde het werk zelf niets is dan alleen iets stoffelijks, maar dat het aan het ware van het geloof, hetwelk in het werk is, te danken heeft, dat het bezielde is.

En voorts, dat het ware van het geloof ook niets is dan alleen iets onbezields, maar dat het aan het goede van het geloof te danken heeft, dat het levend is; en dat het goede van het geloof niet levend is dan door de Heer alleen, Die het Goede Zelf en het Leven Zelf is.

Hieruit blijkt, waarom de hemelse engelen niets willen horen over het geloof, nog minder over het werk, (zie nr. 202); omdat zij zowel het geloof als het werk afleiden van de liefde, en het geloof betrachten uit de liefde, en het werk zelf van het geloof doen uit liefde, zodat voor hen zowel het werk als het geloof verdwijnt, en alleen de liefde en het goede uit haar overblijft, en in hun liefde is de Heer.

Deze engelen zijn, omdat zij zo hemelse voorstellingen hebben, onderscheiden van de engelen, die geestelijke engelen worden genoemd, en hun denken en spreken zelf is vandaar veel onbegrijpelijker dan het denken en spreken van de geestelijke engelen.

881. Dat ‘zeven’ het heilige betekent, omdat thans van de naastenliefde sprake is, blijkt uit de betekenis van het getal zeven, waarover eerder in de nrs. 395 en 716; zeven is hier ook ingelast ter wille van de algehele historische samenhang; want zeven, en zeven dagen voegen in de innerlijke zin niets toe dan een zekere heiligheid, welke deze tweede staat ontleent aan het hemelse, dat wil zeggen: aan de naastenliefde.

882. Dat de woorden ‘en hij voer voort de duif uit te laten uit de ark’, de staat van opname van de goedheden en de waarheden van het geloof betekenen, blijkt uit hetgeen gezegd is bij vers 8, waar ongeveer dezelfde woorden gebezigd zijn, maar met dit verschil, dat daar gezegd wordt ‘hij liet een duif van zich uit’, om de aldaar eveneens aangegeven reden, dat hij toen het ware en het goede uit zichzelf gewerkt heeft, of geloofde te werken uit eigen kracht, en dit heet: van zich.

883. Dat de woorden ‘de duif keerde tot hem weer tegen de avondtijd’ betekenen, dat de goedheden en waarheden van het geloof een weinig begonnen te verschijnen, en dat de avondtijd is als het ware in de schemering voor de morgen kan op dezelfde wijze blijken uit hetgeen eerder bij vers 8 is gezegd; voorts hieruit, dat er gezegd wordt avondtijd; ten aanzien van het woord avond zie men hetgeen gezegd is in hoofdstuk 1 van Genesis, waar het zesmaal herhaald wordt: het was avond geweest en het was morgen geweest.

Avond is het woord van de wedergeboorte, en wel van die staat van de wedergeboorte, wanneer de mens nog in de schaduw is, of wanneer nog maar een weinig licht bij hem verschijnt; de morgen zelf wordt beschreven in het volgende 13de vers door de woorden, ‘hij deed het dak van de ark af, en hij zag’.

Omdat de avond de schemering voor de morgen betekent, wordt in de Joodse Kerk zo vaak melding gemaakt van de avond; daarom ook vingen haar sabbatten en feesten met de avond aan, zoals ook Aharon bevolen werd, dat hij de heilige luchters in de avond zou aansteken, (Exodus 27 : 21).

884. ‘En ziet, een afgebroken olijfblad was in haar mond’; dat dit betekent een weinig van het ware van het geloof; dat het blad het ware is; de olijf het goede van de naastenliefde; dat afgebroken betekent de oorsprong van het ware van het geloof uit het goede van de naastenliefde; in haar mond, dat het zich vertoonde, blijkt uit de betekenis van de olijf en komt in de woorden zelf uit.

En dat het een weinig was blijkt hieruit, dat het slechts een blad was.

885. Dat het blad het ware betekent, blijkt hier en daar uit het Woord, waar de mens met een boom vergeleken of boom genoemd wordt; dan betekenen de vruchten het goede van de naastenliefde en het blad het ware daarvan.

Op dezelfde wijze verhouden zij zich ook, zoals bij Ezechiël: *‘Aan de rivier, aan haar oever, zal van deze en van gene zijde opgaan allerlei spijsgeboomte, welks blad niet zal afvallen, noch de vrucht daarvan vergaan; in zijn maanden zal het herboren worden; want zijn wateren vloeien uit het heiligdom; en zijn vrucht zal zijn tot spijs en zijn blad tot heling’*, (Ezechiël 47 : 12; Openbaring 22 : 2).

Hier staat de boom voor de mens van de Kerk, in wie het rijk van de Heer is; de vrucht van het goede van de liefde en van de naastenliefde; het blad voor de waarheden daarvan, welke dienen tot onderwijzing van het menselijk geslacht en tot zijn wedergeboorte, vandaar dat het blad heet tot heling te zijn.

Bij dezelfde: *‘Zal hij niet zijn wortelen uitrukken en zijn vrucht afsnijden, dat hij droog worde? En alle afgebroken, [bladeren] van zijn gewas zullen verdrogen’*, (Ezechiël 17 : 9).

Hier is sprake van de wijnstok, of van de Kerk, en wel van de verwoeste Kerk, waarvan het goede, dat de vrucht is, en het afgebrokene van het gewas, dat het ware is, dus verdort.

Bij Jeremia: *‘Gezegend de man, die op Jehovah vertrouwt, hij zal zijn als een boom, die aan de wateren geplant is; zijn blad zal groen zijn; in een jaar van droogte zal hij niet bezorgd zijn; en hij zal niet ophouden vrucht te dragen’*, (Jeremia 17 : 7, 8); het groene blad voor het ware van het geloof, dus van het geloof dat uit de naastenliefde voortkomt; op dezelfde wijze bij David, (Psalm 1 : 3); en bij dezelfde profeet: *‘Geen druiven aan de wijnstok, en geen vijgen aan de vijgenboom, en het blad is afgevallen’*, (Jeremia 8 : 13); druiven aan de wijnstok voor het geestelijk goede, vijgen aan de vijgenboom voor het natuurlijk goede; blad voor het ware, dat dus is afgevallen; evenzo bij, (Jesaja 34 : 4).

Iets dergelijks werd verstaan onder de vijgenboom, die Jezus zag, en waaraan Hij niets vond dan bladeren, waarom hij verdorde, (Mattheüs 21 : 20; Markus 11 : 13, 14); voornamelijk werd de Joodse Kerk hier onder de vijgenboom verstaan, bij welke kerk niets van het natuurlijk goede meer was; maar de leer van het geloof of het ware, dat bij haar bewaard was, is het blad.

De verwoeste Kerk is van dien aard, dat zij het ware weet, maar niet wil verstaan; op dezelfde wijze zijn zij, die zeggen het ware te weten of wat dat zaak van het geloof is, en niets hebben van het goede van de naastenliefde; zij zijn slechts bladeren van de vijgenboom, en verdorren.

886. Dat de olijf het goede van de naastenliefde betekent, blijkt niet alleen uit de betekenis van de olijf, maar ook uit de betekenis van de olie in het Woord; het was de olie van de olijf, toegevoegd aan de reukwerken, waarmee de priesters en koningen gezalfd werden, en de olie van de olijf was voor de luchters bestemd; zie over de eerstgenoemde bestemming, (Exodus 30 : 24); en over de laatstgenoemde, (Exodus 27 : 20).

De reden waarom de olie van de olijf werd gebruikt voor de zalvingen en de luchters, was hierin gelegen, dat zij al het hemelse uitbeelde, bijgevolg al het goede van de liefde en de naastenliefde, want de olie is het eigenlijke wezen van de boom en als het ware zijn ziel, zoals het hemelse of het goede van de liefde en de naastenliefde het eigenlijke wezen of de ziel zelf van het geloof is; vandaar de uitbeelding.

Dat de olie het hemelse of het goede van de liefde en naastenliefde betekent, kan door vele plaatsen uit het Woord bevestigd worden, maar daar hier de olijf genoemd wordt, zo mogen alleen enige plaatsen ter bevestiging met betrekking tot de olijf worden aangehaald.

Bij Jeremia: *‘Jehovah heeft uw naam genoemd een groene olijfboom, schoon van liefelijke vrucht’*, (Jeremia 11 : 16); hier wordt de Oudste of hemelse Kerk zo genoemd, welke de grondslag van de Joodse Kerk was; vandaar dat alle uitbeeldingen van deze Kerk op de hemelse dingen betrekking hadden, en door de hemelse dingen op de Heer.

Bij Hosea: *‘Zijn twijgen zullen uitlopen, en zijn eer zal zijn als de olijfboom, en hij zal een reuk hebben als van de Libanon’*, (Hosea 14 : 7); waar sprake is van de Kerk die geplant moet worden, van welke eer de olijfboom is, of het goede van de liefde en de naastenliefde; en de reuk als van de Libanon is de neiging tot het ware van het geloof uit dat goede.

De Libanon staat voor de ceders, welke de geestelijke dingen of de waarheden van het geloof betekenen.

Bij Zacharia: *‘Twee olijfbomen naast de kandelaar, een ter rechterzijde van het oliekruijke, en een ter linkerzijde; dit zijn de twee zonen van de reine olie, staande naast de Heer van de ganse aarde’*, (Zacharia 4 : 3, 11, 14); hier staan de twee olijfbomen voor het hemelse en geestelijke, en dus voor de liefde, welke tot de hemelse kerk behoort, en voor de naastenliefde, welke tot de geestelijke Kerk behoort; deze Kerken zijn ter rechter en ter linkerzijde van de Heer; de kandelaar betekent hier de Heer, evenals hij in de Joodse Kerk de Heer uitbeelde; de lampen de hemelse dingen, waaruit de geestelijke dingen voortkomen, zoals de lichtstralen of het licht uit de vlam.

Bij David: *‘Uw vrouw als een vruchtbare wijnstok aan de zijde van uw huis; uw zonen als olijfplanten’*, (Psalm 128 : 3); hier staat ‘de vrouw als een wijnstok’ voor de geestelijke Kerk; de zonen voor de waarheden van het geloof, welke olijfplanten genoemd worden, omdat zij uit de goedheden van de naastenliefde voortkomen.

Bij Jesaja: *‘Er zal een nalezing daarin overgelaten worden, als in de afschudding van een olijfboom, twee of drie vruchten in de top van de twijg’*, (Jesaja 17 : 6); waar sprake is van de overblijfselen bij de mens; olijven voor de hemelse overblijfselen.

Bij Micha: *‘Gij zult de olijftreden, en u met olie niet zalven; en most, en geen wijn drinken’*, (Micha 6 : 15); en bij Mozes: *‘Wijngaarden zult gij planten en bouwen, en geen wijn drinken; olijfbomen zult gij hebben in al uw landpalen, en gij zult u met olie niet zalven’*, (Deuteronomium 28 : 39, 40); waar sprake is van de overvloed van leerstellingen betreffende de goedheden en waarheden van het geloof, welke zij, daar zij van dien aard waren, verwierpen.

Uit deze plaatsen kan blijken, dat het blad het ware van het geloof betekent, en de olijfboom het goede van de naastenliefde; en dat iets dergelijks wordt aangeduid door het olijvenblad dat de duif in de mond droeg, dat wil zeggen, dat nu bij de mens van de Oude Kerk een klein weinig van het ware van het geloof uit het goede van de naastenliefde te voorschijn kwam.

887. Dat de woorden ‘de wateren van boven de aarde waren verminderd’, betekenen, dat het zo dus was, daar de valsheden, welke in de weg stonden, niet meer zo groot waren als voorheen, daarmee is het zo gesteld: alle valsheden welke de mens zich heeft eigen gemaakt, blijven bestaan, zodat niet een enkele vernietigd wordt, zoals eerder gezegd is; maar wanneer de mens wordt wedergeboren, zijn het de waarheden welke ingeplant worden, waarheen de valsheden door de Heer worden omgebogen, en zo schijnen zij als het ware verwijderd te zijn, en wel door middel van de goedheden, waarmee hij begiftigd wordt.

888. *vers 12.*

En hij wachtte nog zeven andere dagen af, en hij liet de duif uit, en zij voer niet meer voort met tot hem weer te keren.

Hij wachtte nog zeven dagen af, betekent het begin van de derde staat; zeven dagen betekenen het heilige; en hij liet de duif uit, betekent de staat van opname van de goedheden en waarheden van het geloof; dat de duif niet meer tot hem terug kwam, betekent de vrije staat.

889. Dat de woorden ‘hij wachtte nog zeven dagen af’, het begin van de derde staat betekende, en dat zeven het heilige beduidt, blijkt uit hetgeen over de tweede staat kort te voren is gezegd, waarbij soortgelijke woorden zijn gebezigd.

890. ‘En hij liet de duif uit’, dat dit de staat van opname van de goedheden en waarheden van het geloof betekent, blijkt ook zo uit hetgeen gezegd is bij vers 10, want het zijn dezelfde woorden, en het heeft dezelfde zin; alleen met dit verschil dat daar over de tweede staat en hier over de derde staat gehandeld wordt.

De derde staat wordt hiermee beschreven, dat de duif niet weerkeerde, en voorts dat Noach het dak van de ark afdeed; tenslotte dat hij uit de ark ging, omdat de aangezichten van de aardbodem waren droog geworden, en de aarde was opgedroogd.

891. Dat de woorden ‘de duif keerde niet meer tot hem weer’, de vrije staat aanduidt, volgt nu hieruit, en wel uit het feit, dat de duif, of het ware van het geloof, evenals de overige vogels, alsmede de beesten, en aldus Noach, niet meer in de ark gehouden werden door de wateren van de vloed.

Zolang hij in de ark was, heerste de staat van dienstbaarheid, of de staat van gevangenschap of van de gevangenis, doordat de wateren van de vloed hem in beroering brachten.

Deze staat, alsmede de staat van verzoeking, wordt in het voorgaande hoofdstuk vers 17 daarmee beschreven, dat de wateren vermeerderden en de ark ophieven, en dat de ark oprees boven de aarde; voorts in vers 18, dat de wateren sterk werden, en de ark ging op de aangezichten van de wateren.

De staat van zijn vrijheid wordt in de volgende verzen 15, 16, 17, 18, van dit hoofdstuk daarmee beschreven, dat niet alleen Noach uit de ark ging, maar ook alles wat met hem was; de duif dus het allereerst, dat wil zeggen, het ware van het geloof uit het goede, want alle vrijheid komt uit het goede van het geloof voort, dat wil zeggen, uit de liefde tot het goede.

892. Eerst dan wanneer de mens is wedergeboren, komt hij in de staat van vrijheid; daarvoor was hij in de staat van dienstbaarheid.

Er is dienstbaarheid, wanneer begeerten en valsheden heersen, en er is vrijheid, wanneer neigingen tot het goede en ware heersen.

Hoe het hiermee gesteld is, wordt de mens geenszins gewaar zolang hij in de staat van dienstbaarheid is, maar eerst dan wanneer hij in de staat van vrijheid komt.

Wanneer hij in de staat van dienstbaarheid verkeert, dat wil zeggen, wanneer begeerten en valsheden heersen, meent de mens, die hierdoor onderdrukt is, dat hij zich in de staat van vrijheid bevindt, maar dat is een grove dwaling, want hij wordt dan meegesleurd door de lust van de begeerten en geneugten die er uit voortvloeien, of door de lust van zijn liefden, en daar hij door de lust wordt voortgedreven, lijkt het hem of hij vrij is.

Wanneer iemand door de een of andere liefde geleid wordt, waarheen deze hem ook meesleept, meent hij zich onder het volgen ervan vrij te zijn, maar het zijn duivelse geesten, met wie hij in gezelschap is en in een maalstroom om zo te zeggen, die hem meesleuren; dit houdt de mens dan voor de grootste vrijheid en wel zozeer, dat hij gelooft dat hij tot het ellendigste leven, ja zelfs tot een leven van niets zou vervallen, zo hij van deze staat werd beroofd.

En zulks niet alleen om deze reden, dat hij niet weet, dat er een ander leven bestaat, maar ook omdat hij het zich in het hoofd heeft gehaald dat niemand in de hemel zou kunnen komen anders dan door ellende, armoede en ontzegging van allerlei genoegens.

Dat dit echter vals is, werd mij door tal van ondervindingen te weten gegeven, waarover, door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, in hetgeen volgt.

De mens komt geenszins in de staat van vrijheid, vooraleer hij wedergeboren is, en door middel van de liefde tot het goede en ware door de Heer geleid wordt.

Eerst dan wanneer hij in deze staat is, kan hij weten en gewaarworden, wat vrijheid is, daar hij dan weet, wat leven en wat ware levenslust en wat gelukzaligheid is.

Daarvoor wist hij zelfs niet eens wat goed is; soms noemt hij dat het hoogste goed, wat het toppunt van het kwade is.

Wanneer zij, die door de Heer in de staat van vrijheid zijn, het leven van begeerten en valsheden zien, en nog meer, wanneer zij het voelen, gruwen zij daar zo van als iemand die de hel voor zijn ogen geopend ziet.

Omdat het echter de meesten volslagen onbekend is, wat het leven van vrijheid is, zal in het kort gezegd worden, wat het is, namelijk dat een leven van vrijheid, of vrijheid, enig en alleen daarin bestaat, door de Heer geleid te worden.

Omdat er echter heel wat hinderpalen zijn die de mens beletten te geloven dat dit leven het leven van vrijheid is, zowel omdat men verzoeken moet ondergaan, welke gebeuren met het doel opdat men bevrijd wordt van de heerschappij van duivelse geesten, als omdat men geen andere verlustiging en geen ander goed kent dan dat van de begeerten uit de eigenliefde en uit de liefde tot de wereld, verder ook omdat men een valse mening heeft aangenomen omtrent alles wat tot het hemelse leven behoort, omdat men door beschrijvingen niet zo onderricht kan worden als door levende ondervindingen, daarom mag ik, door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, deze ondervindingen in hetgeen volgt meedelen.

893. *vers 13.*

En het geschiedde in het eerste en zeshonderdste jaar, in het begin, op de eerste van de maand, dat de wateren droogden van boven de aarde, en Noach deed het dak van de ark af, en hij zag, en ziet, de aangezichten van de aardbodem waren gedroogd.

Het geschiedde in het eerste en zeshonderdste jaar betekent het laatste tijdstip; in het begin, op de eerste van de maand, betekent het eerste tijdstip; de wateren droogden van boven de aarde, betekent, dat de valsheden toen niet verschenen; en Noach deed het dak van de ark af, en zag, betekent, na de verwijdering van de valsheden, het licht van geloofswaarheden, welke hij erkende en waarin hij geloof had; en ziet, de aangezichten van de aardbodem waren gedroogd, betekent de wedergeboorte.

Dat de woorden ‘het geschiedde in het eerste en het zeshonderdste jaar’, het laatste tijdstip betekenen, blijkt uit de betekenis van het getal zeshonderd waarover in het vorige hoofdstuk vers 6, nr. 737 werd gezegd, dat het het begin is, en hier het begin van de verzoeking; haar einde wordt door hetzelfde getal aangeduid, na verloop van een vol jaar, als stond er dat het geschiedde aan het eind van het jaar, vandaar ook dat er aan wordt toegevoegd ‘in het begin, op de eerste van de maand’, waarmee het eerste tijdstip wordt aangeduid.

Een volledige periode wordt in het Woord of door een dag, of door een week, of door een maand, of door een jaar aangeduid, zelfs al was het er een van honderd of duizend jaren, zoals de dag in het eerste hoofdstuk van Genesis, waarmee de perioden van wedergeboorte van de mens van de Oudste Kerk zijn aangeduid, want dag en jaar betekenen in de innerlijke zin niets anders dan een tijd, en omdat zij de tijd betekenen, betekenen zij de staat; vandaar dat jaar hier en daar in het Woord voor tijd en staat genomen wordt, zoals bij Jesaja: ‘*Om uit te roepen het jaar van het welbehagen van Jehovah, en de dag van de wraak van onze God; om alle treurigen te troosten*’, (Jesaja 61 : 2); waar sprake is van de Komst van de Heer.

Bij dezelfde: ‘*De dag van de wraak is in Mijn hart, en het jaar van Mijn verlusten is gekomen*’, (Jesaja : 63 : 4); waar ook dag en jaar voor tijd en staat staan.

Bij David: ‘*God, Gij zijt Zelf God, en Uw jaren zullen niet geëindigd worden*’, (Psalm 102 : 28); jaren voor tijden, en dat voor God geen tijd bestaat.

Op dezelfde wijze betekent hier het jaar, dat het jaar van de vloed was, geenszins het ene of het andere jaar, maar een niet door een zeker aantal jaren bepaalde tijd, en tevens een staat; men zie wat verder over de jaren is gezegd: nrs. 482, 487, 488 en 493.

894. Hieruit blijkt nu, dat ‘in het begin, op de eerste van de maand’, het eerste tijdstip betekent.

Wat deze woorden verder nog insluiten, is van een te grote verborgenheid dan dat het zo beschreven zou kunnen worden; alleen moet gezegd worden, dat de tijd, waarop de mens is wedergeboren, niets is dat afgebakend is, zo dat hij zou kunnen zeggen: ‘Nu ben ik volmaakt’, want er zijn onbegrensd veel staten van het kwade en het valse bij ieder mens, niet slechts

eenvoudige staten, maar ook veelvuldig samengestelde, welke, als gezegd, moeten worden verwijderd, zodat zij niet verschijnen.

In enkele staten kan de mens enigszins volmaakt heten, maar in ontelbaar vele andere dus niet; zij die in het leven van het lichaam zijn wedergeboren, en die geleefd hebben in het geloof aan de Heer en in de liefde jegens de naaste, worden in het andere leven bij voortduur meer en meer volmaakt.

895. Dat de woorden ‘de wateren droogden van boven de aarde’ betekenen, dat de valsheden toen niet verschenen, blijkt uit hetgeen gezegd is; in het bijzonder betekenen zij, dat de valsheden gescheiden zijn van de dingen van de wil van deze mens van de Kerk.

Aarde betekent hier de wil van de mens, welke niets dan begeerte is; vandaar wordt gezegd, dat de wateren droogde van boven de aarde.

Zijn aardbodem, als eerder gezegd, is in het verstandelijk deel van de mens, waarin waarheden gezaaid worden, geenszins in het deel van de wil, dat van het verstandelijke in de geestelijke mens gescheiden is.

Daarom wordt in het vervolg van dit vers gezegd dat de aangezichten van de aardbodem waren gedroogd.

Bij de mensen van de Oudste Kerk was de aardbodem in het deel van zijn wil, waarin de Heer goedheden had gezaaid, vandaar dat hij uit de goedheden het ware kon weten en gewaarworden, of uit de liefde geloof hebben.

Zou ditzelfde nu gebeuren, dan moest de mens wel noodzakelijkerwijs voor eeuwig te gronde gaan, want zijn wil is geheel en al verdorven.

Hoe het met de zaaiing in het deel van de wil en in het verstandelijk deel van de mens gesteld is, kan hieruit blijken, dat de mens van de Oudste Kerk openbaringen had, door middel waarvan hij in de gewaarwording van goedheden en waarheden van kindsbeen af werd ingewijd; daar het echter in het deel van zijn wil werd gezaaid, werd hij zonder nieuwe onderwijzing talloze dingen gewaar, zodat hij uit één algemeenheid door de Heer alle afzonderlijke dingen en bijzonderheden kende, welke men thans moet aanleren en zo dus te weten komt, en toch kan men nauwelijks het duizendste deel daarvan weten; want de mens van de geestelijke Kerk weet niets dan wat hij leert, en wat hij op deze manier weet, onthoudt hij en gelooft dat het waar is; zelfs wanneer hij het valse leert en dit wordt hem ingeprent alsof het waar was, dan gelooft hij het ook, omdat hij geen andere gewaarwording heeft dan dat het zo is, omdat hij zo overreed is.

Zij die een geweten hebben, hebben uit het geweten een zekere inspraak, maar geen andere dan dat iets waar is, omdat zij het zo gehoord en geleerd hebben; dit vormt hun geweten, hetgeen men aan hen kan zien, die een geweten van het valse hebben.

896. Dat de woorden ‘Noach deed het dak van de ark af, en hij zag’, betekenen na de verwijdering van de valsheden het licht van de geloofswaarheden, welke hij erkende en waarin hij geloof had, kan blijken uit de betekenis van het afdoen van het dak, zijnde het wegnemen van datgene wat het licht in de weg staat.

Omdat door de ark de mens van de Oude Kerk wordt aangeduid, die moest worden wedergeboren, zo kan het dak niets anders betekenen dan dat, wat in de weg staat, zodat men de hemel of het licht niet ziet.

Wat in de weg stond, was het valse, waarom gezegd wordt ‘hij zag’; zien betekenen in het Woord verstaan en geloof hebben; hier dat hij de waarheden erkende en daarin geloof had. Iets geheel anders is het, waarheden te weten, en waarheden te erkennen, en in waarheden te geloven.

Het weten is het eerste van de wedergeboorte, erkennen het tweede, geloof hebben het derde. Welk verschil er is tussen weten, erkennen en geloof hebben, kan hieruit blijken, dat de ergsten weten kunnen en toch niet erkennen, zoals de Joden en diegenen die door

schoonschijnende redeneringen de leerstellingen zoeken te vernietigen; dat ook de ongelovigen kunnen erkennen, en wanneer zij in zekere staten zijn, met ijver prediken, bevestigen en overreden; maar geloof hebben kunnen alleen de gelovigen.

Zij die geloof hebben, weten, erkennen en geloven, zij hebben naastenliefde, zij hebben geweten; vandaar dat niemand geloof kan worden toegeschreven, of van niemand kan worden gezegd dat hij geloof heeft, wanneer hij niet van dien aard is; dit nu heet wedergeboren zijn. Het weten alleen van wat tot het geloof behoort is zaak van het geheugen zonder dat het verstandelijke van de mens ermee instemt; erkennen wat tot het geloof behoort is een zekere instemming van het verstandelijke, daartoe gedreven door bepaalde redenen en ter wille van bepaalde doeleinden; maar geloof hebben behoort tot het geweten, dat wil zeggen, tot de Heer, die door het geweten werkt.

Dit kan men het beste zien aan hen in het andere leven; zij die alleen weten, zijn merendeels in de hel; zij die erkennen eveneens, daar zij, als gezegd, in het leven van het lichaam weliswaar in zeker staten hebben erkend, maar wanneer zij in het andere leven gewaarworden dat het waar is wat zij gepredikt, onderwezen en opgedrongen hebben, verwonderen zij zich zeer; zij erkennen alleen, wanneer het in hun geheugen wordt teruggeroepen, dat zij zo gepredikt hebben; maar zij die geloof hebben zijn allen in de hemel.

897. Omdat hier gehandeld wordt over de wedergeboren mens van de Oude Kerk, wordt door ‘zien’ aangeduid: erkennen en geloof hebben.

Dat zien deze betekenis heeft, kan uit het Woord blijken, zoals bij Jesaja: *‘Gij hebt niet aangemerkt dien, zie zulks gemaakt heeft, en de Formeerder daarvan hebt gij niet van verre gezien’*, (Jesaja 22 : 11); ten aanzien van de stad Zion; de Formeerder niet van verre zien, betekent, niet erkennen, zoveel te minder nog geloof hebben.

Bij dezelfde: *‘Maak het hart van dit volk vet en maak hun oren zwaar en sluit hun ogen, opdat het niet ziet met zijn ogen, en met zijn oren hoort, en zijn hart verstaat, en zich bekeert en geneest’*, (Jesaja 6 : 10); met de ogen zien voor erkennen en geloof hebben.

Bij dezelfde: *‘Het volk, dat in duisternis wandelt, heeft een groot licht gezien*, (Jesaja 9 : 1); over de heidenen die het geloof hebben aangenomen, evenzo als hier, ‘en hij deed het dak af, en hij zag’.

Bij dezelfde: *‘Te dien dage zullen de doven horen de Woorden van het Boek, en uit de donkerheid, en uit de duisternis, zullen de ogen van de blinden zien’*, (Jesaja 29 : 18) over de bekering van de heidenen tot het geloof; zien staat voor het geloof aannemen.

Bij dezelfde: *‘Hoor, gij doven! en schouwt aan, gij blinden om te zien’*, (Jesaja 42 : 18); op dezelfde wijze.

Bij Ezechiël: *‘Wie ogen hebben om te zien, en niet zien, wie oren hebben om te horen en niet horen, want zij zijn een weerspanning huis’*, (Ezechiël 12 : 2); voor hen die kunnen verstaan, erkennen en geloof hebben, en niet willen.

Dat zien betekent geloof hebben, blijkt duidelijk uit de uitbeelding van de Heer door de koperen slang in de woestijn, namelijk dat allen genazen die daarnaar opzagen, waarover bij Mozes: *‘Stel de slang op een stang, en het zal geschieden, dat al wie gebeten is, en haar heeft aangezien, zal leven; en het geschiedde als een slang een man beet, en hij zag de koperen slang aan, en hij leefde’*, (Numeri 21 : 8, 9); waaruit eenieder kan zien, dat zien het geloof betekent, want wat zou het zien hier anders zijn dan een uitbeelding van het geloof in de Heer? Hieruit blijkt ook, dat de eerstgeborene van Jakob, Ruben, naar het woord ‘zien’ zo genoemd, in de innerlijke zin het geloof betekent; men zie hetgeen eerder ten aanzien van de eerstgeborenen van de Kerk is gezegd in de nrs. 352 en 367.

898. Dat de woorden ‘en ziet, de aangezichten van de aardbodem waren gedroogd’, de wedergeboorte betekenen, blijkt uit de betekenis van de aardbodem, waarover herhaaldelijk

eerder, namelijk dat deze de mens van de Kerk is; de aangezichten van de aarde heten gedroogd, wanneer de valsheden niet meer verschijnen.

899. *vers 14.*

In de tweede maand, op de zeven en twintigste dag van de maand, was de aarde opgedroogd.

De tweede maand betekent elke staat vóór de wedergeboorte; de zeven en twintigste dag het heilige; de opgedroogde aarde, dat hij wedergeboren is.

Dit is het besluit van het voorafgaande, en het begin van het volgende.

900. Dat de tweede maand elke staat vóór de wedergeboorte beduidt, volgt uit de betekenis van twee in het Woord; twee betekent hetzelfde als zes, namelijk strijd en werk, welke aan de wedergeboorte voorafgaan, dus hier de gehele staat die voorafgaat voordat de mens is wedergeboren.

De grootste en de kleinste tijdruimten worden gewoonlijk in het Woord onderscheiden in drie of in zeven, en dagen, of weken, of maanden, of jaren, of eeuwen genoemd.

Drie en zeven zijn heilig; twee of zes, welke voorafgaan, zijn niet heilig, maar vergelijkenderwijs onheilig, zoals eerder in nummer 720 is aangetoond.

Drie en zeven zijn ook het onschendbare, omdat zij beide betrokken worden op het laatste oordeel, dat komen moet op de derde of zevende dag; het laatste oordeel geldt voor eenieder, wanneer de Heer komt, zowel in het algemeen als in het bijzonder; er was namelijk een laatste oordeel, toen de Heer in de wereld kwam; een laatste oordeel zal er zijn, wanneer Hij komen zal in heerlijkheid; een laatste oordeel is er, wanneer Hij tot ieder mens in het bijzonder komt; een laatste oordeel is er ook voor eenieder, wanneer de mens sterft; dit laatste oordeel is de derde dag en de zevende dag, welke heilig is voor hen die goed geleefd hebben, daarentegen niet heilig voor hen die slecht geleefd hebben; vandaar wordt de derde en zevende dag zowel met hen die door het oordeel ten dode, als met hen die ten leven zijn opgeschreven, in verband gebracht.

Derhalve betekenen deze getallen het niet-heilige voor hen die door het oordeel ten dode zijn opgeschreven, daarentegen het heilige voor hen die ten leven zijn opgeschreven.

Twee of zes, welke voorafgaan, verhouden zich op overeenkomstige wijze, en betekenen in het algemeen de gehele staat die voorafgaat; dit is de betekenis van de getallen twee en zes, en ze richten zich naar de toepassing op onverschillig welk onderwerp en op onverschillig welke zaak die een onderwerp is en waarop zij worden toegepast; hetgeen duidelijker blijken kan uit hetgeen nu volgt over het getal zeven en twintig.

901. Dat de zeven en twintigste dag het heilige betekent, blijkt uit het vorige, omdat het getal is samengesteld uit drie, tweemaal met zichzelf vermenigvuldigd; drie met zichzelf vermenigvuldigd geeft negen, en deze negen andermaal met drie vermenigvuldigd is zeven en twintig, vandaar dat in dit getal de drieën heersen.

Op deze wijze ontbonden de Oudsten hun getallen, en verstonden daaronder niets anders dan dingen.

Dat drie dezelfde betekenis heeft als zeven, kan blijken uit hetgeen kort tevoren is gezegd; de verborgen reden hiervan is deze, dat de Heer ten derde dage is opgestaan; de opstanding van de Heer zelf sluit al het heilige in, en de opstanding van allen, waarom dit getal in de Joodse Kerk een uitbeelding werd, en in het Woord heilig is.

Evenzo als in de hemel, waar geen getallen zijn, maar waar in de plaats van drie en zeven de algemeen heilige voorstelling van de opstanding en de komst van de Heer bestaat.

Dat drie en zeven het heilige betekenen, blijkt uit de volgende plaatsen in het Woord; bij Mozes: *'Wie een dode aanraakt, die zal zeven dagen onrein zijn, op de derde dag zal hij zich*

daarmee ontzondigen, en op de zevende dag zal hij rein zijn, en indien hij zich op de derde dag niet ontzondigd heeft, zo zal hij op de zevende dag niet rein zijn.

Wie een, die met een zwaard doorboord is, of een dode, of het gebeente van een mens, of een graf zal aangeraakt hebben, zal zeven dagen onrein zijn; de reine zal de onreine op de derde dag en op de zevende dag besprengen, en op de zevende dag zal hij hem ontzondigen; en hij zal zijn kleding wassen, en zich in water wassen, en op de avond rein zijn',

(Numeri 19 : 11, 12, 16, 19).

Dat dit uitbeeldingen zijn, of dat de uiterlijke dingen innerlijke betekenen, blijkt duidelijk, zo bijvoorbeeld dat hij onrein zou zijn, die een dode had aangeraakt, een doorboorde, het gebeente van een mens, een graf, hetgeen alles in de innerlijke zin de dingen van het eigen ik van de mens aanduidt, welke dood en onheilig zijn; voorts ook dat hij zich wassen zou in water en op de avond rein zou zijn; zo zijn ook de derde dag en de zevende dag uitbeeldingen, en betekenen zij het heilige, omdat hij op deze dagen ontzondigd en zo dus rein zou worden.

Dit is eveneens het geval met hen die terugkeerden van de slag tegen de Midianieten, waarover staat: *'Legert u buiten het kamp zeven dagen, eenieder die een ziel gedood, en eenieder die een verslagene aangeraakt heeft; gij zult u op de derde dag en op de zevende dag ontzondigen'*, (Numeri 31 : 19).

Wanneer dit alleen een rituele betekenis had, en de derde en zevende dag niet een uitbeelding en aanduiding van het heilige of van de ontzondiging was, zou het iets doods zijn, zoals iets zonder oorzaak, en een oorzaak zonder doel, of zoiets dat gescheiden is van zijn oorzaak, en deze van haar doel, dus geenszins Goddelijk.

Dat de derde dag een uitbeelding was, en dus een aanduiding van het heilige, blijkt duidelijk uit de komst van de Heer op de berg Sinäi, waarbij aldus bevolen werd: *'De Heer zei tot Mozes: Ga tot het volk en heilig hen, heden en morgen, dat zij hun klederen wassen, en bereid zijn tegen de derde dag, want op de derde dag zal Jehovah voor de ogen van al het volk afkomen, op de berg Sinäi'*, (Exodus 19 : 10, 11, 15, 16).

Evenzo dat Jozua over de Jordaan ging op de derde dag, waaromtrent het volgende:

'Jozua gebood: Gaat door het midden van het kamp, en beveelt het volk, zeggende: Bereidt teerkost voor ulieden want binnen drie dagen zult gijlieden over deze Jordaan gaan, dat gij ingaat om te erven het land', (Jozua 1 : 11; 3 : 2); het gaan over de Jordaan beeldde het binnenleiden van de zonen Israëls uit, dat wil zeggen: de wedergeborenen, in het rijk van de Heer; Jozua die hen binnenleidde, beeldt de Heer Zelf uit, en dit op de derde dag.

Omdat de derde dag, evenals de zevende, heilig was, werd ingesteld, dat het derde jaar het jaar van de tienden zou zijn, en dat zij zich dan heilig zouden betonen door werken van naastenliefde, (Deuteronomium 26 : 12) en het vervolg; de tienden beeldden de overblijfselen uit, welke, omdat zij van de Heer alleen zijn, heilig zijn.

Dat Jona drie dagen en drie nachten in de ingewanden van de vis was, (Jona 1 : 17); beeldt duidelijk de graflegging en de opstanding van de Heer ten derde dage uit, (Mattheüs 12 : 40).

Dat drie dit heilige betekent, blijkt ook bij de profeten, zoals bij Hosea: *'Jehovah zal ons na twee dagen levend maken; op de derde dag zal Hij ons opwekken, dat wij voor Hem zullen leven'*, (Hosea 6 : 2); waar de derde dag ook duidelijk voor de komst van de Heer en voor de opstanding staat.

Bij Zacharia: *'Het zal geschieden in het ganse land, twee delen daarin zullen uitgeroeid worden, zullen de geest geven, en het derde zal daarin overblijven; en ik zal het derde deel door het vuur voeren, en Ik zal het smelten, gelijk men zilver smelt en Ik zal het beproeven, gelijk men goud beproeft'*, (Zacharia 13 : 8, 9); waar het derde deel of drie voor het heilige staat.

Het derde deel sluit iets dergelijks in als drie, zoals hier, want drie zijn het derde van het derde deel van zeven en twintig.

902. Dat de opgedroogde aarde betekent, dat hij wedergeboren is, blijkt uit hetgeen eerder gezegd is over de uitdroging van de wateren en over het verdrogen van de aarde en van de aangezichten van de aardbodem, bij de voorgaande verzen 7 en 13.

903. *vers 15 en 16.*

En God sprak met Noach, zeggende: Ga uit de ark, gij, en uw vrouw, en uw zonen, en de vrouwen van uw zonen met u.

Dat God tot Noach sprak, betekent de tegenwoordigheid van de Heer bij de mens van deze Kerk; uit de ark gaan, betekent de vrijheid; gij en uw vrouw, de Kerk; de zonen en de vrouwen van uw zonen, de waarheden en de aan de waarheden bij hem verbonden goedheden.

904. Dat ‘God sprak tot Noach’ de tegenwoordigheid van de Heer bij de mens van de Kerk betekent, kan uit de innerlijke zin van het Woord blijken; de Heer spreekt met ieder mens, want alles wat goed en waar is van hetgeen de mens wil en denkt, is van de Heer.

Er zijn bij ieder mens minstens twee kwade geesten en twee engelen; de eersten wekken zijn boosheden op, de engelen echter geven goedheden en waarheden in; al het goede en ware dat de engelen ingeven is van de Heer; zo spreekt de Heer voortdurend met de mens, maar heel verschillend bij de ene mens dan bij de andere.

Met hen die zich door kwade geesten laten meeslepen, spreekt de Heer als afwezig of van verre, zodat men nauwelijks kan zeggen dat Hij spreekt; maar met hen die zich door de Heer laten leiden, spreekt de Heer van meer nabij, hetgeen voldoende hieruit kan blijken, dat niemand ooit iets goeds en waars kan denken, dan alleen uit de Heer.

Er wordt van de tegenwoordigheid van de Heer gesproken al naar de staat van de liefde jegens de naaste en van het geloof, waarin de mens is; in de liefde jegens de naaste is de Heer tegenwoordig, want Hij is in al het goede, niet echter in het zogenaamde geloof zonder de liefde.

Het geloof zonder de liefde en de naastenliefde is iets dat afgescheiden of ontbonden is.

Wil er verbinding zijn, dan is er een verbindend middel nodig, en dit bestaat enkel en alleen in de liefde en de naastenliefde.

Dit kan eenieder hieruit duidelijk zijn, dat de Heer zich over eenieder ontfermt en eenieder liefheeft en eenieder gelukkig maken wil in eeuwigheid.

Wie derhalve niet in zo’n liefde is, dat hij zich over anderen ontfermt, en eenieder lief heeft, en hen gelukkig wil maken, kan niet met de Heer verbonden zijn, want hij lijkt in niets op de Heer en is allerminst een beeld van hem.

Tot de Heer opzien in het geloof, zoals men zegt, en de naaste haten, is niet alleen zich verre houden, maar ook tussen zich en de Heer een helse afgrond hebben, waarin men neer zou storten, zo men nader wilde toetreden, want de haat tegen de naaste is die helse afgrond, die daar tussen gaapt.

De tegenwoordigheid van de Heer bij de mens vindt eerst dan plaats, wanneer hij de naaste liefheeft; in de liefde is de Heer; en voor zoveel de mens in de liefde is, is de Heer tegenwoordig; en voor zoveel de Heer tegenwoordig is, spreekt Hij met de mens.

De mens weet niet beter of hij denkt uit zichzelf, maar de mens heeft niet een enkele denkvoorstelling en zelfs niet eens het minste van een voorstelling vanuit zichzelf, maar wat kwaad en vals is, heeft hij door kwade geesten van de hel, en wat goed en waar is, heeft hij door de engelen van de Heer.

Van dien aard is de invloed, daaruit vloeit zijn leven voort, en daaruit het verkeer van zijn ziel met zijn lichaam.

Hieruit kan blijken, wat het betekent, dat God tot Noach sprak; iets anders wordt aangeduid met ‘zeggen tot iemand’, zoals in (Genesis 1 : 29, 3 : 13, 14, 17, 4 : 6, 9, 15, 6 : 13, 7 : 1);

en iets anders met ‘spreken tot iemand’; hier betekent spreken tot Noach, tegenwoordig zijn, daar nu over de wedergeboren mens gehandeld wordt, die met naastenliefde is begiftigd.

905. Dat ‘uitgaan uit de ark’ vrijheid betekent, blijkt uit hetgeen eerder gezegd is, en uit het verband van de dingen zelf.

Zolang Noach in de ark was, en omgeven door de wateren van de vloed, was de betekenis deze: dat hij in gevangenschap verkeerde, dat wil zeggen, heen en weer geslingerd werd door kwaadheden en valsheden, of wat hetzelfde is, door kwade geesten, die de strijd van de verzoeking veroorzaken; hieruit volgt dat het uitgaan uit de ark, vrijheid betekent.

De tegenwoordigheid van de Heer sluit vrijheid in, het ene volgt uit het andere; hoe dichter de Heer nabij is, des te meer is de mens vrij, dat wil zeggen, voor zoveel hij in de liefde tot het goede en het ware is, handelt hij vrij; de invloeiing van de Heer door de engelen is van dien aard.

Daarentegen gaat de invloeiing van de hel door middel van de kwade geesten gepaard met heftige en onstuimige heerszucht; de kwade geesten zinnen op niets anders dan de mens te onderdrukken, dermate, dat hij niets meer is, en zij alles.

Wanneer zij alles zijn, dan is de mens een van hen, en nauwelijks dat, maar hij is als niets in hun ogen.

Wanneer de Heer dan ook de mens van hun heerschappij en van hun juk bevrijdt, ontstaat er strijd, en wanneer hij bevrijd is, dat wil zeggen, wedergeboren, dan wordt hij van de Heer door de engelen zo zacht geleid, dat het allerminst een juk en een heerschappij is; door vreugden en gelukzaligheden wordt hij geleid, hij wordt bemind en geacht, hetgeen de Heer leert bij Mattheüs: *‘Mijn juk is zacht en Mijn last is licht’*, (Mattheüs 11 : 30).

Bij de kwade geesten is geheel het tegendeel het geval: zoals reeds eerder gezegd, verachten zij de mens, en als zij konden, zouden zij hem elk ogenblik martelen; hetgeen mij door veelvuldige ondervinding te weten is gegeven, waarover, door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, in hetgeen volgt.

906. Dat ‘gij en uw vrouw’ de Kerk betekent, kan op dezelfde wijze uit het verband blijken; evenzo dat de ‘zonen en de vrouwen van uw zonen met u’ de waarheden betekenen en aan de waarheden bij hem verbonden goedheden.

Dat ‘gij’ de mens van de Kerk betekent, is duidelijk.

Dat uw vrouw de Kerk betekent, en de zonen de waarheden, en de vrouwen van de zonen de met waarheden verbonden goedheden, is eerder herhaaldelijk aangetoond, waarom er niet verder bij wordt stilgestaan.

907. *vers 17.*

Al het wilde dier dat met u is, van alle vlees, van de vogel en van het beest, en van al het kruipende gedierte dat op de aarde kruipt, doe met u uitgaan, en dat zij zich verbreiden over de aarde, en vruchtbaar zijn, en vermenigvuldigen op aarde.

Al het wilde dier dat met u is, van alle vlees, betekent, al het levend gemaakte bij de mens van deze Kerk; de vogel betekent hier, als eerder, de dingen van zijn verstand; het beest de dingen van zijn wil, welke beide tot de innerlijke mens behoren; al het kruipend gedierte dat op de aarde kruipt, betekent, dergelijke bij de uiterlijke mens daarmee overeenstemmende dingen; doe met u uitgaan, betekent de staat van hun vrijheid; en dat zij zich verbreiden over de aarde, betekent het werken van de innerlijke mens op de uiterlijke; dat zij vruchtbaar zijn, betekent de aanwassing van het goede; en vermenigvuldigen, de aanwassing van het ware; op de aarde, betekent bij de uiterlijke mens.

908. Dat ‘al het wilde dier, dat met u is, van alles vlees’; het levend gemaakte bij de mens van deze Kerk betekent, blijkt hieruit, dat van het wilde dier gesproken wordt in verband met Noach of met de mens van deze Kerk, thans wedergeboren, en het heeft klaarblijkelijk op het volgende betrekking, zoals op de vogel, het beest en het kruipend gedierte, want er wordt gezegd, ‘al het wilde dier, dat met u is, van alle vlees, van de vogel en van het beest, en van al het kruipende gedierte, dat op de aarde kruipt’.

Het woord ‘wilde dier’ zelf betekent in de oorspronkelijke taal eigenlijk leven of het levende, maar in het Woord niet alleen het levende, maar ook als het ware niet levende of het wilde dier; daarom kan men, als men de innerlijke zin niet weet, soms ook niet weten wat er wordt aangeduid.

De reden van deze dubbele betekenis is hierin gelegen, dat de mens van de Oudste Kerk in zijn zelfvernederings voor God, zichzelf als niet levend erkende, zelfs niet eens als een beest, maar als een wild dier, want zij wisten, dat de mens, op zichzelf of naar zijn eigen ik beschouwd, van dien aard was.

Daarom betekent hetzelfde woord het levende en betekent dit het wilde dier.

Dat dit het levende betekent, blijkt bij David: *‘Uw wild gedierte zal daarin wonen (dat wil zeggen, in de erfenis van God); Gij zult met Uw goedheid de ellendige sterken, o God!’*, (Psalm 68 : 11); waar onder het wild gedierte, daar het wonen zal in de erfenis Gods, niets anders dan de wedergeboren mens, dus zoals hier, het levende bij hem wordt verstaan.

Bij dezelfde: *‘Al het wild gedierte van het woud is Mijn, de beesten op de berg der duizenden; Ik ken alle vogel der bergen, en het wild gedierte van Mijn veld is bij Mij’*, (Psalm 50 : 10, 11); alwaar het wild gedierte van het veld bij Mij, of bij God, eveneens voor de wedergeborene staat, dus voor het levende bij hem.

Bij Ezechiël: *‘Alle vogelen der hemelen nestelden in zijn takken, en onder zijn takken teelden al het wild gedierte van het veld’*, (Ezechiël 31 : 6); hier over de geplante geestelijke Kerk, en dus staan voor de dingen die levend zijn bij de mens van de Kerk.

Bij Hosea: *‘Ik zal te dien dage een verbond maken met het wild gedierte van het veld, en met de vogel der hemelen’*, (Hosea 2 : 17); hier ten aanzien van hen die wedergeboren moeten worden, met wie een verbond gesloten moet worden; ja zelfs heeft het wilde dier zozeer de betekenis van het levende, dat de cherubs of de engelen, door Ezechiël gezien, de vier dieren genoemd worden, (Ezechiël 1 : 5, 13, 14, 15, 19; 10 : 15).

Dat in de tegenovergestelde zin het wilde dier in het Woord genomen wordt voor het niet levende of voor het verscheurende dier, blijkt uit vele plaatsen.

Als bewijs hier alleen dit: bij David: *‘Geef aan het wild gedierte de ziel van Uw tortelduif niet over’*, (Psalm 74 : 19); bij Zefanja: *‘De stad is tot verlatenheid geworden, tot een rustplaats van het wild gedierte’*, (Zefanja 2 : 15).

Bij Ezechiël: *‘Zij zullen de heidenen niet meer ten roof zijn, en het wild gedierte der aarde zal ze niet vreten’*, (Ezechiël 34 : 28).

Bij dezelfde: *‘Alle vogelen der hemel zullen wonen op zijn omgevallen stam, en alle wilde dieren des velds zullen zij zijn takken zijn’*, (Ezechiël 31 : 13).

Bij Hosea: *‘Ik zal ze aldaar verslinden, als een leeuw, het wild gedierte des velds zal hen verscheuren’*, (Hosea 13 : 8).

Bij Ezechiël: *‘Aan het wild gedierte der aarde, en aan de vogelen der hemel ten spijsje gegeven worden’*, (Ezechiël 29 : 5); welke uitdrukking vaker voorkomt; en daar de Joden alleen bij de zin van de letter bleven, en onder het wilde dier het wilde dier verstonden, en onder de vogel de vogel, en het innerlijke van het Woord niet weten wilden, nog minder erkennen, en zo dus onderwezen worden, waren zij ook zo wreed en zulke wilde dieren, dat zij er hun lust in vonden, de in de slag gedode vijanden niet te begraven, maar hen prijs te geven aan de vogelen en aan de verscheurende dieren; ook hieruit kan blijken, welk een wild dier de mens is.

909. Dat de vogel de dingen van zijn verstand betekent, en het beest de dingen van zijn wil, welke tot de innerlijke mens behoren; en al het kruipende gedierte dat op de aarde kruipt, dergelijke, bij de uiterlijke mens daarmee, overeenstemmende dingen, kan blijken uit de betekenis van de vogel, waarover eerder in de nrs. 40 en 776; en van het beest, waarover in de nrs. 45, 46, 142, 143, 246.

Dat het kruipende gedierte, dat op de aarde kruipt, de daarmee overeenstemmende dingen bij de uiterlijke mens betekent, volgt hieruit, want ‘het kruipende gedierte dat op de aarde kruipt’, heeft hier zowel betrekking op de vogel of op de dingen van het verstand, als op het beest of op de dingen van de wil.

De Oudsten noemden de zinnelikheden en de wellusten van het lichaam kruipend gedierte, daar zij zich niet anders gedragen dan het kruipend gedierte dat op de aarde kruipt. Zij vergeleken ook het lichaam van de mens met de aarde of de aardbodem, zoals hier, waar door de aarde niets anders wordt aangeduid dan de uiterlijke mens.

910. *Deze paragraaf is in het origineel niet aanwezig.*

911. Dat ‘het kruipende gedierte’, dergelijke dingen bij zijn uiterlijke mens betekent die daarmee overeenstemmen, daarmee is het zo gesteld: bij de wedergeboren mens stemmen de uiterlijke dingen overeen met de innerlijke, dat wil zeggen, zij gehoorzamen.

De uiterlijke dingen worden tot gehoorzaamheid gebracht, wanneer de mens wordt wedergeboren, en dan wordt hij een beeld van de hemel; maar voordat hij wedergeboren is, heersen de uiterlijke dingen over de innerlijke, en dan is hij een beeld van de hel.

De orde is deze, dat de hemelse dingen de geestelijke regeren, en door middel van deze de natuurlijke en tenslotte door deze de lichamelijke dingen; wanneer daarentegen de lichamelijke en natuurlijke dingen over de geestelijke en hemelse dingen heersen, is de orde verstoord, en wanneer de orde verstoord is, is hij een beeld van de hel.

Vandaar wordt door de Heer door middel van wedergeboorte de orde hersteld, en wanneer zij hersteld is, is hij een beeld van de hemel.

Zo wordt de mens door de Heer aan de hel ontrukkt en zo wordt hij dus naar de hemel geheven. Opdat men nu zal weten, hoe het dan gesteld is met de overeenstemmingen tussen de uiterlijke mens en de innerlijke, mag het in weinig woorden worden toegelicht: ieder wedergeboren mens is in zekere zin een hemel in het klein, ofwel een afspiegeling of beeld van de gehele hemel, waarom dan ook zijn innerlijke mens in het Woord hemel wordt genoemd.

De orde in de hemel is van dien aard, dat de Heer door de hemelse dingen de geestelijke regeert, en door deze de natuurlijke, en zo dus de gezamenlijke hemel op een mens gelijk; vandaar ook wordt de hemel de Grootste Mens genoemd.

Zulk een orde is ook bij eenieder die in de hemel is; wanneer de mens ook van dien aard is, dan is hij op dezelfde wijze een hemel in het klein, of, wat hetzelfde is, hij is een rijk van de Heer, omdat in hem het rijk van de Heer is.

Dan stemmen bij hem, evenzo als in de hemel, de uiterlijke dingen met de innerlijke dingen overeen, dat is, zij gehoorzamen; want in de hemelen, welke drie in getal zijn, en tezamen één Mens voorstellen, vormen de geesten de uiterlijke mens, de engelgeesten de innerlijke mens, de engelen de binnenste, nr. 459.

Het tegendeel is het geval bij hen, die het leven alleen stellen in de lichamelijke dingen, dat wil zeggen, in begeerten, wellusten, verlangens en zinnelijke dingen, dus die alleen behagen schepen in hetgeen tot de eigenliefde en de liefde tot de wereld behoort, welke verlustiging gelijk staat met de verlustiging van de haat tegen allen, die hen niet begunstigen en dienen; daar bij deze mensen de natuurlijke en lichamelijke dingen heersen over de geestelijke en de hemelse, bestaat er niet alleen geen overeenstemming of gehoorzaamheid van de uiterlijke dingen, maar geheel het tegendeel, en dan is de orde volledig verstoord, en daar de orde op

deze wijze verstoord is, kunnen zij noodzakelijkerwijs niets anders zijn dan beelden van de hel.

912. Dat de woorden ‘doe met u uitgaan’ de staat van de vrijheid betekenen, blijkt uit hetgeen in het voorafgaande 15de vers is gezegd over het uitgaan uit de ark, namelijk dat het de vrijheid betekent.

913. Dat de woorden ‘zij zullen zich verbreiden over de aarde’, het werken van de innerlijke mens op het uiterlijke betekenen, en ‘dat zij vruchtbaar zijn’, de aanwassing van het goede, en ‘vermenigvuldigen’ de aanwassing van het ware, en dat ‘op de aarde’ betekent, bij de uiterlijke mens, blijkt uit het verband, voorts uit hetgeen eerder gezegd en aangetoond is over de betekenis van het bevruchten, dat in het Woord gezegd wordt van de goedheden, en over de betekenis van vermenigvuldigen, dat van de waarheden gezegd wordt.

Op dezelfde wijze is eerder aangetoond, dat de aarde de uiterlijke mens betekent, waarom bij de bevestiging daarvan niet langer zij stilgestaan.

Hier wordt gehandeld over het werken van de innerlijke mens op de uiterlijke, nadat de mens is wedergeboren, namelijk dat eerst dan het goede bevrucht wordt en het ware vermenigvuldigd, wanneer de uiterlijke mens in overeenstemming of tot gehoorzaamheid is gebracht; tevoren is dit geenszins mogelijk, want de lichamelijke dingen weerstaan de goedheden, en de zinnelijkheden de waarheden; het ene verstikt de liefde tot het goede, het andere de liefde tot het ware.

De bevruchting van het goede en de vermenigvuldiging van het ware geschiedt in de uiterlijke mens; de bevruchting van zijn goede in zijn neigingen, de vermenigvuldigen van het ware in zijn geheugen.

De uiterlijke mens wordt hier aarde genoemd, waarover zij zich verbreiden en waarop zij vruchtbaar zijn en vermenigvuldigen.

914. *vers 18 en 19.*

En Noach ging uit, en zijn zonen, en zijn vrouw, en de vrouwen van zijn zonen met hem. Al het wilde dier, al het kruipende gedierte, en alle vogels, al het kruipende over de aarde; naar hun families gingen zij uit de ark.

Hij ging uit, betekent, dat hij zo geworden is; door Noach en zijn zonen wordt de mens van de Oude Kerk aangeduid; door zijn vrouw en de vrouwen van zijn zonen wordt de Kerk zelf aangeduid; al het wilde dier en al het kruipend gedierte betekenen zijn goedheden; het wilde dier de goedheden van de innerlijke mens, het kruipend gedierte de goedheden van de uiterlijke; en alle vogel, al het kruipende over de aarde betekent de waarheden van de innerlijke mens, het kruipende over de aarde, de waarheden van de uiterlijke; naar hun families, betekent bij paren; zij gingen uit de ark, betekent, als eerder, dat zij zo geworden zijn, en tevens de staat van vrijheid.

915. ‘Hij ging uit’ betekent, dat hij zo geworden is.

Dat door Noach en zijn zonen de mens van de Oude Kerk wordt aangeduid, en door zijn vrouw en de vrouwen van zijn zonen de Kerk zelf, blijkt uit het verband, namelijk, dat de Oude Kerk zo geworden is, want dit is het laatste of het besluit van het voorgaande.

Wanneer in het Woord een Kerk beschreven wordt, dan wordt zij òf door de man en zijn vrouw, òf door de mens en zijn vrouw beschreven.

Wordt zij door de man en zijn vrouw beschreven, dan betekent de man het verstandelijke of het ware en de vrouw de wil of het goede; wordt zij door de mens en zijn vrouw beschreven, dan betekent de mens het goede van de liefde of de liefde en de vrouw het ware van het geloof, of het geloof; dus de mens het wezenlijke van de Kerk en de vrouw de Kerk zelf.

Zoals herhaaldelijk in het Woord; hier, daar tot dusver behandeld is over de formering van de nieuwe Kerk, terwijl de Oudste Kerk te gronde ging, wordt door Noach en zijn zonen de mens van de Oude Kerk aangeduid, en door zijn vrouw en de vrouwen van zijn zonen met hem, de Kerk zelf; vandaar wordt het hier in een andere volgorde gezegd dan in het voorafgaande 16de vers; waar staat: Ga uit, gij en uw vrouw en uw zonen, en de vrouwen van uw zonen met u, waar ‘gij’ en ‘uw vrouw’ verbonden worden, en ‘zonen’ met de ‘vrouwen van uw zonen’, en aldus door ‘gij’ en ‘zonen’ het ware wordt aangeduid.

Hier echter bestaat zo’n volgorde niet, omdat, zoals gezegd, door gij en de zonen de mens van de Kerk wordt aangeduid, en door zijn vrouw en de vrouwen van zijn zonen de Kerk zelf, want het is het besluit van het voorafgaande.

Niet Noach maakte de Oude kerk uit, maar, als eerder gezegd, zijn zonen Sem, Cham en Jafet; want het waren als het ware drie Kerken, welke deze Oude Kerk vormden, waarover, door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, in hetgeen volgt.

Deze Kerken kwamen voort als geboren uit een enkele Kerk, Noach geheten.

Daarom wordt hier gezegd: gij en uw zonen, voorts uw vrouw en de vrouwen van uw zonen.

916. Dat ‘al het wilde dier en het kruipend gedierte’ zijn goedheden betekenen, het wilde dier de goedheden van de innerlijke mens, het kruipend gedierte de goedheden van de uiterlijke mens; voorts dat alle vogel en al het kruipende over de aarde de waarheden betekenen, de vogel de waarheden van de innerlijke mens, het kruipende dier over de aarde de waarheden van de uiterlijke mens, kan blijken hetgeen in het voorafgaande vers is gezegd en aangetoond omtrent het wilde dier, de vogel en het kruipend gedierte dat kruipt.

Daar was het het kruipend gedierte dat kruipt, aangezien het beide, zowel het goede als het ware van de uiterlijke mens, betekende.

Daar dit het besluit van het voorafgaande is, wordt er datgene aan toegevoegd, wat tot de Kerk behoort, namelijk haar goedheden en waarheden, waarmee tevens de aard van de Kerk wordt aangeduid, te weten, dat zij een geestelijke Kerk was en dat zij van dien aard is geworden, namelijk dat de naastenliefde of het goede de hoofdzaak was, waarom hier eerst het wilde dier en het kruipend gedierte genoemd wordt, en daarna de vogel en het kruipende. De Kerk wordt een geestelijke Kerk genoemd, wanneer zij uit naastenliefde of uit het goede van de naastenliefde handelt, maar nooit wanneer zij zegt geloof te hebben zonder naastenliefde, want dan is ze zelfs niet eens een Kerk; want wat toch is de leer van het geloof anders dan de leer van de naastenliefde, en welk ander doel heeft de leer van het geloof, dan dat men zo wordt als zij leert? Het weten en denken zoals zij leert, kan het niet zijn, maar het zo worden zoals zij leert, dat alleen is het.

Vandaar is de geestelijke Kerk pas dan een Kerk, wanneer zij uit naastenliefde, welke de eigenlijke leer van het geloof is, handelt; of wat hetzelfde is: dan is pas de mens van de Kerk een Kerk.

Evenzo: waartoe dient een gebod? niet opdat men het weet, maar opdat men naar het gebod leeft, want dan heeft men het rijk van de Heer binnen in zich; immers, het rijk van de Heer bestaat alleen uit wederkerige liefde en in de gelukzaligheid daarvan.

Zij, die het geloof van de naastenliefde scheiden, en in het geloof zonder de goedheden van de naastenliefde hun heil stellen, zijn Kainieten, die de broeder Abel, dat wil zeggen de naastenliefde, doden; en zij zijn als vogels, die om een lijk vliegen, want zo’n geloof is een vogel, en het lijk is de mens zonder naastenliefde.

Op deze wijze verschaffen zij zich ook een vals geweten, waarnaar zij als duivels leven kunnen, de naaste haten en vervolgen, het hele leven in echtbreuk doorbrengen, en toch zalig worden, zoals in de christelijke wereld overbekend is.

Wat kan er voor de mens nu aangenamer zijn, dan te horen en zich te laten wijsmaken, dat hij zalig zou kunnen worden, ook al leefde hij als een verscheurend dier.

Zelfs de heidenen voelen dat dit vals is, en velen onder hen verafschuwen, daar zij het leven van christenen zien, de leer.

Hieruit blijkt eveneens, dat men nergens anders een afschuwelijker leven kan vinden dan in de christelijke wereld.

917. Dat ‘na hun families’ betekent bij paren, blijkt uit hetgeen eerder gezegd is, namelijk dat van elk zeven, en zeven van de reine, en van elk twee, en twee van de onreine zijn ingegaan, in het voorgaande 7de hoofdstuk vers 2, 3, 15; hier echter, dat zij naar families ingingen. Dat hier niet van elk zeven en zeven, noch van elk twee en twee, maar van families sprake is, komt omdat nu door de Heer alles zodanig in orde is gebracht, dat het families uitbeeldt. Bij de wedergeboren mens is het met de goedheden en waarheden, of met de dingen die van de naastenliefde en vandaar van het geloof zijn, zo gesteld, dat zij wederkerig op elkaar betrekking hebben, zoals vloedverwanten en aanverwanten, dus zoals families van één stam of vader, op dezelfde manier als in de hemel het geval is, nr. 685, en dit is de orde, welke door de Heer in de goedheden en waarheden wordt gebracht.

In het bijzonder wordt hier aangeduid, dat alle goedheden in het algemeen en elke afzonderlijk zich naar haar waarheden richten als door het huwelijk daarmee verbonden en zoals in het algemeen de naastenliefde zich richt naar het geloof, zo richt in alle bijzonderheden het goede zich naar het ware, want wanneer het algemene niet uit het bijzondere bestaat, is het dat algemene niet.

Aan de bijzonderheden dankt het algemene zijn bestaan, en door haar wordt het algemeen genoemd.

In ieder mens is het daarmee ook zo gesteld; zoals de mens in het algemeen is, zo is hij in de allerkleinste bijzonderheden van zijn neigingen en denken, uit deze is hij samengesteld, of uit deze wordt hij van dien aard in het algemeen; vandaar dat zij die wedergeboren zijn, tot in de kleinste bijzonderheden zo worden, als zij in het algemeen zijn.

918. Dat ‘uitgaan uit de ark’ ook de staat van vrijheid insluit, blijkt uit hetgeen vlak hierboven bij vers 16 gezegd is omtrent het uitgaan uit de ark.

Van welke aard de vrijheid van de geestelijke mens is, kan hieruit blijken, dat de Heer hem door middel van het geweten leidt; wie door het geweten geleid wordt, of wie naar het geweten handelt, handelt vrij; niets stuit hem meer tegen de borst, dan tegen het geweten in te handelen.

Tegen het geweten handelen, is voor hem een hel; daarentegen naar het geweten handelen is voor hem een hemel; waaruit eenieder zien kan, dat dit vrijheid is.

De Heer leidt de geestelijke mens door het geweten van het goede en het ware, hetwelk, als gezegd, gevormd is in zijn verstandelijk deel, en zo dus gescheiden van de dingen van de wil van de mens; en omdat het geheel gescheiden is van de dingen van de wil van de mens kan duidelijk blijken dat de mens nooit uit zichzelf iets goeds doet, en omdat al het ware van het geloof uit het goede van het geloof voortkomt, blijkt wel dat de mens nooit uit zichzelf iets waars denkt, maar dat het van de Heer alleen komt.

Dat het lijkt of het uit hemzelf voortkomt, is slechts schijn; en omdat het er zo mee gesteld is, erkent en gelooft de waarlijk geestelijke mens dit ook.

Hieruit volgt, dat het de geestelijke mens door de Heer geschonken geweten als het ware een nieuwe wil is, en dat zo dus de mens, die opnieuw is geschapen, begiftigd is met een nieuwe wil, en vandaar met een nieuw verstand.

919. vers 20.

En Noach bouwde Jehovah een altaar, en hij nam van alle reine beest en van alle reine vogel, en hij offerde brandofferen op het altaar.

Noach bouwde Jehovah een altaar, betekent de uitbeelding van de Heer; hij nam van alle reine beest, en van alle reine vogel, betekent de goedheden van de naastenliefde en van het geloof; en hij offerde brandoffers op het altaar, betekent de gehele daarop gegronde godsdienst.

920. In dit vers wordt de godsdienst van de Oude Kerk in het algemeen beschreven, en wel door het altaar en het brandoffer, welke de hoofdbestanddelen van elke uitbeeldende godsdienst waren.

Maar hier moet eerst gezegd worden, van welke aard de godsdienst van de Oudste Kerk was. En hoe van daaruit de dienst van de Heer door uitbeeldingen is ontstaan.

De mens van de Oudste Kerk had geen andere godsdienst dan een innerlijke, zoals deze in de hemel is, want bij hen had de hemel gemeenschap met de mens, zodat zij één uitmaakten; deze gemeenschap was de innerlijke gewaarwording, waarvan eerder herhaaldelijk sprake was; daar zij dus innerlijke mensen, de engelen gelijk, waren, voelden zij weliswaar de uiterlijke dingen, welke tot het lichaam en tot de wereld behoorden, maar zij gaven er geen aandacht aan; in elk object van de zinnen werden zij iets Goddelijks en hemels gewaar; zo bijvoorbeeld, wanneer zij een hoge berg zagen, werden zij niet de voorstelling van een berg gewaar, maar van de hoogte en door de hoogte de hemel en de Heer.

Vandaar kwam het, dat van de Heer gezegd werd, dat Hij in het allerhoogste woont, en dat Hij Zelf de Allerhoogste en de Verhevenste werd genoemd, en later de dienst van de Heer op de bergen werd gehouden.

Op dezelfde wijze in alle overige dingen; zo werden zij, wanneer zij de morgen ontwaarden, eigenlijk niet de morgen van de dag gewaar, maar het hemelse, dat gelijk de morgen en de dageraad is in het gemoed; vandaar werd de Heer Morgen, Oosten [Opgang] en Dageraad genoemd; op dezelfde wijze gaven zij, wanneer zij een boom en diens vrucht en bladeren zagen, niet hun aandacht aan de boom, maar zagen daarin als het ware de mens uitgebeeld; in de vrucht de liefde en de naastenliefde, in de bladeren het geloof; vandaar dan ook werd de mens van de Kerk niet alleen vergeleken met een boom, alsmede met het paradijs, en hetgeen bij hem is, met de vrucht en de bladeren, maar ook zo genoemd.

Van dien aard zijn zij, die in hemelse en aan engelen gelijke voorstellingen zijn.

Eenieder kan het bekend zijn, dat een algemene voorstelling alle bijzonderheden beheerst, dus alle objecten van de zinnen, zowel die, welke men ziet, als die, welke men hoort, en wel zo, dat men aan de objecten geen aandacht schenkt dan voor zover zij in de algemene voorstelling, welke men heeft, invloeien.

Zo verschijnt hem, wiens gemoed verheugd is, alles wat hij hoort en ziet als blij en lachend; maar hem, van wie gemoed bedroefd is, verschijnt alles wat hij ziet en hoort, als droevig en smartelijk; zo dus in alle andere dingen, want de algemene aandoening is in alle bijzondere aandoeningen, en maakt, dat men de dingen elk afzonderlijk in de algemene aandoeningen hoort en ziet; het overige verschijnt zelfs niet eens, maar het is, alsof het afwezig of van geen betekenis was.

Zo dus was het met de mens van de Oudste Kerk gesteld; alles wat hij met de ogen zag, was hemels, en zo leefde als het ware bij hem alles en elke bijzonderheid.

Hieruit kan blijken van welke aard zijn godsdienst was, namelijk dat deze een innerlijke was, en geenszins een uiterlijke.

Toen echter de Kerk begon af te nemen, zoals bij de nakomelingen, en deze innerlijke gewaarwording of de gemeenschap met de hemel begon te gronde te gaan, werd het hiermee anders gesteld; zij werden bij de objecten van de zinnen niet meer het hemelse gewaar, zoals eertijds, maar het wereldse, en zoveel te meer, naarmate zij er minder innerlijke gewaarwordingen over hadden, en tenslotte, in het laatste nageslacht, dat vlak voor de vloed bestond, vatten zij in de objecten niets anders dan het wereldse, lichamelijke en aardse.

Zo werd de hemel van de mens gescheiden, en onderhield geen gemeenschap met hem dan een zeer verwijderde.

Toen kreeg de mens verbinding met de hel, en daarvandaan de algemene voorstelling, waaruit, als gezegd, de voorstellingen van alle bijzonderheden bestaan; wanneer toen een hemelse voorstelling zich voordeed, hechtten zij daaraan geen waarde, totdat zij tenslotte niet eens meer wilden erkennen, dat er iets geestelijks en hemels bestond.

Zo werd dus de staat van de mens veranderd en verdraaid.

Daar het door de Heer was voorzien, dat de staat van de mens zodanig worden zou, werd er ook in voorzien, dat zij de leerstellingen van het geloof zouden bewaren, opdat zij daaruit zouden weten, wat het hemelse en wat het geestelijke is.

Die, van de mens van de Oudste Kerk afkomstige leerstellingen, werden verzameld door hen, die Kaïn en die Henoch heetten en over wie eerder gehandeld is.

Daarom werd van Kaïn gezegd, dat aan hem een teken was gesteld, opdat niemand hem doden zou; en van Henoch, dat hij door God was weggenomen; men zie hierover in hoofdstuk 4 bij vers 15, nr. 393, 394 en hoofdstuk 5 bij vers 24.

Deze leerstellingen bestonden alleen in aanduidingen, en dus als het ware in raadselen, namelijk wat de dingen die op de aarde zijn betekenen, bijvoorbeeld wat de bergen betekenen, namelijk de hemelse dingen en de Heer; wat de morgen en het oosten en de opgang, namelijk eveneens de hemelse dingen en de Heer; wat de verschillende soorten bomen en hun vruchten betekenen, namelijk de mens en zijn hemelse dingen, en dus wat al die andere dingen betekenen.

In dergelijke dingen bestonden hun leerstellingen, die verzameld waren in de aanduidingen van de Oudste Kerk; daarvandaan waren ook hun geschriften van dien aard en daar zij in dergelijke dingen het Goddelijke en hemelse bewonderden, en geloofden te zien, omdat zij daarin ook het oude bewonderden, begon hun godsdienst met dergelijke dingen, en werd toegestaan.

Vandaar hun godsdienst op bergen en in wouden temidden van bomen, vandaar hun beelden in de open lucht, en tenslotte de altaren en brandoffers, welke later de hoofdbestanddelen van alle godsdienst werden.

Deze godsdienst begon met de Oude kerk, en verbreidde zich vandaar over het nageslacht en over alle naburige volken, behalve nog tal van andere dingen meer, waarover door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, in hetgeen volgt.

921. Dat de woorden ‘Noach bouwde Jehovah een altaar’, de uitbeelding van de Heer betekenen, blijkt uit hetgeen zo-even gezegd is.

Alle ritens van de Oude kerk waren uitbeeldingen van de Heer, zoals ook de ritens van de Joodse Kerk.

Maar de voornaamste uitbeelding werd later het altaar, voorts het brandoffer, en daar dit met reine beesten en vogels geschiedde, beeldde het uit en duidde ook aan: de reine beesten de goedheden van de naastenliefde, en de reine vogels de waarheden van het geloof.

Wanneer dergelijke offers gebracht werden, betekenden zij bij de Oude Kerk, dat men daarvan de Heer gave bracht; de Heer kan geen andere gave welke Hem welgevallig zou zijn, gebracht worden.

Maar de nakomelingen, zoals de heidenen, voorts ook de Joden, verdraaiden deze dingen, en wisten zelfs niet eens, dat zij zo’n betekenis hadden, daar zij de godsdienst alleen in uiterlijke dingen stelden.

Dat het altaar de voornaamste uitbeelding van de Heer was, kan ook hieruit blijken, dat er, eer de overige ritens waren ingesteld, en eer de Ark was opgericht, en eer de Tempel was gebouwd, altaren hebben bestaan, ook onder de heidenen.

Van Abram blijkt, dat hij, op de berg tegen het oosten van Bethel gekomen, een altaar oprichtte, en de naam van Jehovah aanriep, (Genesis 12 : 8); dat hem bevolen werd Izaäk tot een brandoffer te offeren op een altaar, (Genesis 22 : 2, 9); van Jakob blijkt dat hij een altaar

bouwde te Lus of Bethel, (Genesis 35 : 6, 7); van Mozes, dat hij een altaar bouwde, onder aan de Sinaï, en offerde, (Exodus 24 : 4, 5, 6).

Dit geschiedde, nog eer de offeringen waren ingesteld, en eer de ark was opgericht, toen later de godsdienst werd verricht in de woestijn.

Dat er op dezelfde wijze altaren bestonden bij de heidenen, blijkt bij Bileam, die tot Balak zei, dat hij zeven altaren zou bouwen, en hem zeven varren en zeven rammen bereiden, (Numeri 23 : 1 tot 7; 15 tot 18, 29, 30); voorts hieruit, dat bevolen werd de altaren van de heidenen te vernietigen, zoals in (Deuteronomium 7 : 5, Richteren 2 : 2).

Vandaar was de Goddelijke eredienst door altaren en offeringen geen nieuwe instelling bij de Joden.

Er werden zelfs altaren gebouwd, eer men ossen en schapen daarop wist te slachten, en wel ter gedachtenis.

Dat de altaren een uitbeelding van de Heer betekenen, en vandaar de brandoffers de eredienst van Hem, blijkt duidelijk bij de profeten, zoals bij Mozes met betrekking tot Levi aan wie het priesterschap behoorde: *'Zij zullen Jakob Uw rechten leren, en Israël Uw wet; zij zullen reukwerk voor Uw neus leggen en het ganse brandoffer op Uw altaar'*, (Deuteronomium 33 : 10); hier voor de ganse godsdienst; dat zij Jakob de rechten zouden leren, en Israël de wet, staat voor de innerlijke godsdienst; dat zij reukwerk voor de neus en het ganse op het altaar zouden leggen, voor de overeenstemmende uiterlijke dienst, aldus voor de gehele godsdienst. Bij Jesaja: *'Te dien dage zal de mens zien naar zijn Maker, en zijn ogen zullen op de heilige Israëls zien, en hij zal niet aanschouwen de altaren, het werk van zijn handen'*, (Jesaja 17 : 7, 8); waar de altaren aanschouwen duidelijk de uitbeeldende eredienst in het algemeen betekent, welke opgeheven zou worden.

Bij dezelfde: *'Te dien dage zal Jehovah een altaar hebben in het midden van Egypteland, en een opgericht teken aan haar landpaal voor Jehovah'*, (Jesaja 19 : 19); hier eveneens het altaar voor de uiterlijke eredienst.

Bij Jeremia: *'De Heer heeft Zijn altaar verlaten, Zijn heiligdom verafschuwt'*, (Klaagliederen 2 : 7); altaar voor de uitbeeldende eredienst, die afgodisch is geworden.

Bij Hosea: *'Efraïm heeft de altaren vermenigvuldigd om te zondigen, de altaren zijn hem geworden om te zondigen'*, (Hosea 8 : 11); altaren voor alle uitbeeldende eredienst, gescheiden van de innerlijke, dus voor afgodendienst.

Bij dezelfde: *'De hoogte van Aven, Israëls zonden, zullen verdelgd worden; doorn en distel zullen op hun altaren opkomen'*, (Hosea 10 : 8); hier eveneens altaren voor de afgodendienst.

Bij Amos: *'Ten dage als Ik Israëls overtredingen over hem bezoek, en bezoeking zal doen over de altaren van Bethel, en de hoornen van de altaren afgehouden zullen worden'*, (Amos 3 : 14); waar altaren eveneens voor de afgodisch geworden uitbeeldende eredienst staan.

Bij David: *'Dat zij mij brengen tot de berg van Uw heiligheid, en tot Uw woningen, en ik zal ingaan tot Gods altaar, tot God, de blijdschap van mijn verheuging'*, (Psalm 43 : 3, 4); waar altaar klaarblijkelijk voor de Heer staat.

Aldus was in de Oude en in de Joodse Kerk de bouw van het altaar een uitbeelding van de Heer; daar de eredienst van de Heer hoofdzakelijk de uitbeeldende dienst betekende, zo blijkt hieruit, dat hert altaar zelf het eigenlijke uitbeeldende betekent.

922. Dat de woorden 'hij nam van alle reine beest, en van alle reine vogel', de goedheden van de naastenliefde en de waarheden van het geloof betekenen, is eerder aangetoond; dat het beest de goedheden van de naastenliefde betekent, nrs. 45, 46, 142, 143, 246; en de vogel de waarheden van het geloof, nrs. 40, 776.

De brandoffers geschieden met ossen, lammeren en geiten, en met tortelduiven en jonge duiven, (Leviticus 1 : 3 tot 18; Numeri 15 : 2 tot 15; 28 : 1 tot het einde).

De beesten waren rein, en elk van hen duidde in het bijzonder iets hemels aan, daar zij dit in de Oude Kerk betekenden, en in de volgende Kerken uitbeeldden, blijkt wel, dat de

brandoffers en slachtoffers niets anders waren dan uitbeeldingen van de innerlijke godsdienst; en dat zij, wanneer zij van de innerlijke godsdienst gescheiden werden, afgodisch waren. Dit kan eenieder, zo hij maar gezond verstand heeft, zien, want wat is een altaar op zichzelf anders dan een hoop stenen, en wat een brandoffer en slachtoffer anders dan de slachting van een beest?

Wil het een goddelijke eredienst zijn, dan moet het het hemelse uitbeelden, hetwelk men dient te weten en erkennen, en waaruit men Hem vereren zal, die het altaar en de offeringen uitbeelden.

Dat dit uitbeeldingen van de Heer zijn geweest, kan niemand onbekend zijn, tenzij hij in het geheel niets van de Heer wil weten.

Het zijn de innerlijke dingen, namelijk de naastenliefde en het geloof daaruit, waardoor men op Hem, die uitgebeeld wordt, moet zien, en Hem erkennen en in Hem geloven, hetgeen duidelijk uitkomt bij de profeten, zoals bij Jeremia: *'Jehovah Zebaoth, de God Israëls, zei: Doet uw brandofferen tot uw slachtofferen, en eet vlees; Ik heb met uw vaders niet gesproken, en hun niet geboden, ten dage als Ik hen uit het land Egypte uitvoerde, ten aanzien van de woorden van de brandoffers en de slachtoffers; maar dit woord heb Ik hun geboden, zeggende: Gehoorzaamt Mijn stem, en Ik zal u tot God zijn'*, (Jeremia 7 : 21, 22, 23); horen naar de stem of de stem gehoorzamen, welke in haar geheel op het enige gebod neerkomt, dat men God boven alles lief zal hebben, en de naaste als zichzelf, want hierin ligt de wet en de profeten, (Mattheüs 7 : 12).

Bij David: *'Jehovah, Gij hebt geen lust gehad aan slachtoffer en gave, brandoffer en zondoffer hebt Gij niet geëist; Uw wil te doen, o mijn God, heb ik begeerd, en Uw wet is in het midden van mijn ingewanden'*, (Psalm 40 : 7, 9).

Bij Samuël, die tot Saul zei: *'Heeft Jehovah welbehagen aan brandoffers en slachtoffers, als aan het gehoorzamen van de stem van Jehovah? Zie, gehoorzamen is beter dan slachtoffers, luisteren beter dan het vette van de rammen'*, (I Samuël 15 : 22); wat 'de stem gehoorzamen' betekent, zie bij Micha: *'Zal ik Jehovah tegenkomen met brandofferen? Met kalveren, de zonen van een jaar? Zou Jehovah een welgevallen hebben aan duizenden van rammen? Aan duizenden van oliebekken? Hij heeft u gewezen, o mens! Wat goed is, en wat eist Jehovah van u, dan recht te doen en de liefde van barmhartigheid, en zich te verootmoedigen al wandelend met zijn God'*, (Micha 6 : 6, 7, 8); dit is het, wat de brandoffers en de slachtoffers van reine beesten en vogels betekenen.

Bij Amos: *'Zo gij Mij zult offeren brandofferen en uw gaven, zal Ik ze niet aannemen, en het dankoffer van uw vette [beesten] zal Ik niet aanzien; dat het gericht vloeie als de wateren, en de gerechtigheid als een sterke rivier'*, (Amos 5 : 22, 24); het gericht is het ware, en de gerechtigheid is het goede, beide uit de naastenliefde, en zij zijn de brandoffers en de slachtoffers van de innerlijke mens.

Bij Hosea: *'Barmhartigheid wil Ik en niet slachtoffers, en de erkenenis Gods meer dan brandoffers'*, (Amos 6 : 6).

Hieruit blijkt, wat de brandoffers en de slachtoffers zijn, daar waar geen naastenliefde en geen geloof is.

Uit ditzelfde blijkt ook, dat de reine beesten en de reine vogels de goedheden van de naastenliefde en het geloof uitbeelden, daar zij deze betekenden.

923. Dat de woorden 'en hij offerde brandoffers op het altaar' alle godsdienst daarvan betekenen, blijkt uit hetgeen tot hiertoe gezegd is; de brandoffers waren de voornaamste van de eredienst van de uitbeeldende Kerk, evenzo daarna de slachtoffers, waarover, door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, in hetgeen volgt.

Dat de brandoffers in één begrip de uitbeeldende godsdienst betekenen, blijkt ook bij de profeten, zoals bij David: *'Jehovah zal uw hulp zenden uit het heiligdom, en u uit Zion ondersteunen; Hij zal al uw gaven gedenken, en uw brandoffer zal Hij vet maken'*,

(Psalm 20 : 3, 4); en bij Jesaja: *‘Al wie de sabbat houdt, dat hij die niet zal ontheiligen, die zal Ik brengen tot de berg van Mijn heiligheid; hun brandoffers en hun slachtoffers zullen aangenaam wezen op Mijn altaar’*, (Jesaja 56 : 6, 7); waar brandoffers en slachtoffers voor allen godsdienst staan; brandoffers voor de godsdienst uit de liefde, slachtoffers voor de godsdienst uit het geloof daaruit.

De innerlijke dingen worden hier, als gewoonlijk bij de profeten, beschreven door uiterlijke dingen.

924. vers 21.

En Jehovah rook de reuk van rust, en Jehovah zei in Zijn hart: Ik zal voortaan de aardbodem niet meer vervloeken om des mensen wil, want het gedichtsel van het mensenhart is boos van zijn jeugd aan, en Ik zal voortaan niet meer al het levende slaan, gelijk als Ik gedaan heb.

Jehovah rook de reuk van rust, betekent, dat de godsdienst daarvan de Heer welgevallig was; en Jehovah zei in Zijn hart, betekent, dat het zo dus niet meer geschieden zou; Ik zal voortaan de aardbodem niet meer vervloeken, betekent, dat de mens zich niet meer zo zou afwenden; om des mensen wil betekent, zoals de mens uit het nageslacht van de Oudste kerk; want het gedichtsel van het mensenhart is boos van zijn jeugd aan, betekent dat de wil van de mens geheel en al boos is; Ik zal voortaan niet meer al het levende slaan, gelijk als Ik gedaan heb, betekent, dat de mens zich niet meer zo zou kunnen verderven.

925. Dat de woorden ‘Jehovah rook de reuk van rust’ betekenen, dat de godsdienst daarvan de Heer welgevallig was, namelijk de godsdienst uit naastenliefde en uit het geloof van de naastenliefde, door de brandoffers aangeduid, is in het vlak voorgaande vers gezegd.

Herhaaldelijk wordt in het Woord gezegd, dat Jehovah de reuk van rust geroken heeft, en wel voornamelijk bij de brandoffers, en overall betekent het het welgevallige of aangename, zoals bijvoorbeeld dat Hij uit de brandoffers de reuk van rust heeft geroken, (Exodus 29 : 18, 25, 41; Leviticus 1 : 9, 13, 17; 23 : 12, 13, 18; Numeri 28 : 6, 8, 13; 29 : 2, 6, 8, 13, 36); voorts uit andere offers, (Leviticus 2 : 2, 9; 6 : 9, 15; 8 : 21, 28; Numeri 15 : 3, 7, 13); en zij worden een vuuroffer tot de reuk van rust van Jehovah genoemd, waardoor dan wordt aangeduid, dat het uit de liefde en de naastenliefde voortkomt.

Het vuur en het vuuroffer in het Woord betekent de liefde, wanneer het aan de Heer en aan zijn verering wordt toegeschreven; op dezelfde wijze ook het brood; vandaar dan ook werd de uitbeeldende dienst door brandoffers en slachtoffers *‘brood van vuuroffers tot de reuk van rust van Jehovah’* genoemd, (Leviticus 3 : 11, 16).

Dat de reuk het welgevallige en aangename betekent, en dat de reuk dus ook in de Joodse Kerk een uitbeelding van het welgevallige is, en aan Jehovah of de Heer wordt toegeschreven, komt, omdat het goede van de naastenliefde en het ware van het geloof uit de naastenliefde overeenstemmen met aangename en lieflijke geuren.

Dat deze overeenstemming bestaat en van welke aard zij is, kan aan de sferen in de hemel van de geesten en van de engelen worden gezien; er zijn daar sferen van liefde en geloof, die duidelijk worden waargenomen.

De sferen zijn van dien aard, dat wanneer een goede geest of een engel, of een gezelschap van goede geesten of engelen nadert, dan terstond, zo vaak het de Heer behaagt, wordt waargenomen van welke aard de geest, de engel of het gezelschap is met betrekking tot de liefde en het geloof, en wel van verre, en nog meer van naderbij; dit klinkt ongelooflijk, maar het is toch de volste waarheid.

Van dien aard is de mededeling in het andere leven, en van dien aard de innerlijke gewaarwording.

Vandaar dat men, wanneer het de Heer behaagt, niet nodig heeft, lang te onderzoeken, van welke aard een ziel of een geest is, want hij kan al bij zijn eerste nadering gekend worden.

Deze sferen stemmen overeen met de sferen van de geuren in de wereld; dat zij overeenstemmen, kan hieruit blijken, dat de sferen van liefde en geloof, wanneer het de Heer behaagt, duidelijk in sferen van aangename en lieflijke geuren veranderd worden in de wereld van de geesten, en duidelijk waargenomen worden.

Hieruit blijkt nu, vanwaar en waarom de reuk van rust het aangename betekent, en waarom de reuk een uitbeelding is geworden in de Joodse Kerk, en aan Jehovah of aan de Heer de reuk van rust wordt toegeschreven.

De reuk van rust is de reuk van vrede, of het welgevallige van de vrede.

De vrede omvat in één begrip alles en elke bijzonderheid, het rijk van de Heer toebehorend, want de staat van het rijk van de Heer is een staat van vrede, en in de staat van vrede zijn alle gelukzalige staten uit de liefde tot en het geloof in de Heer gelegen.

Uit hetgeen nu gezegd is, blijkt niet alleen, hoedanig het met de uitbeeldingen gesteld is, maar ook, waarom er in de Joodse Kerk reukwerken bestonden, waarvoor een altaar bestemd was, staande voor het voorhangsel en het verzoendeksel; waarom er wierook werd opgedragen in de offeringen; voorts waarom er zoveel welriekende specerijen gebruikt werden in de reukwerken, in de wierook, alsmede in de zalfolie, aldus wat de reuk van rust, wat de rookwolken en wat de welriekende specerijen in het Woord betekenen, namelijk de hemelse dingen van de liefde, en vandaar de geestelijke dingen van het geloof, in het algemeen al het welgevallige daaruit, zoals bij Ezechiël: *'Op de berg van Mijn heiligheid, op de berg van de hoogte van Israël, daar zal Mij het ganse huis van Israël in het ganse land dienen, daar zal Ik welgevallen aan hen nemen, en daar zal Ik uw heofferen zoeken, en de eerstelingen van uw gaven in al uw heiligingen; Ik zal een welgevallen aan u nemen om de reuk van rust'*, (Ezechiël 20 : 40, 41); waar een reuk van rust wordt toegeschreven aan de brandoffers en gaven, aan de uit de naastenliefde en haar geloof voortkomende godsdienst, welke door brandoffers en gaven wordt aangeduid, en vandaar aangenaam is, hetgeen de reuk is.

Bij Amos: *'Ik haat, en ik heb versmaad uw feesten, en Ik mag uw verpozingen niet ruiken, want indien gij Mij uw brandofferen en uw gaven offeren zult, zij zullen niet aangenomen worden'*, (Amos 5 : 21, 22); hier blijkt duidelijk, dat het het welgevallige of aangename betekent.

Van Izaäk, als hij Jakob in plaats van Ezau zegent, leest men: *'Toen Jakob naderbij kwam, en Izaäk hem kuste, en de reuk rook van zijn klederen, zegende hij hem, en zei: Zie, de reuk van mijn zoon is als de reuk van het veld, hetwelk Jehovah gezegend heeft'*, (Genesis 27 : 26, 27); de reuk van klederen betekent het natuurlijk goede en ware, dat welgevallig is uit de overeenstemming met het hemels en geestelijk goede en ware, welke welgevalligheid beschreven wordt door de reuk van het veld.

926. Dat de woorden 'Jehovah zei in Zijn hart' betekenen, dat het aldus niet meer geschieden zou, blijkt uit hetgeen volgt.

Wanneer van Jehovah wordt gezegd dat Hij zegt, heeft het geen andere betekenis dan dat het zo is of niet zo is, of geschiedt, want met betrekking tot Jehovah kan niets anders gezegd worden dan: het Is.

Hetgeen in het Woord hier en daar van Jehovah gezegd wordt, is voor diegenen bestemd, die niets begrijpen kunnen, tenzij aan de hand van dergelijke dingen, welke zich bij de mens bevinden, vandaar dan ook dat de zin van de letter van dien aard is.

Zij, die eenvoudig van hart zijn, kunnen door de schijnbaarheden bij de mens onderwezen worden, want zij gaan nauwelijks boven de erkentissen, uit de verworven zinnelijke dingen, uit, waarom er in het Woord naar hun bevattingvermogen is gesproken; zo hier dat Jehovah zei in Zijn hart.

927. Dat de woorden 'Ik zal voortaan de aardbodem niet meer vervloeken, om des mensen wil', betekenen, dat de mens zich niet meer zo zou afwenden, zoals de mens uit het nageslacht

van de Oudste Kerk, dit blijkt uit hetgeen eerder gezegd is omtrent het nageslacht van de Oudste Kerk; dat vervloeken in de innerlijke zin betekent zich afwenden, zie men hierboven, nrs. 223 en 245.

Hoe het met dit en met het volgende gesteld is, namelijk dat de mens zich niet meer zo zou afwenden als de mens van de Oudste Kerk, en dat hij zich niet meer zo zou kunnen verderven, kan ook blijken uit hetgeen eerder gezegd is omtrent het nageslacht van de Oudste Kerk, dat te gronde ging, en omtrent de nieuwe Kerk, Noach geheten, namelijk dat de mens van de Oudste Kerk van dien aard was, dat wil en verstand bij hem één gemoed uitmaakten, of dat bij hem de liefde was ingeplant in het deel van zijn wil, en zo dus tevens in het geloof, dat het andere of het verstandelijke deel van zijn gemoed vulde.

Vandaar kwam het, dat door overerving, bij hun nakomelingen hun wil en verstand één uitmaakten.

Toen dan ook de eigenliefde en de waanzinnige begeerten daarvan het deel van hun wil begonnen in te nemen, waarin tevoren de liefde tot de Heer en de liefde jegens de naaste woonden, werd niet alleen het deel van de wil of de wil geheel en al verdorven, maar tevens ook het verstandelijk deel of het verstand, en dit des te meer, daar het nageslacht valsheden in de begeerten dompelde, en zij daardoor Nefilim werden.

Vandaar werden zij toen van dien aard, dat zij niet meer hersteld konden worden, want beide delen van hun gemoed of het gehele gemoed was verwoest.

Maar daar het door de Heer voorzien was, werd er ook in voorzien, dat de mens weer opgericht zou worden, en wel hierdoor, dat de mens hervormd kon worden, en wedergeboren met betrekking tot het andere of het verstandelijk deel van zijn gemoed, en hem een nieuwe wil kon worden ingeplant, welke het geweten is, door middel waarvan de Heer met het goede van de liefde of van de naastenliefde, en het ware van het geloof zou kunnen werken.

Aldus is de mens, door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, weer hersteld.

Dit is het wat in dit vers wordt aangeduid door: ‘Ik zal voortaan de aardbodem niet meer vervloeken om des mensen wil, want het gedichtsel van het mensenhart is boos van zijn jeugd aan’, en: Ik zal voortaan niet meer al het levende slaan gelijk als Ik gedaan heb.

928. Dat de woorden ‘het gedichtsel van het mensenhart is boos van zijn jeugd aan’ betekenen, dat de wil van de mens geheel en al boos is, dit blijkt uit hetgeen nu gezegd is; het gedichtsel van het hart betekent niets anders.

De mens meent wil tot het goede te hebben, maar hij dwaalt daar geheel in; wanneer hij het goede doet, is dat niet uit zijn wil, maar uit de nieuwe wil, welke van de Heer is, dus uit de Heer; bijgevolg, wanneer hij het ware denkt en spreekt, is het uit het nieuwe verstand, dat uit de nieuwe wil voortkomt, en dus ook uit de Heer; want de wedergeborene is een geheel nieuw mens, door de Heer gevormd, waarom hij ook opnieuw geschapen heet.

929. Dat de woorden ‘Ik zal voortaan niet meer al het levende slaan zoals Ik gedaan heb’, betekenen dat de mens zich niet meer zo zou kunnen verderven, dit blijkt nu hieruit, want het is er als volgt mee gesteld: wanneer de mens wedergeboren is, wordt hij afgehouden van het boze en het valse, dat bij hem is, en dan wordt hij niet anders gewaar, of hij doet en denkt het goede en ware uit zichzelf, maar het is schijn of zelfbedrog; het is een afgehouden worden, en zelfs met kracht, van het boze en valse; en daar hij van het boze en valse afgehouden wordt, kan hij zichzelf niet te gronde richten; werd hij ook maar in het geringste losgelaten of overgelaten aan zichzelf, dan zou hij zich in al het boze en valse storten.

930. vers 22.

Voortaan al de dagen der aarde zullen zaaiing en oogst, en koude en hitte, en zomer en winter, en dag en nacht, niet ophouden.

Voortaan al de dagen der aarde, betekent te allen tijde; zaaiing en oogst, betekenen de mens, die wedergeboren moet worden, en vandaar de Kerk; koude en hitte betekenen de staat van de mens, die wedergeboren wordt, die van dien aard is, wat betreft de opname van het geloof en van de naastenliefde; koude betekent geen geloof en geen naastenliefde, hitte echter geloof en naastenliefde; zomer en winter betekenen de staat van de wedergeboren mens wat betreft de nieuwe dingen van zijn wil, welke wisselingen zich verhouden als zomer en winter; dag en nacht betekenen de staat van hem, dat wil zeggen, van de wedergeborene, wat de dingen van het verstand betreft, welke wisselingen zich verhouden als dag en nacht; zij zullen niet ophouden, wil zeggen, dat dit voor alle tijd zal zijn.

931. Dat de woorden ‘voortaan al de dagen der aarde’, voor alle tijd betekenen, blijkt uit de betekenis van de dag, namelijk dat deze de tijd is, men zie de nrs. 23, 487, 488, 493; vandaar betekent hier ‘de dagen der aarde’ voor alle tijd dat de aarde of een bewoner op de aardbol zal bestaan; eerst dan houdt de bewoner van de aardbol op te bestaan, wanneer er geen Kerk meer is, want wanneer er geen Kerk meer is, kan er ook geen gemeenschap van de mens met de hemel meer bestaan, en wanneer deze gemeenschap ophoudt, gaan alle bewoners te gronde. Het is met de Kerk, als eerder gezegd, zo gesteld als met het hart en met de long in de mens; zolang het hart en de long gezond zijn, leeft de mens, dus ook zolang de Kerk gezond is ten opzichte van de Grootste Mens, welke de gehele hemel is.

Vandaar dat gezegd wordt: ‘Al de dagen der aarde zullen zaaiing en oogst, en koude en hitte, en zomer en winter, en dag en nacht, niet ophouden’, waaruit men ook kan opmaken dat de aardbol niet tot in eeuwigheid zal duren, maar ook zijn einde hebben zal, want er staat, ‘al de dagen der aarde’, dat wil zeggen, zolang de aarde zal bestaan.

Echter dwaalt men met te geloven als zou het einde van de aarde hetzelfde zijn als het laatste oordeel, waarvan in het Woord sprake is, waar gehandeld wordt over de voleinding der tijden, over de dag der bezoeking en het laatste oordeel, want er is een laatste oordeel voor elke Kerk, wanneer zij verwoest is, of wanneer in haar geen geloof meer is; het laatste oordeel van de Oudste Kerk was daar toen zij te gronde ging, zoals in haar laatste nageslacht vlak voor de vloed; het laatste oordeel van de Joodse kerk was daar, toen de Heer in de wereld kwam; een laatste oordeel zal ook aanbreken, wanneer de Heer zal komen in de heerlijkheid; niet dat dan de aarde en de wereld zullen vergaan, maar de Kerk vergaat, maar dan wordt altijd weer een nieuwe Kerk door de Heer opgewekt, zoals ten tijde van de vloed de Oude kerk, en ten tijde van de Komst van de Heer de oorspronkelijke Kerk van de heidenen; zo ook wanneer de Heer zal komen in de heerlijkheid; dit wordt ook onder de Nieuwe hemel en de Nieuwe Aarde verstaan, op dezelfde wijze wordt het verstaan bij iedere wedergeborene, die een mens van de Kerk of een Kerk wordt.

Wanneer deze opnieuw geschapen is, wordt zijn innerlijke mens een nieuwe hemel genoemd, en de uiterlijke mens een nieuwe aarde.

Bovendien is er voor ieder mens een laatste oordeel, wanneer hij sterft, want dan wordt hij naar hetgeen hij in het lichaam gedaan heeft, opgeschreven ten dode of ten leven.

Dat onder de voleinding van de eeuw, het einde van de dagen of het laatste oordeel niets anders verstaan wordt, bijgevolg niet het vergaan van de wereld, blijkt duidelijk uit de woorden van de Heer bij Lukas: *‘In die nacht zullen twee op een bed zijn, de ene zal aangenomen, en de ander zal achtergelaten worden; twee zullen tezamen malen; de ene zal aangenomen en de andere zal achtergelaten worden; twee zullen in het veld zijn; de ene zal aangenomen, en de andere zal achtergelaten worden’*, (Lukas 17 : 34, 35, 36);

waar de laatste tijd ‘nacht’ genoemd wordt, daar er geen geloof is, dat wil zeggen, geen naastenliefde meer is; en dat zij achtergelaten worden, daarmee is helder aangeduid, dat de wereld dan niet zal vergaan.

932. Dat ‘zaaiing en oogst’ de mens betekent, die wedergeboren moet worden, en vandaar de Kerk, behoeft geen bevestiging uit het Woord, daar het zo vaak voorkomt, zowel dat de mens wordt vergeleken en gelijkenis met het veld, dus met het gezaaide, als dat het Woord van de Heer wordt vergeleken en gelijkenis heeft met het zaad en de werking zelf met de voortbrengst of de oogst; hetgeen eenieder ook begrijpt uit de omgangstaal, waarin deze spreekwijze is opgenomen.

In het algemeen wordt hier gehandeld over elk mens, namelijk dat het nooit zal ontbreken, dat door de Heer zaad bij hem wordt ingeplant, of hij nu binnen dan wel buiten de Kerk is, dat wil zeggen, of hij al dan niet het Woord van de Heer weet.

Zonder het door de Heer ingeplante zaad kan de mens nooit enig goeds doen; al het goede van de naastenliefde, ook bij de heidenen, is zaad van de Heer; en hoewel het bij hen niet het goede van het geloof is, zoals het binnen de Kerk zijn kan, zo kan het toch het goede van het geloof worden, want de heidenen die in naastenliefde geleefd hebben, omhelzen en ontvangen ook in het andere leven, zoals zij het in deze wereld plegen te doen, wanneer zij door de engelen onderwezen worden, veel lichter dan de christenen, de leer van het ware geloof en het geloof van de naastenliefde, waarover door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, in hetgeen volgt.

In het bijzonder echter wordt hier gehandeld over de mens die wedergeboren moet worden, namelijk dat het niet ontbreken zal dat een Kerk ergens op aarde bestaat, hetgeen hier wordt aangeduid door, ‘al de dagen der aarde zaaiing en oogst.’ Dat er altijd zaaiing en oogst, of een Kerk, bestaan zal, heeft betrekking op hetgeen in voorafgaande vers is gezegd, namelijk dat de mens zichzelf niet meer zo zou kunnen te gronde richten als het laatste nageslacht van de Oudste Kerk.

933. Dat ‘koude en hitte’ de staat van de mens betekenen, die wedergeboren wordt, welke staat van dien aard is wat betreft de opname van het geloof en van de naastenliefde, en dat de koude geen geloof en geen naastenliefde betekent; hitte echter naastenliefde, blijkt uit de betekenis van koude en hitte in het Woord, waar deze woorden toegeschreven worden aan de mens die moet worden wedergeboren of die wedergeboren is, of aan de Kerk; voorts blijkt het ook uit de samenhang, namelijk uit hetgeen voorafgaat en volgt, want er wordt over de Kerk gehandeld; in het voorafgaande is gezegd, dat de mens zichzelf niet meer zo zou kunnen te gronde richten; in dit vers, dat er altijd de een of andere Kerk zal bestaan, welke eerst beschreven wordt naar de staat waarin zij verkeert wanneer zij ontstaat, of wanneer de mens wordt wedergeboren, zodat hij een Kerk wordt, en daarna is er sprake van de wedergeborene, van zijn aard, en zo dus van iedere staat van de mens van de Kerk.

Dat zijn staat van dien aard is, wanneer hij wordt wedergeboren, namelijk koude en hitte, of zonder geloof en naastenliefde, en dan met geloof en naastenliefde, kan iemand niet zo inzien dan alleen uit ondervinding, en wel door nadenken over de ondervinding; en daar er weinigen zijn, die wedergeboren worden, en onder hen die wedergeboren worden, weinigen, zo al iemand, die nadenken, of wie het gegeven wordt na te denken over de staat van hun wedergeboorte, zo is het mij vergund dit in het kort te zeggen: wanneer de mens wordt wedergeboren, ontvangt hij het leven van de Heer, want tevoren kon men niet zeggen dat hij geleefd heeft.

Het leven van het lichaam en de wereld is geen leven.

De mens ontvangt door de wedergeboorte van de Heer het leven zelf, en daar hij van te voren geen leven had, zo wisselt het leven, dat geen leven is, af met het leven zelf, dat wil zeggen, in het geheel geen geloof en naastenliefde met enig geloof en enige naastenliefde.

Geen geloof en geen naastenliefde wordt hier aangeduid door koude, enig geloof en enige naastenliefde door hitte.

Daarmee is het zo gesteld: zo vaak de mens in zijn lichamelijke en wereldse dingen is, is er geen geloof en naastenliefde, dat wil zeggen, er heerst koude, want dan werkt het lichamelijke en wereldse, bijgevolg alles wat tot zijn eigen ik behoort.

Zolang de mens hierin verkeert, is hij afwezig of ver verwijderd van het geloof en de naastenliefde, zodat hij zelfs niet eens denkt aan de hemelse en geestelijke dingen; dit komt, omdat hemelse en lichamelijke dingen nooit tegelijkertijd bij de mens kunnen zijn, want de wil van de mens is geheel en al verdorven.

Wanneer daarentegen de lichamelijke dingen van de mens, en de dingen van zijn wil niet werken, maar rusten, dan werkt de Heer door zijn innerlijke mens, en dan is de mens in het geloof en in de naastenliefde, hetgeen hier hitte wordt genoemd; wanneer hij wederom in het lichaam terugkeert, is hij opnieuw in het koude; en wanneer het lichaam of wat van het lichaam is, rust, en als het ware niets is, dan is hij in de hitte; en zo afwisselend, want de gesteldheid van de mens brengt het met zich mee, dat bij hem de hemelse en geestelijke dingen niet tezamen kunnen zijn met de lichamelijke en wereldse dingen, maar dat er afwisselingen zijn. Dit is het, wat bij ieder mens, die wedergeboren moet worden, plaatsvindt, en wel zo lang als hij in de staat van de wedergeboorte is, want anders kan de mens niet wedergeboren worden, dat wil zeggen, uit een dode een levende worden, dit, als gezegd, omdat zijn wil geheel en al verdorven is, welke daarom geheel gescheiden wordt van de nieuwe wil, die hij van de Heer ontvangt, en die van de Heer is, niet van de mens.

Hieruit kan nu blijken, want door koude en hitte hier wordt aangeduid.

Dat het hiermee zo gesteld is, kan iedere wedergeborene uit eigen ervaring weten, namelijk dat hij, wanneer hij in lichamelijke en wereldse dingen is, dan van de innerlijke dingen afwezig en verwijderd is, zodat hij niet alleen niet daaraan denkt, maar dan bij zichzelf als het ware een koude voelt; doch dat hij, wanneer de lichamelijke en wereldse dingen tot rust komen, in het geloof en in de naastenliefde is.

Voorts kan hij ook uit ondervinding weten, dat dit afwisselt.

Vandaar ook, dat hij, wanneer de lichamelijke en wereldse dingen beginnen over te vloeien en heersen willen, in angsten en verzoekingën geraakt, totdat hij dan in zo'n staat gebracht wordt, dat de uiterlijke mens de innerlijke gehoorzaamheid bewijst, welke gehoorzaamheid de uiterlijke mens geenszins bewijzen kan, wanneer hij niet rust en als het ware niets is.

Het laatste nageslacht van de Oudste Kerk kon niet worden wedergeboren, omdat, zoals gezegd, de dingen van verstand en wil bij hen één gemoed uitmaakten, waarom de dingen van het verstand niet konden gescheiden worden van de dingen van hun wil, en zij zo dus niet afwisselend in de hemelse en geestelijke, en afwisselend in de lichamelijke en wereldse dingen konden zijn; maar zij hadden voortdurend koude in hemelse dingen en voortdurend hitte in begeerten, zodat er bij hen geen afwisseling kon plaats vinden.

934. Dat 'koude' afwezigheid van liefde of van naastenliefde en van geloof betekent, en dat 'hitte of vuur' de liefde of de naastenliefde en het geloof betekent, kan uit de volgende plaatsen in het Woord blijken: bij Johannes, tot de Kerk van Laodicea:

'Ik weet uwer werken, dat gij noch koud zijt, noch heet; och, of gij koud waart, of heet. Zo dan, omdat gij lauwwarm zijt, en noch koud noch heet, Ik zal u uit Mijn mond spuwen', (Openbaring 3 : 15, 16); waar koude staat voor geen naastenliefde, en hitte voor veel naastenliefde.

Bij Jesaja: *'Alzo heeft Jehovah gezegd: Ik zal rusten en toeschouwen in Mijn plaats, als een klare hitte boven het licht, als een wolk van dauw in de hitte van de oogst',* (Jesaja 18 : 4); waar sprake is van de te planten nieuwe Kerk; hitte boven het licht en de hitte van de oogst, voor liefde en naastenliefde.

Bij dezelfde: *'Jehovah heeft in Zion een vuur, en in Jeruzalem een oven',* (Jesaja 31 : 9); vuur voor liefde.

Ten aanzien van de cherubs, door Ezechiël gezien: *‘De gelijkenis der dieren, hun gedaante was als brandende kolen van vuur, als de gedaante van fakkels, datzelfde vuur ging steeds tussen de dieren, en een glans van vuur, en uit het vuur kwam een bliksem voort’*, (Ezechiël 1 : 13); en bij dezelfde over de Heer: *‘Boven het uitspansel, hetwelk was boven het hoofd van de cherubs, was als de gedaante van een saffiersteen, de gelijkenis van een troon; en op de gelijkenis van de troon was de gelijkenis als de gedaante van een mens, daarboven op zijnde; en ik zag als de schijn van een vurige kool, als de schijn van vuur rondom daarbinnen, van de gedaante van zijn lenden en nederwaarts, zag ik als de gedaante van vuur, welks glans van hem rondom’*, (Ezechiël 1 : 26, 27, 8 : 2); hier staat vuur voor liefde.

Bij Daniël: *‘De Ouden van dagen zetten zich, Zijn troon was vuurvlammen, deszelfs raderen brandend vuur, een rivier van vuur vloeide, en ging van voor Hem uit; duizendmaal, duizenden dienden hem, en tienduizendmaal tienduizenden stonden voor hem’*, (Daniël 7 : 9, 10); vuur voor de liefde van de Heer.

Bij Zacharia: *‘Ik zal haar wezen, zegt Jehovah, een muur van vuur rondom’*, (Zacharia 2 : 5); alwaar van het nieuwe Jeruzalem sprake is.

Bij David: *‘Jehovah maakt Zijn engelen geesten, Zijn dienaars tot een vlamvend vuur’*, (Psalm 104 : 4); vlamvend vuur voor het hemels geestelijke.

Daar het vuur de liefde betekende, werd het vuur ook een uitbeelding van de Heer, wat blijkt uit het vuur op het altaar van het brandoffer, dat nooit uitgeblust mocht worden, (Leviticus 6 : 9, 12, 13); het beeldde de barmhartigheid van de Heer uit; daarom moest Aäron, eer hij tot het verzoendeksel inging, vuur van het altaar van het brandoffer tot het wierookvat nemen, (Leviticus 16 : 12, 13, 14).

Daarom ook kwam ten teken, dat de verering door de Heer was aangenomen, het vuur van de hemel neer, en verteerde de brandoffers, zoals in (Leviticus 9 : 24); en elders.

Door het vuur wordt in het Woord ook de eigenliefde en haar begeerte aangeduid, waarmee de hemelse liefde niet kan samenstemmen, vandaar ook dat de twee zonen van Aäron door vuur verteerd werden, omdat zij een vreemd vuur ontstoken hadden, (Leviticus 10 : 1, 2); vreemd vuur is alle eigenliefde en liefde tot de wereld en alle begeerte van deze liefde.

Bovendien verschijnt ook de hemelse liefde aan de goddelozen niet anders dan als een brandend en verterend vuur, en daarom wordt de Heer in het Woord een verterend vuur toegeschreven, zoals het vuur op de berg Sinai, dat de liefde of de barmhartigheid van de Heer uitbeeldde, dat door het volk werd waargenomen als een verterend vuur, waarom zij tot Mozes zeiden: *‘Hun niet de stem van Jehovah te laten horen noch het grote vuur te laten zien, opdat zij niet sterven zouden’*, (Deuteronomium 18 : 16).

De liefde of de barmhartigheid van de Heer verschijnt aldus voor hen, die in het vuur van de eigenliefde en de liefde tot de wereld zijn.

935. Dat ‘en zomer en winter’ de staat betekent van de wedergeboren mens wat betreft de dingen van zijn nieuwe wil, welke wisselingen zich verhouden als zomer en winter, kan blijken uit hetgeen van koude en hitte is gezegd; de wisselingen van hen, die moeten worden wedergeboren, worden met koude en hitte vergeleken, maar de wisselingen van de wedergeborenen met zomer en winter.

Dat daar over de mens, die moet worden wedergeboren, gehandeld werd, hier echter over de wedergeborene, blijkt hieruit, dat daar in de eerste plaats koude genoemd werd, en in de tweede plaats de hitte; hier echter in de eerste plaats de zomer, en in de tweede plaats de winter.

Dit komt, omdat de mens, die wedergeboren wordt, met de koude begint, dat wil zeggen, met gebrek aan geloof en naastenliefde; wanneer hij daarentegen is wedergeboren, begint hij met naastenliefde.

Dat er voor de wedergeborene wisselingen bestaan, namelijk dat er bij hem nu eens geen en dan weer enige naastenliefde is, kan duidelijk ingezien worden, omdat bij eenieder, ook bij de

wedergeborene, niets dan het boze is, en omdat al het goede alleen van de Heer is; daar bij hem niets dan het boze is, kan hij niets anders dan wisselingen ondergaan, en nu eens als het ware in de zomer, dat wil zeggen in de naastenliefde, maar dan weer in de winter, dat wil zeggen, in geen naastenliefde zijn.

De wisselingen zijn van dien aard, dat de mens meer en meer volmaakt wordt, en zo meer en meer gelukkig wordt gemaakt.

Zulke wisselingen vinden niet alleen plaats bij de wedergeboren mens, wanneer hij in het lichaam leeft, maar ook wanneer hij in het andere leven komt, want zonder die wisselingen als van zomer en winter, wat de dingen van de wil betreft, en als van dag en nacht, wat de dingen van het verstand betreft, kan hij geenszins vervolmaakt en gelukzaliger gemaakt worden; maar hun wisselingen in het andere leven verhouden zich als de wisselingen van zomer en winter in de gematigde luchtstreken, en als de wisselingen van dag en nacht in de lentetijd.

Deze staten worden ook door de profeten door zomer en winter, en door dag en nacht beschreven, zoals bij Zacharia: *'Het zal te dien dage geschieden, dat er levende wateren uit Jeruzalem vlieten zullen, een deel van die naar de oostelijke zee, en een deel van die naar de achterste zee, in de zomer en in de winter zal het zijn'*, (Zacharia 14 : 8); alwaar sprake is van het Nieuwe Jeruzalem of van het rijk van de Heer in de hemel en op aarde, of van de staat in beide, welke ook zomer en winter genoemd wordt.

Bij David: *'God, de dag is van U, ook de nacht is van U; Gij hebt het licht en de zon bereid; Gij hebt al de palen der aarde gesteld; zomer en winter, die hebt Gij geformeerd'*, (Psalm 74 : 16, 17); hetgeen iets dergelijks insluit.

Evenzo bij Jeremia: *'Dat niet ijdel gemaakt zal worden het verbond van de dag en het verbond van de nacht, zodat dag en nacht zij op Zijn tijd'*, (Jeremia 33 : 20).

936. Dat 'dag en nacht' de staat van deze mens of van de wedergeborenen betekenen, wat betreft de dingen van het verstand, welke wisselingen zich verhouden als dag en nacht, blijkt uit hetgeen hiervoor gezegd is.

Zomer en winter worden gezegd van de dingen van de wil, vanwege de warmte en de koude, want de dingen van de wil verhouden zich zodanig; dag en nacht echter van de dingen van het verstand, vanwege het licht en de duisternis, want de dingen van het verstand verhouden zich zo.

Daar dit vanzelf duidelijk is, behoeft het geen bevestiging door overeenkomstige plaatsen uit het Woord.

937. Hieruit kan ook blijken, van welke aard het Woord van de Heer in de innerlijke zin is. In de zin van de letter verschijnt het zo grof, dat men niet beter weet, of er wordt alleen van zaaiing en oogst, van koude en hitte, van zomer en winter en van dag en nacht gesproken, terwijl het toch verborgenheden van de Oude of geestelijke Kerk in zich bevat.

De woorden zelf in de zin van de letter zijn van dien aard, dus als het ware meest algemene vaten, in elk waarvan zovele en zo grote hemelse verborgenheden vervat zijn, dat zij nooit, ook niet voor het tienduizendste deel, zouden kunnen worden uitgeput; want de engelen kunnen, uit de Heer, in deze zo uiterst algemene, aan de aardse dingen ontleende woorden met onbegrensde verscheidenheid geheel het verloop van de wedergeboorte en de staat van degene die wedergeboren moet worden en van hem die wedergeboren is, zien, terwijl de mens nauwelijks iets ziet.

Vervolg over de hellen.

Hier over de hellen van de gierigaards; en over het vuile Jeruzalem, en de rovers in de woestijn; voorts over de drekhellen van degenen, die louter voor het genot geleefd hebben.

938. De gierigaards zijn van allen de allersmerigsten en van allen denken zij het allerminst aan een leven na de dood, aan de ziel, en aan de innerlijke mens; zij weten zelfs niet eens, wat de hemel is, daar zij het allerminst hun gedachten verheffen, maar deze geheel en al doordringen van een onderdompelen in lichamelijke en aardse dingen; vandaar dat zij, wanneer zij in het andere leven komen, lange tijd niet weten dat zij gestorven zijn, maar menen, dat zij nog geheel en al in het lichaam zijn.

De voorstellingen van hun denken, welke door de gierigheid om zo te zeggen lichamen en aards zijn geworden, veranderen in afgrijselijke fantasieën; en wat ongelooflijk klinkt, maar toch waar is: het komt de smerige gierigaards in het andere leven voor, als woonden zij in kelders, waar hun rijkdommen zijn, en als werden zij daar door muizen aangevallen; maar hoezeer zij ook verontrust worden, zij gaan er toch niet vandaan, tot zij uitgeput zijn van vermoeienis; dan kruipen zij dan eindelijk uit deze graven.

939. In wat voor smerige fantasieën de denkvoorstellungen van degenen, die smerige gierigaards waren, veranderen, blijkt uit hun hel, welke diep onder de voeten ligt.

Er walmt een damp uit op, als de damp van zwijnen, die in een goot gevild worden; daar hebben de gierigaards hun woningen.

Zij, die daar komen, verschijnen eerst zwart, en het komt hun voor alsof zij hier door het afschuren van de haren, zoals bij de zwijnen gewoonlijk gebeurt, wit werden; in hun eigen ogen verschijnen zij dan ook zo, maar toch blijft er, waar zij ook mogen komen, een merkteken van achter, dat zij van dien aard zijn.

Een zekere zwarte geest, die nog niet in zijn hel was neergelaten, daar hij nog in de wereld van de geesten moest vertoeven, werd naar die plaats gezonden.

Hij was niet zo gierig geweest, maar toch had hij, zo lang hij leefde, boosaardig op de goederen van anderen geaasd.

Bij zijn aankomst vlogen de gierigaards van daar weg, en zeiden, dat hij een rover was, omdat hij zwart was, en dat hij hen dus wilde doden; want de gierigaards ontvluchten zulken, daar zij uiterst beducht voor hun leven zijn.

Toen zij eindelijk vernamen dat hij niet zo'n rover was, zeiden zij tot hem, dat als hij wit wilde worden, hem, evenals de zwijnen, welke zich aan de blik voordeden, de haren moesten worden afgeschuurd, zo zou hij dan wit worden; maar dat wilde hij niet en hij werd weer onder de geesten teruggebracht.

940. In deze hel zijn voor het merendeel Joden, die smerige gierigaards waren, wiens aanwezigheid, ook wanneer zij andere geesten naderen, aan de muizenstank wordt waargenomen.

Daar van de Joden sprake is, zo is het mij vergund mee te delen, hoe ellendig hun staat na de dood is, namelijk van hen, die smerige gierigaards zijn geweest, en uit aangeboren arrogantie anderen als beneden hun waardigheid hebben veracht, daar zij meenden, alleen de uitverkorenen te zijn; verder ook te berichten over hun steden en over de rovers in de woestijn.

Door de inbeelding die zij in het leven van het lichaam opgenomen en bij zichzelf bevestigd hebben, als zouden zij in Jeruzalem komen en daarmee in het heilige land, dat zij bezitten zouden, terwijl zij niet weten wilden, dat met het Nieuwe Jeruzalem het rijk van de Heer in de hemelen en op aarde bedoeld wordt, verschijnt hun, wanneer zij in het andere leven komen, aan de linkerzijde van de Gehenna, een weinig naar voren, een stad welke zij bij dichte

drommen binnentrekken; maar deze stad is vol drek en vunzig, en wordt daarom het vuile Jeruzalem genoemd; hier lopen ze heen en weer door de straten, tot over de enkels in slijk en drek, klagend en huilend.

Deze stad zien zij met hun ogen, ook de straten, het is een uitbeelding voor hen als op klaarlichte dag; zelf heb ik ook enige malen steden gezien.

Er verscheen mij een duistere geest, die uit dit vuile Jeruzalem kwam; iets als een deur werd opgedaan; rondom hem en vooral aan zijn linkerzijde waren dwaalsterren; dwaalsterren rondom een geest betekenen in de wereld van de geesten valsheden, anders is het, wanneer de sterren niet dwalen.

Hij naderde mij en stelde zich boven mijn linker oor, dat hij als met de mond aanraakte, om met mij te spreken; doch hij sprak niet als anderen met luide stem, maar innerlijk in zichzelf, evenwel toch zo, dat ik het hoorde en verstond.

Hij zei, dat hij een Joodse rabbijn was, en sinds lange tijd in deze modderige stad woonde, en hij voegde er aan toe, dat de straten daar niets dan slijk en drek zijn, waardoor men gaan moet, en dat hij geen ander voedsel had dan drek.

Ik vroeg hem, hoe het kwam, dat hij begeerde te eten, daar hij toch een geest was.

Hij zei, dat hij echt at, en wanneer hij verlangde te eten, werd hem niets anders toegereikt dan drek, waarom hij danig weeklaagde.

Hij vroeg daarom wat hij doen kon, en zei, dat hij Abraham, Izaäk en Jakob niet vond, over wie ik hem enige dingen meedeelde en er aan toevoegde, dat men hen tevergeefs zocht, en zij, wanneer men hen vond, in het geheel geen bijstand zouden kunnen verlenen, behalve nog andere meer verborgen dingen.

Ik zei, dat men niemand anders zoeken moest dan de Heer, die de Messias is, die zij in het leven veracht hebben, en dat Hij de gehele hemel en de gehele aarde regeert, en dat van niemand anders hulp te verwachten is.

Hij vroeg met aandrang en herhaalde malen, waar Hij was.

Ik zei, dat men Hem overal vindt, en dat Hij allen hoort en kent; maar toen trokken hem andere Joodse geesten terug.

941. Er is ook een andere stad, aan de rechterzijde van de Gehenna, of tussen de Gehenna en de poel, waar, naar het hun toeschijnt, de beteren uit de Joden wonen, maar deze stad verandert voor hen, al naar hun fantasieën, nu eens in dorpen, dan in een poel, dan weer in een stad; zij hebben daar angst voor rovers, en zolang zij in deze stad zijn, zijn zij veilig.

Tussen beide steden is als het ware een driehoekige, duistere ruimte; daar houden zich rovers op, die Joden zijn, maar de allerslechtsten van hen, die eenieder, die zij tegenkomen, jammerlijk martelen.

De Joden noemen deze rovers uit angst de Heer, en de woestijn waarin zij zich bevinden, noemen zij het land.

Opdat zij veilig voor deze rovers in deze stad aan de rechterzijde mogen komen, bevindt zich aan het uiteinde van de hoek een goede geest, die de naderenden ontvangt; wanneer zij bij hem gekomen zijn, bukken zij zich ter aarde, en worden zij onder zijn voeten toegelaten, en dit is de manier van toegelaten te worden in deze stad.

Een zekere geest kwam plotseling tot mij; ik vroeg vanwaar hij kwam; hij zei dat hij vluchtte en vreesde voor de rovers, die de mensen doden, slachten, verbranden, roosteren, en hij zocht naar een plek waar hij veilig zou kunnen zijn.

Ik vroeg hem, waar hij vandaan kwam en uit welk land; hij durfde uit angst niets anders te antwoorden, dan dat het het land van de Heer was, want de woestijn noemen zij het land, en de rovers de Heer.

Daarna kwamen er rovers, die pikzwart waren, en met een diepe stem spraken zoals reuzen, en wat verwonderlijk is, bij hun nadering een voelbare angst en schrik aanjagen.

Ik vroeg hun, wie zij waren; zij zeiden dat zij buit zochten; ik vroeg, waarheen zij hun buit wilden slepen; of zij dan niet wisten dat zij geesten waren, en dat zij noch buit wegnemen noch buit verzamelen konden, en dat dergelijke dingen inbeeldingen van de boze waren. Zij antwoordden, dat zij in de woestijn waren en op roof uitgingen, en eenieder martelden die zij maar tegenkwamen.

Eindelijk erkenden zij, toen zij in mijn nabijheid waren, dat zij geesten waren, maar toch konden zij er niet toe gebracht worden, iets anders te geloven dan dat zij in het lichaam leefden.

Het zijn Joden, die op deze wijze rondzwerven, met in de mond de bedreiging van te doden, te slachten, te verbranden, te roosteren, en dit tegen allen, zelfs als ze Joden of vrienden zijn. Hieraan liet zich ook hun karakter kennen, hoewel zij het in de wereld niet wagen zo iets te tonen.

942. Niet ver van het vuile Jeruzalem is ook nog een andere stad, welke het Oordeel van de Gehenna genoemd wordt.

Daar zijn zij, die uit eigen gerechtigheid de hemel voor zich opeisen, en die allen verdoemen, die niet naar hun fantasieën leven.

Tussen deze stad en de gehenna verschijnt iets als een brug, niet onschoon, van bleke of grijze kleur, waarop zich een zwarte geest bevindt, die zij duchten en die hen belet er over heen te gaan, want aan de andere zijde van de brug verschijnt de gehenna.

943. Zij die in het leven van het lichaam louter het genot ten doel hadden, en er alleen op uit waren aan hun neigingen te voldoen en in pracht en praal te leven, alleen op zichzelf en op de wereld bedacht, de goddelijke dingen voor niets achtend, zonder geloof en naastenliefde, zulken worden na de dood eerst in een leven gebracht dat overeenkomst vertoont met het leven, dat zij in de wereld hadden; het is een plaats, vooraan aan de linkerzijde, tamelijk diep, met niets dan genietingen, spelen, dansen maaltijden en gezellig verkeer.

Daarheen worden zulken gebracht, en dan weten zij niet beter of zij zijn nog in de wereld. Maar het schouwspel verandert; na verloop van een zekere tijd worden zij neergelaten in de hel onder de billen, welke een en al drek is; want een dergelijk genot, dat louter lichamelijk is, verandert in het andere leven in drek; ik zag hen daar drek dragen en weeklagen.

944. Vrouwen, die van een lage en ordinaire stand tot rijkdom kwamen, en uit hoogmoed daarover zich geheel en al hebben overgegeven aan genietingen en aan een leven van weelde en nietsdoen, als koninginnen liggend op kussens, zittend aan speeltafels en feestmalen, en zich om niets anders bekommerden, gaan elkaar in het andere leven, wanneer zij samenkomen, danig te lijf, ze slaan en verscheuren elkaar, trekken elkaar aan de haren, en worden als furiën.

945. Anders is het echter bij diegenen, die in genietingen of in de heerlijkheden van het leven geboren zijn, en van kindsbeen af in dergelijke dingen zijn opgevoed, zoals koninginnen en anderen van edele afkomst, alsmede de rijken.

Zulken, hoewel in genietingen en in pracht en praal opgegroeid, zijn, wanneer zij slechts tevens in het geloof aan de Heer en in de liefde tot de naaste geleefd hebben, in het andere leven onder de gelukzaligen; want dat men zich de genietingen van het leven, de macht en de rijkdom zou moeten ontzeggen, en dus door ellende de hemel verdienen, is een dwaling; maar zowel genietingen, als macht en rijkdom, vergeleken bij de Heer, voor waardeloos te houden, en het leven van de wereld, vergeleken bij het hemelse leven, dit is het wat in het Woord bedoeld wordt.

946. Ik sprak er met geesten over, dat wel weinigen geloven zouden, dat er in het andere leven zoveel en dergelijke dingen bestaan, en wel omdat de mens geen ander begrip heeft van zijn leven na de dood dan een hoogst algemeen en donker, dat geen begrip is, en waarin zij zich bevestigd hebben door het feit, dat zij een ziel of een geest niet met ogen zien; en dat de geleerden, hoewel zij beweren, dat er een ziel of een geest bestaat, niettemin, omdat zij aan verzonden woorden en termen hangen, die het verstaan van de dingen nog maar meer verduisteren, ja zelfs uitdoven, en daar zij zichzelf en de wereld zelden het algemene nut en de hemel betrachten, nog minder dan de zinnelijke mens geloven.

De geesten, met wie ik sprak, waren verwonderd, dat de mens van dien aard is, terwijl hij toch weet, dat er in de natuur zelf en in elk rijk ervan, zoveel dingen zijn, wonderbaarlijk en verscheiden, welke hij niet kent, zoals; om maar één voorbeeld te noemen, in het inwendige van het menselijk oor, waarover men een heel boek met verbazingwekkende en ongehoorde dingen zou kunnen vullen, die eenieder zou geloven.

Wanneer er daarentegen over de geestelijke wereld, waaruit toch alles en elke bijzonderheid, in het rijk van de natuur aanwezig, ontstaat, iets gezegd wordt, gelooft nauwelijks iemand dit, als gezegd vanwege de van te voren aangenomen en bevestigde mening, dat het niets is, omdat men het niet ziet.

Einde achtste hoofdstuk

Voor de volledige tekst van de voorgaande hoofdstukken 1 t/m 7, zie:
<http://swedenborg.nl/hemelseverborgenheden-inhoud.htm>